

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.

Telefon 21-13

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrtletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čkovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštnine proste.

Cene inseratov: Cela stran
din 2000,—, pol strani din 1000,—,
četrt strani din 500,—, 1/8 strani
din 250,—, 1/16 strani din 125,—
Mali oglasi vsaka beseda din 1,—

Vojni položaj obeh taborov

Zapora in protizapora

Vse velike zmage v sedanji evropski vojni je izvojevala Nemčija s pomočjo dobro pripravljene in doslej še povsod posrečene bliskovite vojne.

Tega načina odločilnega udara se Nemčija napram Angliji najbrž ne bo poslužila. Minula sta že skoraj dva meseca, odkar je zaprosila poražena Francija za premirje. Preteklo je 14 dni od tega, ko je pozval vodja rajha Hitler zadnjič v nemškem državnem zboru Anglijo, naj se pobota na miren način z Nemčijo, da se prepreči nepotrebno prelihanje krvi, uničevanje in opustošenje. Angleški zunanji minister lord Halifax je odklonil v imenu angleške vlade Hitlerjevo ponudbo.

Radi še nepojasnjenega zavlačevanja končnega in odločilnega udara piše v zadnjih dneh italijansko časopisje, da bo izvršen napad, ki bi naj zdobil Anglijo, postopoma.

Vsakemu je vendar znano, da bombardira nemško letalstvo dnevno večkrat angleška železniška križišča, letalska in industrijska sre-

dišča ter naprave. Nemške podmornice ter bombniki potaplajo angleške toverne ladje, katere oskrbujejo angleški otok z življenjskimi in drugimi potrebščinami. Iz zraka in s pomočjo podmornic skušajo Nemci onemogočiti Angležem vsak dovoz in jih popolnoma odrezati od ostalega sveta in njihovega imperija.

Kakor je videti, se je začela Nemčija posluževati napram Angliji — kakor je delala doslej Anglija proti Nemčiji — stroge blokade ali zapore.

Po položaju, kakor obstoja trenutno, je mogoče označiti vojno stanje med Anglijo in Nemčijo kot blokado (zaporo) in protiblokado (protizaporo). Gre za tem, ako bo opuščena velika nemška ofenziva, koga bo poprej prisililo na odnehanje pomanjkanje surovin in prehrane.

Dosedanje bojevanje Italije

Odkar je posegla v vojno Italija ob strani Nemčije, veže z dnevnim bombardiranjem

angleških pomorskih in letalskih oporišč angleško sredozemsko brodovje, da mora biti budno na straži pred presenečenji od strani italijanskih vojnih ladij ter podmornic.

Praske med italijanskimi kolonialnimi četami in angleškimi ob mejah obojestranskih afriških kolonij so bile doslej tako neznatnega značaja, da niso prav nič vplivale na potek vojne.

Angleški glasovi

Ker se je razpisalo časopisje o postopni vojni proti Angliji in o nemški blokadi, priznavajo in se branijo Angleži takole: Res je, da razpolaga Nemčija s severno-francosko obalo, kjer ima močne kopnene sile. Od tod napada iz številnih francoskih in belgijskih letališč v kratkih poletih angleško ladjevje v Rokavskem prelivu. Ker se pa Nemčiji nikakor ni posrečila doslej prekinitve angleškega dovoza, ji bo to v bodoče še veliko manj uspešno. Da bi pa Nemčija prisilila Anglijo na kolena z izstradanjem, je po angleških trditvah čisto izključeno.

Trud za odločilen vpliv na Balkanu

Posojila brez trgovskih stikov

Francoski politiki so bili prepričani, da zadržuje za vzdrževanje v svetovni vojni pridobljene naklonjenosti in hvaležnosti napram Franciji, ako se dovoli denarno slabejšim balkanskim državam od časa do časa kako znatnejše posojilo. Francoska država je dovolila od leta 1919. državam na Balkanu tale posojila: Jugoslaviji 4.317.000.000 frankov, Romuniji 8.549.000, Turčiji 4.470.000.000, Bolgariji 742.000.000 in Madžarski 3.229.000.000 frankov. Ta denar je bil uporabljen po pretežni večini za oborožitev, za zgradbo cest, nabavo prometnih sredstev, za letala itd. Narod kot tak je zvedel o teh posojilih potom neznatnih časnikarskih obvestil. Prav dobro je ljudstvo opazilo, da ni bilo mogoče balkanskim državam kljub največjemu prizadevanju poživiti trgovski promet z zapadnima velesilama.

Nemčija in Italija sta izpodrinili na Balkanu zapadni velesili

Pač pa sta zastavili velesili osi Nemčija in Italija vse moči, da sta stopili na Balkanu v najožje trgovske stike, kar je povsem uspešno Nemčiji. O kakem nemškem posojilu ni bilo niti govora, vendar pa je prodajala Nemčija vse, kar koli je hotela kaka balkanska država kupiti. Tudi to je resnica, da ni bilo mogoče dobiti od Nemcev deviz pri prodaji, dobilo se je pa potom izmenjave vse, kar bi bili Balkanci sicer lahko kupili za te devize. Večji in manjši trgovci so se navadili kmalu na to, da so po poti izmenjavanja dobavljali skoro vse potrebščine iz Nemčije. Najožje trgovske stike so znali Nemci z živahno propagando dvigniti tako visoko na Balkanu, da so izpodrinili z leti vpliv zapadnih velesil. Pri tem izpodirvanju velja za Nemce stari pregovor,

ki pravi, da gre ljubezen skozi želodec. Če že ne povsod na Balkanu, pa vendar se je v pretežni večini balkanskih držav prelevilo francosko in angleško prijateljstvo ter naklonjenost na korist Nemčije in Italije.

Usidranje Rusije na Balkanu

Tretja velesila, katera skuša po končani vojni na Finskem prodreti čim bolj globoko na Balkan, je sovjetska Rusija. Letonska, Litva in Estonska, Besarabija in Bukovina so prešle brez strela v rusko posest. Sovjetski politiki so molčeči ljudje in za svojo politiko niti ne navajajo vzrokov ter pojasnil. Ruski radio in listi ponavljajo dnevno: »Caristična Rusija je izgubila vojno, Ljeningova Rusija je v vojni izgubljene pokrajine odstopila, Stali-

nova Rusija pa si gre zopet po izgubljeni, ker je velika država in se ne more nikdar odreči sigurnosti naravnih mej.«

Rusija hoče za vsako ceno, preden se bo podala na pot svetovne revolucije, vzpostaviti Rusijo, kakor je bila leta 1914. Ona hoče nazaj svoje prejšnje naravne meje, katere bodo znatno povzdignile varnost države, preden bo sama odločno posegla v evropsko politiko. Po natančnem načrtu je Rusija na delu v onih sosednih državah, v katerih lahko računa na lahke uspehe.

Nič čudnega ni, ako slišimo in čitamo, da se bodo sestali nemški zunanji minister Ribbentrop, italijanski grof Ciano in sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov. Pri tem sestanku bi naj šlo za razdelitev rusko-italijanskih in rusko-nemških koristi ter vpliva na Balkanu.

Zvezdo sv. Treh kraljev bomo videli

Zvezda, ki je ob času rojstva Jezusa Kristusa napotila sv. Tri kralje v Betlehem, se nam bo letos prikazala. Ta zvezda je vidljiva vsakih 260 let in so jo zadnjič videli leta 1680.

Čudežno zvezdo sv. Treh kraljev tvorita prav za prav dve zvezdi, oziroma dva planeta, in sicer Jupiter in Saturn, ki se v razdobju vsakih 260 let približata tako, da sta vidni na zemlji kot ena zvezda z divnim, prekrasnim sijajem, kateri je pred 2000 leti očaral tri modre z Vzhoda. In baš v letošnjem letu se bomo tudi mi lahko divili prekrasnemu sijaju zvezde sv. Treh kraljev. Najlepši sij bo viden 15. avgusta 1940, v oktobru 1940 in v februarju 1941. V tem času se namreč Jupiter in Saturn tako približata, da pošljeta na zemljo čudoviti sijaj betlehemske noči.

Ta nebeški pojav je radi tega še bolj čuden, ako skušamo doumeti neizmerno oddaljenost teh dogajanj. Oddaljenost Jupitra od zemlje namreč znaša od 150 do 600 milijonov kilometrov (včasih bliže, včasih dalj od zemlje), Saturn je pa oddaljen od zemlje celo za 1200 do 1650 milijonov kilometrov. Razdalja teh dveh planetov drug od drugega pa znaša celo pri največjem približanju še vedno 750 milijonov kilometrov. Iz te neizmerne daljave nam bo torej svetila zvezda sv. Treh kraljev prav tako, kot v oni blaženi noči, ko se je rodil božji Sin in Odrešenik sveta.

Posameznik slednji je le del celote,
v njo vkladač, črpaj spet iz nje moč!

Simon Gregorčič

Novi državni proračun

Z zadnjim julijem so prenehale dvanajstine za prvo štirimesečje državnega proračuna za proračunsko leto 1940/41, ki sega od 1. aprila 1940 do 31. marca 1941. S 1. avgustom so stopile v veljavo dvanajstine za ostali dve štirimesečji, torej do konca marca 1941. Ker radi izrednih razmer, ki vladajo v sedanjem vojnem času na svetu, narodna skupščina ne more delovati, je vlada sama, z zakonskim ukrepom na osnovi § 116. ustave uveljavila kakor prejšnje tako tudi sedanje dvanajstine.

Državni proračun povečan

To povečanje je nujna posledica vojne v Evropi, ki je v polnem razmahu. Vojna je naložila velika bremena vsem evropskim državam, ne samo neposredno v vojni udeleženiim velesilam, marveč tudi nevtralnimi državam. Radi tega so bili potrebni izredni finančni ukrepi, ki so bili izdani v Nemčiji, Angliji, Franciji, Belgiji, Nizozemski, Švici, Romuniji, Bolgariji, Grčiji, Turčiji in Madžarski. Tudi naša država se ni mogla izogniti tem izrednim izdatkom. Zato je finančni minister v svojem govoru 31. julija naš proračun po pravici imenoval vojni proračun, če tudi naša država ni v vojni. Davčna povečanja so potrebna ne samo tako dolgo, dokler bo trajala vojna. Šele takrat, ko se bomo približevali koncu vojne in bomo stali pred prehodom v mirovno gospodarstvo, bo postalo očito, kako strahotno velik račun bo predložila vojna Evropi. Narodi bodo morali ta račun plačati. Takrat bodo narasle skrbi, kako najti za vse te ogromne izdatke potrebno kritje.

Koliko in kje povišan?

Če spojimo dvanajstine za minile štiri mesece (april—julij), ki so že potekle, z dvanajstiniami za bodočih osem mesecev, dobimo sliko celotnega proračuna za leto 1940/41. Ta slika kaže, da ta proračun znaša 14 milijard 708 milijonov dinarjev, medtem ko je proračun za leto 1939/40 znašal 12 milijard 327 milijonov dinarjev; povišanje torej znaša 2 milijardi 380 milijonov dinarjev. Od tega

celotnega povišanja odpade na povečanje izdatkov v prvih štirih dvanajstinah 810 milijonov, na povečanje v nadaljnjih osmih dvanajstinah pa 1570 milijonov. Od celotnega proračuna odpade na kredite vrhovne državne uprave 1%, na pokojnine in invalidske podpore 8,9%, na državne dolgove 10,4%, na pravosodno ministrstvo 2,7%, na prosvetno ministrstvo 5,7%, na zunanje ministrstvo 1,9%, na notranje ministrstvo 3,8%, na finančno ministrstvo 6,5%, na vojsko in mornarico 26%, na gradbeno ministrstvo 1,8%, na prometno ministrstvo 22,6%, na pošto, brzojav in telefon 3,8%, na kmetijsko ministrstvo 0,9%, na ministrstvo za trgovino in industrijo 0,3%, na ministrstvo za gozdove in rudnike 1,8%, na ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje 1,4%, na ministrstvo za telesno vzgojo 0,2% in na proračunske rezervne kredite za 0,3%.

V posameznih panogah znaša povišanje v primeri s proračunom za leto 1939/40 toliko: pri pokojninah in invalidninah 25%, pravosodno ministrstvo 8,9%, prosvetno 13%, zunanje 13,7%, notranje 9,6%, vojska in mornarica 32,2%, kar se nanaša na izredne potrebe v sedanjem času, gradbeno 20,3%, prometno 12,8%, za pošto in brzojav 19,2%, kmetijsko 20,9%, trgovinsko 11,3%, za gozdove in rudnike 1,5%, za telesno vzgojo 51,3%.

Odkod kritje?

Novi davki ne bodo vpeljani. Izdatki se bodo krili iz davkov, ki so bili že lansko leto povišani. To povišanje bo prišlo do izraza šele v sedanjem proračunskem letu. Predviden je večji donos neposrednih davkov v višini 970 milijonov dinarjev. Od tega odpade na zemljarino 80 milijonov din, na zgradarino 30, pridobnino 240, družbeni davek 100, prometni in luksuzni davek 340, posebni prispevek za sklad narodne obrambe 180 milijonov dinarjev. Predvideno je nadalje povečanje dohodkov od trošarin v višini 250, taks 170, carin 220, monopolov 300, od državnega gospodarstva 471 milijonov dinarjev. Skupno poviša-

nje proračunskih dohodkov znaša 2 milijardi 381 milijonov dinarjev. S tem je povišanje izdatkov krito. Da more finančni minister uravnilno vplivati na potrebno ravnotežje med dohodki in izdatki, si je s finančnim zakonom prilastil pravico, da določa, ali se smejo materialni (gmotni) izdatki v posameznih ministrstvih izrabiti v celoti. Do višine 80% je to dovoljeno, o zadnjih 20% pa odloča finančni minister.

Izredne doklade državnim nameščencem in upokojevcem

V zvezi z dvanajstinami je bila izdana uredba o tej izredni dokladi. Po uredbi bodo znašali dejanski izdatki 700 milijonov, za katere bomo našli pokritje s prihranki. Izredne doklade niso velike. Od njih so izključeni vsi državni uslužbenci od četrte skupine navzgor, dobivali pa jih bodo vsi državni uslužbenci do vključno pete skupine. Izredne doklade so namenjene delavcem, nižjim in srednjim vrstam državnih uslužbencev. Za vsakega otroka bodo dobivali po 50 din mesečno izredne doklade, kar znaša skupno 285 milijonov. Izredne doklade za posamezne uslužbenice bodo znašale 100 do 200 din; srednji in najnižji, ki jih je največje število, dobe več, višje vrste pa manj.

Za povzdigo domače proizvodnje

Finančni minister je hkrati napovedal nove ukrepe vlade za povzdigo domačega gospodarstva, ki ga je treba postaviti na novo podlago. Za to so potrebna sredstva, za katera pa ne bo skrbel a vlada, temveč ves narod, nekateri več, drugi manj, oni, ki nimajo nič, pa nič. Mi smo država, ki ima dovolj delovne sile, ki išče dela, pa nima posla. Mi imamo dovolj surovin, toda nismo še podvzeli vsega, kar je možno, da bi zaposlili naše delavstvo, ker so nam manjkali krediti. Vlada je globoko prepričana, da ne smemo več izgovarjati se s predpostavko »nema kredita«, ker to pomeni siromaštvo duha za one, ki upravljajo in branijo državo.

Ivan Dolinšek:

Resna beseda — resnim ljudem — v resnih časih

Danes o pravih drevesnicah ni več govora, imamo le še razvaline drevesnic. Zasebne drevesnice morajo vzgojo usmeriti po prejemkih in skopariti tam, kjer se dela škoda, in prodajati celo drevje, ki ni za prodajo. Ker so drevesnice temelj sadjarstvu, mora biti majava vsa zgradba, ker je temelj slab. In reslanes tudi večina mlajših nasadov predstavja razvaline sadjarstva, ker delovanje v dosedanji smeri ni pospeševanje, marveč je to le pravo pobijanje sadjarstva. O poštemem drevesničarstvu ni več govora, vsi se lovimo za postranskimi zaslužki, napredek je povsem nemogoč, pod kritiko so vse drevesnice, javne in privatne, in dobrega sadnega naraščaja ni več dobiti. Polom preti na vsej črti kljub dežju naredb in navodil, predpisov in kontrol, ki so na videz prav lepi, v resnici pa ni z njimi nič.

Kje je vzrok?

Naš gospodarski organizem boleha. Industrija, zaščitena po visoki uvozni carini, proizvaja marsikaj, toda predrago in s tem obremenjuje kmetov proračun, dočim se zamorejo kmetijski pridelki pečati v normalnih časih v zamejstvo le s pomočjo nagrad za izvoz. Oblast pozna to stanje in skuša blažiti z raznimi ukrepi v obliki zaščit in podobno. Vse to so, žal, le injekcije bolnemu organizmu, zlasti z ozirom na to, da imajo prevelik vpliv organizacije meščanstva, ki si celo dovolijo

na kmetov naslov izreči in zapisati očitke o nazadnjaštvu, nemorali, pijančevanju, nehigieni itd., čeprav so one na tem stanju sokrive. Radi neravnotežja prehaja kmečka zemlja bolj in bolj v roke nekmečkih ljudi, ki so si radi omenjenega neravnotežja znali pridobiti precejšnje premoženje v kratkem času in kupujejo kmečka zemljišča, ne morda v cilju, da bi zemljo sami obdelovali, marveč ker slutijo, da bi znalo takšno nenaravno stanje nekoč voditi do gospodarskega razsula in menijo, da bo njihov denar v zemljiščih najbolj varno naložen.

Kmetu je treba pomagati, ker je siromašen!

Meščanstvo ni nikoli v zadregi za izgovor, kadar je treba ščititi njegove pravice, čeprav to v živo reže in rahlja položaj kmeta. Celu pri zajcu se sklicujejo na ogromen gospodarski pomen lova te škodljive golazni. Posmeh v vsem je, da kažejo naši gospodarstveniki izredno skrb za kmeta, kadar gre za malenkosti, kjer se da le malo pomagati. Tako je nastalo pravilo, da je treba kmetu preskrbeti poceni sadni naraščaj, ker je kmet siromašen. To je vsekakor pravilno, skrajno nepravilno je le način, po katerem se to dela, in mu zaman iščemo podobnega po božjem svetu. Kmečki sadjarji v Sloveniji potrebujejo letno okrog 100.000 sadnih drevesc. Približno toliko še posadijo nekmetje, lastniki kmečke

zemlje, in meščani po svojih vrtičih. Izdatek za sadni naraščaj pri kmetu je torej razmeroma majhen in ni mnogo pomagano s poceni sadnim naraščajem, ki se vzgoji v javnih drevesnicah s pomočjo podpor iz za kmeta določenih proračunov. Najbolj žalostno je pa dejstvo, da vsaj 75% v javnih drevesnicah s pomočjo podpor vzgojenega drevja pride v roke podpore nepotrebnim lastnikom kmečke zemlje, ki so navadno bolj gibčni, dočim pride pravi in podpore potrebni kmet navadno vselej prepozno.

Javne drevesnice (banovinske, okrajne in druge) vržejo na trg letno večje ali manjše število drevesc po nizki ceni, ki je mogoča le radi prispevka iz banovinskega proračuna za kmetijstvo, dočim so dejanski stroški odgoje mnogo višji, brez vpoštevanja osnovnih stroškov in brez plač uradništva in poduradništva, ki gre v breme osebnega banovinskega proračuna. Zasebnim drevesnicam, kadar pridejo v poštev za javne dobave, se pa predpišejo nižje cene kot obstojajo v javnih drevesnicah, čeprav ne prejme zasebnik nobenih prispevkov, razen tega mora skrbeti za prodajo in drugo, kar vse gre pri javnih drevesnicah uradnim potom. Ni še najhujši ta neposredni pritisk, najbolj nas prizadene posredni pritisk, ker smo z ozirom na cene v javnih drevesnicah deležni nelepah očitkov dobičkarstva, odiranja itd. Še letos mi je neki veletrgovec

odpovedal s primernimi pristavki naročilo na 100 drevesc, ker je iste dobil znatno ceneje v banovinski drevesnici. Kaj moramo zaradi tega preslišati in pretrpeti, presega vse meje.

Ali se da temu odpomoči?

Tudi hitra odpomoč bi prišla do veljave šele po letih. Z določitvijo številčnega razmerja — kot menijo nekateri — nam ni nič pomagane, v načelu nimamo zasebni drevesničarji nič proti javnim drevesnicam, naj le mirno ostanejo in svoje doprinesejo k napredku v sadjarstvu s plemenito tekmo. Odločno smo pa proti opisanemu načinu. Po navodilih kmetijskega ministrstva bi morala biti vsa javna gospodarstva dobičkanosna. To zahteva tudi zdrav razum. Vzorno in v zgubo gospodariti s pomočjo podpor zna namreč vsak, teže je vzorno in dobičkanosno gospodariti. Ugled kmet. strokovnjakov je zadnji čas zelo padel. Res so temu krive tudi politične razmere v zadnjem desetletju, ki so poglavje zase. Tudi je res, da so kmetijski strokovnjaki delavni, ovira jih le silno zamotano poslovanje. Očitni so vendar tudi drugi vzroki. Neki učitelj mi je pravil, da je bila udeležba pri predavanju upravnika vzornega posestva skrajno pičla in je zato stopil do od cerkve odhajajočih z vabilom k udeležbi. Dober kmet mu je odgovoril: »Tega človeka ne grem poslušati, ker če bi delal tako, kot kaže on na vzornem posestvu, bi še hlač na sebi ne smel v nekaj letih prištevati več k moji lastnini.« Besede sicer mičejo, vlečejo pa vendar le zgledi!

Resno izražena beseda

Čutim dolžnost, da še enkrat poskusim pridobiti priznanje za reorganizacijo odgoje sadnega drevja. Zahteve so v glavnem sledeče:

1. Vzgoja sadnega drevja se mora vršiti po enotnih in določenih smernicah, ki jih predpiše banska uprava v sporazumu z drevesničarji za vse drevesnice enako.
2. Vse javne drevesnice in vsa javna gospodarstva morajo biti z izjemo šolstva dobičkanosna, kot je predpisano. Delati morajo brez denarne pomoči in biti res vzor v vseh ozirih.
3. Vrednim in potrebnim kmečkim sadjarjem naj se v čimvečji meri daje podpora za nakup drevesc in sadik, vendar le v obliki

Pri ljudeh, ki jih pogosto nadleguje zapeka, zaradi česar imajo vrenje v želodcu in čreveh, pospešuje se temeljito čiščenje celokupnih prebavil s čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zaužite zjutraj na tešče. Z uporabo »Franz-Josefove« grenke vode se naglo odstranja belina z jezika, ki se nakopiči zaradi zapeke, obenem se pa doseže tudi boljši tek.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485, 25. V. 35.

Govor in roke. Mnogi ljudje imajo navado, da podkrepiljajo s kretnjami rok to, kar pripovedujejo. Ali je to samo razvada, ki se da z dobro voljo odpraviti, ali pa je v tem kaj globljega smisla? Skoraj se zdi, da je zadnje resnično. Neki ruski učitelj je opazoval namreč sledeče: Če je nekemu, ki je bil navajen uporabljati pri govorjenju roke, velel, naj drži roke popolnoma mirno, je mož izgubil svojo zgovornost. Naj si je poskusna oseba prej še tako gladko in pristoje govornila, ji to nenadno ni bilo več mogoče. Postala je negotova, začela je celo jecljati. Šele tedaj, če je smela z rokami spet gibati, je premagala te ovire. Med gibanjem rok in gibanjem jezika je torej po



Ko pridete iz vode, ne pustite, da bi Vas sonce posušilo! Vsaka kaplja vode deluje kot žerjavica. Zato si najprej dobro posušite kožo, nato pa jo namažite s KREMO NIVEA ali z OLJEM NIVEA! Šele tedaj je zmanjšana nevarnost sončnih opeklin in koža Vam bo hitro in lepo porjavela.

Ne podcenjujte sonca!



denarne pomoči, kot je to povsod drugod po svetu in tudi na Hrvaškem. Ta pomoč, ki je lahko tudi stoo odstotna v primeru nezgod, naj se izplača oni javni (ali v nekaterih primerih tudi morebitni zasebni) drevesnici, kjer bo dotičnik prejel drevesca. Na ta način bo, kot pravimo, volk sit in ovca cela, ker bodo prejemale podporo le res potrebni in bo podpora tudi res vidna in otipljiva.

4. Predpiše naj se pravi način prodaje, kontrolira naj se strokovno in fitopatološko vse

prijavljene drevesnice brez izjeme in brez posebne prijave, priznani in obvezni organizaciji se prizna sodelovanje pri kontroli, oziroma pravica, da sme isto izvršiti na podlagi sklepa na lastno pest in stroške, ter o tem poročati na letnem sestanku.

5. Nastavi se poseben referent za vzgojo drevesc, oziroma sadnega naraščaja, ki vodi in kontrolira vse javne in zasebne drevesnice ter v sporazumu z organizacijo usmerja vzgojo tako, da je v prid sadjarstvu.

Po Jugoslaviji

Jugoslavija in sovjetska Rusija. Na zasedanju vrhovnega sveta sovjetskih socialističnih republik v Moskvi je imel 1. avgusta komisar za zunanje zadeve Molotov govor, v katerem je poročal o mednarodnem položaju in o odnošajih Rusije do drugih držav. O odnošajih do Nemčije je Molotov tole poudaril: »Naši odnošaji do Nemčije, ki so bili urejeni pred dobrim letom, odgovarjajo slej ko prej sklenjenemu dogovoru. Razvoj dogodkov v Evropi tega dogovora ni omajal.« O obnovi stikov z Jugoslavijo je rekel: »Kar se tiče balkanskih držav, moram predvsem omeniti

razveseljiv in važen dogodek, ki ga predstavljaja obnova rednih diplomatskih odnošajev z Jugoslavijo. Po prvotni obnovi trgovinskih odnošajev so bili pod vtisom splošnega mednarodnega razvoja sedaj obnovljeni tudi diplomatski odnošaji in upravičeno lahko upamo, da bo prišlo do tesnih prijateljskih vezi s to vodilno balkansko državo.«

Samostojna demokratska stranka preživlja težko krizo. Tako se godi vsaki stranki, ki je zapustila svoj program, pa hoče s taktiziranjem rešiti svoj obstanek. SDS je bila ustanovljena kot strogo centralistična stranka.

Junak divjine

Ameriški roman

*

Po Erikovem odhodu je Marija pripovedovala Rogerju tako zgodbo, da je ta od časa do časa zadržal dih in tako poslušal. To je bila zgodba Sončne doline, čudovitega posestva v Nevadi.

»In niso našli listin?« je hlastno vprašal, ko je deklica končala s pripovedovanjem.

»Ne,« je ta odkimala. »Nihče ne ve, kje je bilo posestvo prijavljeno. Dolino je odkril moj stari oče in jaz bi bila dedič, če...«

»Razumem!« jo je prekinil Roger. »Če bi mogli dokazati, da je vlada vašemu staremu očetu podarila Sončno dolino.«

3.

Erik je na dvorišču trčil ob Benjaminu. Fant ga je očitno pričakoval.

»Nisi ga premikastil?« je vprašal žalostno. »Tako mu bo Marija nazadnje vendar nasledla in se z njim poročila.«

Erik je pobožal fanta po gostih laseh. Potolažiti ga je hotel, zato je dejal:

»Marija se ne bo poročila s tem potepuhom, to ti obljubim, Benjamin!«

Fant ga je pogledal in čez čas odvrnil: »Erik, tega ne boš mogel preprečiti. Kar si Marija vtepe v glavo, to tudi izvede.«

»To je res, toda Roger je ne bo vzela.«

»O, pač! Kadar koli jo rad vzame.«

»Še danes?«

»Erik, ti se šališ z menoj. Najbrž si pozabil na to, da bom čez nekaj let polnoleten!«

»Nisem pozabil. Toda raje počakajva na tistih nekaj let. Kar pa se Marije tiče, se zanesi na mojo besedo. Dokler bom jaz živ, ne bo njegova žena.«

Dečkov obraz je zažarel.

»Erik, roko na to!«

»Tu jo imaš!«

Možato sta si stisnila desnici.

»In kako boš to naredil? Ali mu boš dal tako brco, da bo zletel čez najvišji vrh Sierre Nevade?«

»Zdaj se pa ti šališ z menoj. Najbrž si pozabil, da sem jaz že polnoleten.«

Pri tem ga je tako potrepil po rami, da se je dečko sesedel.

»Z Bogom, mali junak!« je zaklical Erik in odhitel.

»Z Bogom!« je zavpil za njim Benjamin.

Erik je naglo oddirjal proti Zlati jami.

V trgu ga je ustavilo nekaj mož. Radovedno so ga vprašali, zakaj je zapustil tovariše, ki so preganjali živinske tatove.

Njen ustanovitelj in prvi voditelj, rajni Sveztozar Pribičević, je bil med najbolj zagrizenimi centralisti. Vidovdanska ustava bi bila nemogoča brez Pribičevića in njegovih demokratov. Njihovo vrhovno načelo je bilo: Srbi, Hrvati in Slovenci so en narod. Zaključek iz tega: ena vlada na čelu strogo centralizirane uprave. Samostojni demokratje so takrat, ko so bili na vladi, z obznanjo postopali proti Radičevi stranki in Radiča samega zaprli. Ko pa se je potem Pribičević znašel z Radičem v opoziciji, sta napravila zvezo med seboj. Ta zveza med Hrv. seljačko stranko in SDS se imenuje Kmečko demokratska koalicija, ki še traja naprej. Sedanji voditelj SDS dr. Budisavljevič je minister za socialno politiko in narodno zdravje. In zakaj propada SDS, čeprav je še vedno v zvezi s Hrvatsko seljačko stranko in z njo vred na vladi? Zato, ker je prišla v škripce pri izvajanju narodnega spo-

razuma, sklenjenega s Hrvati. Ta sporazum zahteva preustrojitev države v federativno (zvezno) državo. SDS pa je po svojem programu, ki proglašja narodno edinstvo Srbov in Hrvatov, prav za prav centralistična stranka, kakor je bila izpočetka. Radi izvajanja sporazuma v samostojni banovini Hrvatski je SDS prišla navzkriž z mnogimi svojimi vodilnimi pristaši, ki so srbske narodnosti. Saj je SDS po veliki večini srbska stranka, Hrvatov je v njej primeroma malo. Začelo se je izstopanje iz stranke. Zdaj desetorica vodilnih krajnih in okrajnih pristašev izstopi, potem zopet desetorica. Kje in kako se bo to končalo? Vrhovni voditelji SDS so si že bolj natanko začeli ogledovati opozicionalne stranke: stare radikale, srbske demokrate in kajpada tudi JNS ter razmišljajo, katere si naj izberejo kot ožje tovariše v opoziciji.

Brezovica, Gabrovec in Hrastnik. V občini Škofja vas so najbolj prizadeti kraji Zadobrova, Pristava, Razbor, Bovše in Gradiše. V Dramljah je uničenih 130 ha posevkov in 70 hektarov vinogradov. V občini Griže so prizadeti Mogojnica, Britno selo in Podkamenik pa tudi Zabukovec. Strašno je prizadeta občina Petrovče, Drešinja in Levec, močno oškodovani so tudi kraji Sv. Jurij ob Taboru, Sv. Miklavž, Sv. Lenart, Lake, Št. Pavel in Marja Reka.

In pomoč?

Banovina je prebivalstvu priskočila na pomoč z vsoto 85.000 din. Št. Pavel pri Preboldu je dobil 8000 din, Vojnik-okolica 8000 din, Št. Jurij ob Taboru 10.000 din, Petrovče 19 tisoč din, Griže 16.000 din, Škofja vas 12.000 din in Dramlje 12.000 din. Za ta denar bodo kupili pšenico in koruzo. Prebivalstvo je za podporo hvaležno, posebno ker vidi, da v danih razmerah tudi oblastvo ne more veliko storiti z ozirom na druge javne in nujne datjave.

Če primerjamo uradno ocenjeno škodo s podporo, vidimo, kako velikansko škodo mora prebivalstvo kljub vsej skrbi oblasti pretrpeti. Ta škoda je tako ogromna, da omenjenim krajem grozi najhujše gorje in pomanjkanje. Kako hvale vredno bi bilo, če bi torej zasebna organizacija s pomočjo oblasti in našega letalstva skušala vsaj delno omejiti najhujše gorje naših polj in kmetijstva sploh — točo. V enem izmed prihodnjih člankov v »Slov. gospodarju« se bomo dotaknili tudi tega, da bi tako za to hvale vredno zamisel vzbudili zanimanje pri merodajnih.

Škoda po toči v celjskem okraju

V »Slov. gospodarju« z dne 24. julija smo poročali v posebnem članku o strahotnem gospodarjenju toče v celjski okolici. Kako ogromno škodo je napravilo v tem predelu neurje, se pa vidi šele sedaj, ko je polje porjavelo.

Višina ocenjene škode

Celjska mestna občina je izvršila komisijski ogled in ugotovila, v katerem pasu je toča uničila poljske pridelke. Po uradnih ugotovitvah presega škoda nad 22.500.000 din. Pri tem je izvzeta škoda na stavbah, šipah, ostrušju in sadnem drevju, ki je ponekod prav lepo kazalo, in po travnikih, kjer bodo morali kmetje izvršiti odkos, če bodo hoteli dobiti vsaj malenkostno dobro otavo. Žalosten je pogled na opustošene hmeljske nasade, s katerih mnogi pospravljajo hmeljevke, in to v času, ko bi za hmelj dobili lahko lepe denarje.

Višina škode v posameznih občinah

Celjsko občino je zadela toča v pasu od Levca do Butejevega mosta v smeri proti Ostrožnem in Zgornji Hudinji. Polovico njiv je popolnoma uničenih, ostanek pa skoraj za 80%. V tem pasu znaša škoda stoo odstotno in je posebno prizadeto Babno, kjer je ostalo od hmeljskih nasadov le leseno ogrodje. Po uradnih cenitvah je v katastralni občini Ostrožno oškodovanih 144 posestnikov in 8 najemnikov; v katastralni občini Medlog 60 posestnikov in 7 najemnikov; v katastralni občini Sp. Hudinja 36 posestnikov in 2 najemnika. Mnogi posestniki škode sploh niso hoteli prijaviti, če da imajo glede tega odpor, odpis dav-

ka — slabe izkušnje iz prejšnjih let. Skupna škoda v celjski občini presega 380.000 din. Po cenitvi je napravila toča v Liscah 20.000 din škode, v Sp. Hudinji 300.000 din, v Medlogu 1.632.000 din, na Ostrožnem 1.800.000 din. Okrajno načelstvo v Celju je uradno ugotovilo, da je toča napravila v občini Št. Pavel 497.000 din škode, v Vojniku in okolici 486 tisoč din, v Dramljah 1.740.000 din, v Št. Juriju ob Taboru 700.000 din in v Škofji vasi 1.500.000 din, skupno skoraj 19 milijonov dinarjev. V vojniški okolici so prizadeti kraji

Novice iz domačih krajev

Desetletnica ljubljanskega knezoškofa. Vsa ljubljanska škofija je slavila zadnjo nedeljo 10 letnico, odkar jo vodi preudarni in delavni škof dr. Gregorij Rožman. Že v soboto so izrekli jubilantu čestitke med drugimi g. ban dr. Marko Natlaččen, divizionar general g. Dragoslav Štefanovič in beograški nadškof g. dr. J. Ujčić, ki je imel v nedeljo ob desetih v ljubljanski stolni cerkvi slavnostno pridigo. Obče priljubljenemu ter čislanemu cerkvenemu knezu in duhovnemu pastirju ljubljanske škofije izreka tudi »Slov. gospodar« iskrene čestitke!

Šentlenarški g. župnik in duhovni svetnik 60 letnik. 60 letni jubilej je obhajal 27. julija v Št. Lenartu v Slov. goricah tamošnji g. župnik in duhovni svetnik g. Fr. Sinko. Rodil se je v Dragotincih v župniji Sv. Jurij ob

ščavnici. Gimnazijo in bogoslovje je končal v Mariboru, kjer je bil tudi posvečen leta 1905. Kaplan je bil v Marenbergu, v Šmarju pri Jelšah in na Teharju. Pri Sv. Martinu na Pohorju je bil župnik 15 let, od koder je prišel leta 1931. v Št. Lenart, kjer dal Bog, da bi dočakal v vsestranskem plodonosnem in od božjega blagoslova spremljanem delu še marsikateri jubilej!

Devetletni kolesar si razbil lobanjo in obležal mrtev. Na Brezno ob Dravi se je mudil na počitnicah pri stricu krojaču Poročniku devetletni sin rudarja Kolarja iz Mežice. Fant je vzel brez stričeve vednosti kolo in se je odpeljal po cesti. Ko se je vračal po strmimi na Brezno, mu je pripeljal naproti težek to-

»Tatove sem izsledil,« je odvrnil Erik. »Tovariše sem poslal za njimi. Upam, da so že osvobodili čredo in ne potrebujejo moje pomoči.«

Možje bi še radi izvedeli eno in drugo, a vedeli so, da je Erik zelo skop z odgovori, zaradi tega ga niso izpraševali.

Erik se je poslovil in počasi odjezdil dalje. Jezdil je po sredi Glavne ulice.

Možje so radovedno zrlji za njim. Vedeti so hoteli, ali bo zavil v Brienovo gostilno.

Ko je mladenič prijezdil do gostilne, je pritekla iz hiše lepa, mlada deklica. Imela je temno polt, plamteče oči, rdeče ustnice, majhen nos, ponosno čelo, ki so ga venčali gosti, črni lasje. Bila je Anita Orloga. Med zobmi je držala temnordečo vrtnico. Sladko se je smehljala. Vrtnico je vzela iz ust in priliznjeno vprašala:

»Erik, ali se ne bi ustavil in šel z menoj v gostilno?«

Mladenič je brez odgovora hotel jezdit dalje. Anita je zardela in vzkliknila:

»Tako ne boš jezdit mimo Orlogove hčere!«

Zgrabila je za uzdo, da bi ustavila konja.

»Pusti!« je ostro velel Erik. »Od zdaj naprej bom tako hodil mimo tebe!«

Anita se je vzravnila in razburjeno vprašala:

»Erik, med nama je torej vse končano?«

Mladenič je pridržal konja in mirno vprašal:

»Ali je bilo kaj med nama?«

»Mislim, da je bilo!« je Anita odgovorila. »Erik, zelo si me razžalil.«

»Nisem imel namena. Odpusti! Saj ti nič ne moreš zaradi očetovih lopovščin...«

»Erik!« je vzkliknila Anita.

Na ulici so se začeli zbirati možje in žene. Spočetka so od daleč opazovali prizor, potem pa so prihajali vse bliže. Drugi pa so skozi okna potiskali glave in strigili z ušesi, da bi slišali razburljivi dvogovor. V nekaj trenutkih je ves trg prisostvoval besednemu boju.

»Erik!« je spet zavpila Anita. »Ti si pijan!«

»Zdi se mi, da ne!« je mirno odgovoril mladenič.

»Kaj hočeš s tem povedati?«

»Nič več. Vse sem povedal.«

»Da, vse! Celc take reči, za katere ne moreš odgovarjati. Da ne boš imel sitnosti, ti obljudljam, da bom molčala, kot da nisem nič slišala.«

Erik se je nasmehnil.

»O, le govori! Vse povej! Ali hočeš, da jaz povem tako glasno, da bodo vsi slišali? Glej, koliko se jih je zbralo. Gotovo so radovedni.«

»Ali si ob pamet? Molči! Moj oče te takoj ustrelj.«

»Bomo videli, mala deklica.«

»Oče je v gostilni.«

Erik, ki je hotel že odjezditi, je osuplo pogledal. Sicer je bil prepričan, da se bo Orloga čimprej vrnil, a tega ni pričakoval, da bi bil že tu.

vsej priliki neka skrivna zveza.

Nova zvezda velikanke — Odkritje Švicarja v Ameriki. Na gori Palomarju v Kaliforniji v Ameriki, kjer postavljajo ta čas največji daljnogled na svetu, je zvezdoznanec dr. Zwicky, po rodu iz Švice, v ozvezdju Kita, v nebesnem pasu, ki je ta čas posebno zanimiv zavoljo petih premičnic, odkril novo zvezdo velikanke. Ta zvezda prekaša po svoji velikosti naše sonce kakšnih sto milijonov krat. Takšne zvezde velikanke prištevajo zavoljo nenadnosti njihovega pojava med »nove zvezde«, a med tem ko kažejo navadne nove zvezde dosti manjšo svetlobnost nego velikanke. Dvajset milijonov let potrebuje svetloba navzlic svoji brzini

vorni avto trgovca Hladeta, katerega je vodil pravilno po desni strani šofer Konrad Helbl. Mladi kolesar se je pa po nesreči zletel v avtomobil s tako silo, da si je razbil lobanjo in obležal mrtev.

Podsut od kamenja. 32 letni kamnosek Fr. Oder iz Lehna pri Breznu ob Dravi je zaposlen pri nakladanju kamenja v vagončke, katere so spravljali po industrijskem tiru v dolino. Na ovinku se je vagonček prevrnil, kamenje je podsulo Odra in ga hudo poškodovalo na znotraj in mu zlomilo nogo. Odra so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Kolesar zavozil v železno ograjo. Franc Šeber, zidar iz Križevcev pri Ljutomeru in zaposlen v Selnici ob Dravi, je zapeljal po strmini s kolesom v železno ograjo pod gostilno Merdavs ob državni cesti Maribor-Kamnica in se je hudo poškodoval po obrazu. Reševalci so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Smrtna nesreča 55 letnega delavca. Z zidarskega odra je padel in se ubil 55 letni delavec Karel Pozival iz Rošpoha pri Mariboru. Pri padcu v globino 3 m si je prebil lobanjo in je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl.

Zidarski delavec hudo ponesrečil. Pri Hutterjevi veliki novi stavbi v Mariboru je hudo ponesrečil 25 letni delavec Rihard Smodej iz Jarenine. Padlo je nanj dvigalo in mu nalomilo hrbtenico. Poškodovanega so prepeljali v zelo resnem stanju v bolnišnico.

Huda poškodba radi splašenih konj. Jožef Belec, 58 letni voznik iz Lobnice pri Rušah, je vozil drva v Maribor. Konja sta se mu splašila ter zdirjala proti mestu. Ko je skušal voznik živali zaustaviti, je padel pod voz in kolesa so šla preko njega. Belec je obležal nezavesten s hudimi notranjimi poškodbami ter z zlomljeno nogo. V resnem stanju je bil odan v mariborsko bolnišnico.

Smrtna žrtev padavice. Radi padavice je padla v komaj 70 cm globoko mlako 61 letna preužitkarica Ana Bolšec v Plođeršnici pri Sv. Jakobu v Slov. goricah in je utonila. Smrtno ponesrečena bi že bila skoraj umrla pred dvema letoma na opeklinah, ki jih je dobila, ko jo je vrgla padavica na razbeljeni štedilnik.

Komaj otet iz valov narasle Drave. V Budini pri Ptujju regulirajo Dravo. Radi malodane vsakdanjih nalivov močno narasla Drava je odnesla več večjih čolnov, katere uporabljajo pri regulaciji. Ob tej priliki bi bil skoraj utonil 24 letni Franc Kelemen iz Gradišča na Hrvatskem. Valovi Drave so odtrgali vrv broda in reka je odnesla brod ter še en čoln in zraven tudi omenjenega hrvatskega delavca, ki se je v nenadni smrtni nevarnosti kot neplavač rešil na betonski steber in od koder so ga vsega premraženega po dveurnem naporu prepeljali zopet na obrežje Dra-

ve. Reševanju je prisostvovalo mnogo prestrašenih gledalcev, kateri so tekali ob nabrežjih Drave in je vsak kričal, kako bi bilo treba iz mrzlih valov otetemu pomoči z betonskega stebra.

Konj ga je udaril smrtnonevarno. V Turnišču pri Ptujju je udaril konj v treh 31 letnega vojaka Jakoba Irgoliča, katerega so prepeljali v ptujsko bolnišnico s smrtnonevarnimi notranjimi poškodbami.

Mlatilnica ga je smrtno poškodovala. Janez Sedonja iz Rakičana pri Soboti je bil lastnik mlatilnice na parni pogon, ki je bila v zadnjem času v stalnem obratu. Sedonja je sam opravljal parni stroj. Ko je hotel 30. julija stroj namazati, je stopil na vodno kad. Pri mazanju mu je zagrabil osovina kolesa obleko in ga je zavrtelo z vso silo. Sedonjev pomočnik slučajno ni bil prisoten in nobeden drugi ni znal stroja zaustaviti. Končno so Sedonjo vendarle potegnili s stroja, ki ga je potolkel po glavi in vsem telesu. Revežu je potegnilo vso obleko s telesa, zlomljen je imel prsni koš in izbito eno oko. Zavili so ga v prt in ga prepeljali v soboško bolnišnico, kjer je pa preko noči podlegel groznim poškodbam. Zapušča ženo in štiri otroke.

Štrašne posledice, ako se igrajo otroci z vžigalicami. V Gomilici v Prekmurju sta se igrala v gospodarskem poslopju triletni sinček in šestletna hčerkica posestnika Jožefa Čeha. Ker staršev ni bilo doma, sta iztaknila otroka nekje vžigalice in zakurila ogenj pod gospodarskim poslopjem, ki je bilo kmalu v objemu plamenov ter je tudi zgorelo. Ogenj je zajel oba otroka. Deklica je zbežala še v zadnjem trenutku k sosedovim. Vnela pa se je na njej obleka. Otroku so zgoreli lasje in je dobil po vsem telesu hude opeklina. Fantek se ni utegnil več rešiti in so našli pozneje le še zoglenelo trupelce. Deklico so koj prepeljali v soboško bolnišnico, a ji že ni bilo več pomoči, ker je bila prehuo opečena. Opisani dvojni smrtni primer naj bo staršem opomin, kako skrbno je treba pred otroci, ako se jih pusti same doma, zaklepati vžigalice!

Deroča Mura je ponovno zahtevala mlado življenje. Prejšnji teden se je med drugimi kopalci kopal tudi bolniški strežnik Vučko Ivan, ki se je nedavno vrnil z orožnih vaj. Med plavanjem pa ga je zgrabil krč in je kmalu izginil v hladnih valovih deroče reke. Njegova nesrečna smrt je napravila zelo mučen vtis pri sorodnikih in bolnikih, ki so ga imeli zelo radi, ker je vsakega bolnika znal lepo potolažiti, da je laže prenašal hudo breme bolezni.

Krava hudo poškodovala sedemletnega dečka. V Zamušanih pri Veliki Nedelji je bil na počitnicah Zdenko Reberc, sedemletni sinko

elektrotehnika iz Maribora. Na pašniku ga je napadla podivjana krava, ga nabodla na roge in ga vrgla v velikem loku na tla. Dečka so prepeljali v mariborsko bolnišnico s prepranim trebuhom in s hudimi notranjimi poškodbami.

Osemletni fantek utonil v mlaki. V občini Rankovci pri Sv. Tomažu pri Ormožu se hodijo otroci kopat v mlako, ki je precej globoka in nevarna za neplavače. Viničar Martin Kos je prepovedal svojemu osemletnemu Tinčku, da bi se hodil kopat v to nevarno mlako. Svetoval mu je, naj si nanosi iz mlake vode v kad in naj se okoplje. Fant je res donal vodo, a naenkrat ga ni bilo dolgo nazaj. Ko je šel oče pogledat za sinom, ga je našel utopljenega v mlaki, v katero je padel po nesreči ter utonil, ker ni bilo nikogar blizu, da bi mu bil priskočil pravočasno na pomoč.

Hude notranje poškodbe radi padca pod voz. S senom naloženi voz se je zvrnil in pokopal pod seboj 50 letnega posestnika Ferdinanda Voga iz Vodice pri Kalobju. Voga je dobil hude notranje poškodbe.

Huda nesreča posestnika radi padca s kozolca. V Škofiji pri Zibiki je padel s kozolca posestnik Davorin Založnik tako nesrečno, da je ohromel na roke ter noge. Hudo poškodovanega so oddali v celjsko bolnišnico.

Desetletni fant smrtno ponesrečil s patrono. V Prožinski vasi nad Štorami pri Celju se je igral desetletni posestnikov sin Maks Majoranc v domači kuhinji s patrono. Patrona je zaradi nepredvidnega ravnanja nenadoma eksplodirala ter odtrgala fantu levo roko, močno pa ga je poškodovala tudi po desni strani telesa. Nesrečni fant je bil prepeljan v celjsko bolnišnico, kjer pa je poškodbam podlegel.

Kolesar zlomil fantu nogo. V Laškem je povozil neki kolesar 13 letnega dninarjevega sina Milana Jezernika iz Laškega in mu zlomil desno nogo. Poškodovanega fanta so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Vlak smrtno povozil kretničarja in očeta peterih otrok. Na postaji Zagorje ob Savi je bil zaposlen s premikanjem kretnic Jurij Jerič. Radi deževja mu je spodrsnilo na mokrih tleh in je zašel pod kolesa vlaka, ki so mu razmesarila obe nogi. Zdravnik je odredil prevoz v bolnišnico, a je revež med vožnjo umrl in so ga prepeljali nazaj v Zagorje. Smrtno ponesrečeni je bil po rodu iz Šmarja pri Jelšah. Služil je pri železnici 27 let in je zapustil pet otrok v starosti od 12 do 22 let.

Vlak povozil kmečkega delavca. Na postaji Devica Marija v Polju pri Ljubljani je smrtno povozil vlak 39 letnega kmečkega delavca Jožefa Fabjana iz Zgornjega Potoka pri Ko-

300.000 km na sekundo, da dospe od tiste zvezde do nas.

Kosti in trni, šele potem bronaste in železne igle. V vseučiliškem muzeju v Filadelfiji v Zruženih am. državah je videti v zbirki vsakovrstnih kosti nekoliko tenkih kosti, ki jih napis označuje predhodnice današnjih šivank. Te igle izvirajo iz časa, ko je človek kože ubitih sovražnikov in živali skušal malo predelati, preden jih je uporabil kot obleko. To obleko je hotel pritrčiti nase in ji dati določeno obliko. S koničastim predmetom, kakršnih je našel v naravi dovolj, je v kožo prebijal luknje, skozi katere je potem potegnil jermene ali vrvice. Prva igla, s katero so vrvice, ki naj bi oblačilo stisnila k telesu,

»Vrnil se je že? Vedel sem, da bo pustil tovariše in črede ter se vrnil. Pretkan načrt. Orloga je tu, drugi pa so ostali pri čredah, da jih odvedejo dalje. Tvoj oče je lisjak! Na videz je preganjal tatove, v resnici pa je njihov tovariš. Kdo bi si mislil, da spada ponosni Orloga med živinske tatove!«

»Erik,« je zasikala Anita, »ti preveč veš! Pazi, da ti to ne bo v pogubo!«

Mladenič se je glasno zasmel.

»Res preveč vem, a to bo drugemu škodovalo, ne meni... Tako na primer vem, da si se zato smukala okrog mene, ker ste mislili, da me boste pridobili za tatarsko tolpo. Človek niti ne bi mislil, česa je zmožna taka majhna deklica! Igra se z ljubeznijo, ko možje s samokresi. Obojna igra je nevarna. Toda — to je tvoja stvar, Anita. Drugega si nimava povedati.«

Anitine oči so zlovešče zatemnele. Z majhnimi, belimi zobmi je grizla pecelj rdeče vrtnice. Čez čas je zasikala:

»Erik, nisva se zadnjič srečala.«

»Če bo srečanje od mene odvisno, potem zadnjič,« je mirno odvrnil mladenič.

»Ne bo od tebe odvisno! Zapomni si, da boš še obžaloval to žalitev.«

»Anita, ne delaj si praznih upov... Mislim, da bo

dovolj. Ne bova se dalje prepirala v zabavo vseh tržanov. Z Bogom, Anita!«

Vzpodbodel je konja, a preden je žival zdirjala, ga je nekdo od zadaj poklical po imenu. Obrnil se je in zagledal Walserja, ki je prijezdil s svoje druge pristave.

»Erik,« je veselo zaklical stari švicarski priseljenc, »ali si res ti? Jaz sem že slišal, da ležiš v prepadu z razbito glavo. Kaj vse ljudje klobasarijo!«

»Da, vse mogoče neumnosti čvekarijo,« je odvrnil mladenič.

»In kaj je s tatovi?«

»Našli smo jih, toda ušli so nam. Nekaj živine pa smo rešili.«

»Ali si spoznal lopove?«

»Nekatere.«

»Kateri so?«

Erik se je nasmehnil, ko je videl Walserjevo radovednost.

»Zakaj hočeš vedeti za imena? Saj veš, da je nevarno, če človek preveč ve. Dovolj je, da jaz vem.«

»Ali jih boš izročil načelniku?«

Erik se je ironično nasmehnil.

»Preden bi jih on spravil v zapor, bi stokrat ušli. Z njimi bo treba postopati po zakonih divjine. Sled sem našel in ne bom miroval, dokler dežela ne bo rešena teh banditov.«

čevju. Fabjan se je vračal z dopusta k vojakom v Sisek. Na postaji Devica Marija v Polju je stopil iz vlaka. Iz vagona je skočil na vzporedni tir, po katerem je ravno tedaj privozil brzovlak. Lokomotiva ga je treščila ob vagon potniškega vlaka in je obležal radi počenja lobanje na mestu mrtev.

Obiralci hmelja imajo polovično vožnjo. Z odlokom generalnega ravnateljstva železnice G. d. št. 57.683-40 z dne 27. julija je tudi letos odobreno obiralcem hmelja v dravski banovini znižanje vozne cene na železnici za polovico. Ta ugodnost velja od 1. avgusta do vključno 30. septembra, in sicer od vseh postaj do vseh postaj, ki se nahajajo na ozemlju ljubljanskega ravnateljstva, a samo za potovanje v potniških in mešanih vlakih. Ob povratku morajo imeti potniki »objavo« na ime, izdano od hmeljarske zadruga v dravski banovini, v kateri je potrjeno, da so dopotovali zaradi zaposlitve pri obiranju hmelja. Ta »objava« mora biti potrjena od občine ali policijske oblasti, da je bil njen lastnik v resnici zaposlen kot obiralec hmelja. Na obrazcu K 13 ni potrebno potrdilo v razdelku »Potvrda priredjivačkov odbora o učestvovanju na prireditvi«. Vsak potnik, ki želi uporabiti to vozno olajšavo, si mora pred odhodom pri potniški blagajni vstopne postaje poleg cele karte za progo od svoje vstopne postaje do tiste namembne postaje, do katere želi potovati, kupiti še žel. obrazec K 13 (cena 2 din). Potnik se mora s karto, kupljeno za odhodno vožnjo, obrazcem K 13 in z zgoraj omenjeno »objavo« brezplačno vračati samo po progii, po kateri je bil dopotoval, ali po krajši progii. Potnik, ki bi se vrnil po daljši progii, ne more pri povratku uporabiti vozne olajšave. Pred nastopom povratne vožnje si mora potnik štati pri potniški blagajni žigosati obrazec K 13. Potnik, ki hoče uporabiti to vozno olajšavo, ne sme ne pri odhodni, ne pri povratni vožnji vožnje prekiniti. Potniki naj se izrecno opozorijo, da ne smejo ob prihodu na namembno postajo oddati vozne karte, ker jim odhodna karta služi za povratno vožnjo.

Nemški vremenoslovski balončki pristajajo na Slov. Štajerskem. Zadnjič smo poročali, da izpušča nemška vremenoslovska postaja v Lindbergu balončke z vreme opazovalnimi aparati in s prošnjo, da pošljejo najditelji te aparate nazaj v Lindberg. Od teh balončkov jih je že bilo nekaj najdenih v zadnjem času po raznih krajih Slov. Štajerske, zanešenih od najditeljev na okrajna glavarstva, ki so vrnila opazovalne aparate Nemčiji. Pred nedavnim je našel tak balonček pri Sv. Primožu nad Muto posestnik Rudolf Pušnik. Zopet

drugi balon je našel posestnikov sin Avgust Herič v gozdu pri Kamnici v okolici Maribora. Na tretji nemški balonček je naletel v Bukovcih na Dravskem polju lovski paznik Blaž Toplak.

Jablan v cvetju. V bližini nove turbinske žage lesnega trgovca Antona Böhma pri Vuhredu je sedaj v polnem cvetju mlada jablan, ki je tudi spomladi cvetela.

Nova izdaja živinskih potnih listov. Finančni minister je odločil, da bo dal s 15. avgustom v promet nove živinske potne liste s povišano ceno za izdelavo od 10 na 20 par. Zato bo znašala prodajna cena skupno s takso 0,40, 0,70 in 1,20 din. Doslej veljavni živinski potni listi po 0,30, 0,60 in 1,10 din ostanejo v veljavi vse do njih porabe.

DR. KAPRALOV, MARIJA SNEŽNA, se je vrnil z dopusta in zopet redno ordinira. 1117

Požari

V št. Vidu pri Grobelnem je izbruhnil ogenj v kozolcu posestnika Antleja. Poslopje je zgorelo s 100 stoti sena, mnogo žita in z raznim gospodarskim orodjem. Škoda je 80.000 din in je le delno krita z zavarovalnino. Med gašenjem se je nekdo priklatil v hišo in ukradel iz sobe 5200 din, uro in lovsko puško. Obstojta sum, da je bil ogenj podtaknjen in da je izvršil tatvino požigalec.

Na župnijskem poslopju v Kamnici pri Mariboru je uničil požar del strehe. Nesrečo so opazili že ob izbruhu in so jo po možnosti omejili.

V Mirni vasi pri Trebelnem na Dolenjskem je udarila med nevihto strela v hišo posestnika Fr. Pungarčarja. Prišla je skozi okno in obžgala gospodarja, ki je sedel za mizo pri obedu s svojo družino. Obžgala ga je po vsem telesu in ga vrgla ob končnico postelje s tako silo, da je obležal s polomljenimi rebri. Otroci so zbežali iz hiše in so začeli klicati na pomoč. S slamo krita domačija je bila hitro v objemu plamenov. Rešili

so živino. Škode je 80.000 din. Gospodarja so prepeljali v bolnišnico v Novo mesto. Pungarčarjeva družina je tem huje prizadeta, ker je pred nekaj meseci umrla mati.

Dva brata okradena. Brata Anton in Jožef Majster iz Sp. Boča nad Selnico ob Dravi sta bila na gostiji. V njuni odsotnosti so jima odnesli iz stanovanja vlomilci vso obleko, obutev, perilo in posteljnino. Škoda znaša več tisoč dinarjev. Orožniki so prijeli 40 letnega viničarja Rudolfa Kosa, ki je priznal, da je izvršil vlom v družbi znanega vlomilca Alojza Flajšerja, katerega še oblast zasleduje.

Štirikrat zaboden, ker je posredoval v prepiru. V mariborsko bolnišnico so spravili s štirimi zaboljaji 25 letnega čevljarskega pomočnika Mihaela Drobnjaka iz Sp. Dobrave pri Mariboru. Ker je posredoval v nekem prepiru, ga je neznanec štirikrat zabodel in ga poškodoval na glavi, hrbtu ter roki.

Podlegel poškodbam pri napadu. Na železnem pri Veliki Pirešici v celjski okolici so napadli fantje 47 letnega dminarja Martina Mirnika z železnega, ko je bil na poti k sosedu. Po napadu je bil oddan s prebito lobanjo v celjsko bolnišnico, kjer je podlegel poškodbii.

Velik vlom sredi Ljubljane. V Ljubljani na Aleksandrovi cesti je bilo vlomljeno v stanovanje zdravnika dr. Alberta Trtnika. Vlomilec se je poslužil za dejanje čas, ko je odšel zdravnik s svojo družino na sprehod med 14. in 22. uro. Odnesel je zlatnine za 52.750 din in gotovine 1300 din.

Ubijalec obsojen na dve leti ječe. 31 letni delavec Janez Bratuša iz Sp. Kostrivnice je udaril v prepiru pri gostilni svojega brata v Kostrivnici dne 2. junija Jurija Furmana najprej z lato, nato pa še s kolom večkrat po glavi. Udarjeni je podlegel poškodbii v celjski bolnišnici. Janez Bratuša je bil obsojen sredi minulega tedna od celjskega okrožnega sodišča radi uboja na dve leti težke ječe.

Blagoslovitev in otvoritev nove ceste na Pohorje

Nova pohorska cesta, koje zgodovino je objavil »Slov. gospodar« zadnjič, je bila v nedeljo, 4. avgusta, slovesno blagoslovljena od prevz. g. škofa dr. Ivana Tomažiča in otvorjena po banu dr. Marku Natlačenu. K pomenljivi slovesnosti so se pripeljale najbolj odlične osebnosti iz Maribora, okolice in tudi ljubljanski župan dr. Jure Adlešič se je udeležil. Ob desetih dopoldne so se zbrali ob pričetku nove ceste v Reki pri Hočah nad gostilno Lebe poleg že imenovanih dveh najvišjih predstavnikov naše banovine škofa in bana: oba okrajna načelnika dr. Eilec in dr. Ši-

ška, zastopnik mariborskega mestnega poveljnika polkovnik Kilar, mariborski župan dr. A. Juvan, senator dr. Schaubach, predsednik Prosvetne zveze dr. J. Hohnjec, konjiški okrajni načelnik dr. Farčnik z arhidijakonom Tovornikom, domači g. župnik in dekan Sagaj, ljudske množice s šolsko mladino. Sprejem g. bana, prevz. g. škofa in odličnikov je bil ob pričetku ceste. Dobrodošlico so izrekli po predlagani udanostni brzojavki kralju in po pozdravnih brzojavkah slovenskima ministroma dr. Korošcu in dr. Kreku g. predsednik okrajnega cestnega odbora Franjo Žebot, domači

»Erik, ali ne bo stvar preveč nevarna?« je z resnično zaskrbljenostjo vprašal Walser.

»Upam da ne. Sicer pa ne mislim na to, kaj bi moglo priti. Zadeva je tako važna, da je vredna tudi velikih naporov, celo smrtne nevarnosti. Upam, da bo naša živina nekaj tednov varna, medtem pa se bodo fazmere nekoliko drugače zasukale.«

Švicar je nekaj časa zrl v mladeniča. Nazadnje je vprašal:

»In Marija?«

»Kaj misliš s tem?« je na videz brezbrizno vprašal Erik.

Walser se je čudil. Nekam v zadregi je zamomljal:

»Ko sem bil pred tremi meseci tu, sem opazil, da si ti...«

Mladenič je za trenutek prebledel in zamahnil z roko.

»Pusti to! Zdi se mi, da si preveč videl. Sicer pa je gospodična Marija na tvojem domu; svoja brata je obiskala.«

»Res? Potem moram hiteti!«

»Le podvizaj se! Doma boš našel gosta.«

»Koga?«

»Nekega Rogerja, ki je Marijin prijatelj.«

Švicar je začudeno odkimal.

»Nisem še slišal o njem.«

»Prej jaz tudi ne.«

»Je mlad?« je zaskrbljeno poizvedoval stavec.

»Mlad in nekam skrivnosten. Dobro si ga oglej!«

»Dobro si bom zapomnil njegov obraz. Gotovo je iz kakega mesta.«

»Da, iz Crucera.«

Walser je nekaj časa molčal. Erik je opazil, da ga nekaj teži. Kmalu je doznal, kaj. Stavec je z neodločnim glasom zamomljal:

»Marija bi bila žena, da si boljše ni mogoče želeli.«

Erik se je trpko nasmehnil in dejal:

»Tudi jaz sem tako mislil... Kaj hočemo, če se njeno srce za drugega ogreva... Z Bogom!«

Zaklical je konju in zdirjal.

Walser si je gladil sivo dolgo brado in zrl za mladeničem. Njegov obraz je zdaj rdel, zdaj temnel. Po glavi so se mu podile težke misli. Čez čas je vzpodbodel konja in naglo odjezdil proti domu.

Erik si je spotoma premislil. Ni jezdil domov. Zavil je v stransko ulico in se po ovinkih vrnil k Brienvi gostilni. Konja je zunaj privezal in se podal pri stranskih vratih v hišo.

Prišel je v tisto sobo, v kateri so popivali živinorejci in popotniki, ki so se le za kratek čas ustavili, potem pa nadaljevali svojo pot. Soba je bila zelo preprosta. Poda ni bilo. Oprema je bila stara, polomljena. Mize niso bile pokrite. Stoli so se majali in marsikateri pivec se je nenadoma znašel na tleh. A vse to ni kvarilo dobrega razpoloženja.

(Dalje sledi)

povlekli skozi pripravljene luknjice, je bil kakšen trn, kakor nam kažejo najdbe v pravadnih grobovih na Angleškem. V Dordogni so poleg mnogih koščeni rezbarji našli spet koščene igle vseh mogočih oblik. Takšne so našli tudi v Švici. Mnoge izmed teh priprostih igel še niso imele ušes, temveč samo vrez na močnejšem koncu, da nit ni zdrsnila ob oglu. Pozneje so ljudje začeli izdelovati bronaste in železne igle, še dolgo pa so se ohranile igle iz ribjih kosti. Eskimi in drugi priprosti narodi jih uporabljajo še danes.

Nedavno je v Cincinnati v Ameriki umrla bogatašinja, ki je vse življenje zbirala — postelje. Šestnajst hiš je bilo polnih šare njene zbirke.

g. dekan Sagaj in domači g. župan Verdnik. Dekleta so ponudila po stari navadi g. banu kruh ter sol, hočki pevci so zapeli, gasilska godba je igrala in topiči so grmeli številnim zbranim v pozdrav.

Prezv. g. škof dr. Tomažič je po uvodnem govoru opravil ob asistenci gg. stolnega kanonika dr. Mirta in dr. Žagarja blagoslovitveni obred. Ko je bil končan cerkveni obred, je spregovoril g. ban in se je zahvalil vsem, ki so cesto delali in jo tudi srečno dokončali. Izrazil je željo, da bi pripomogla nova cesta do boljšega stanja pohorskega prebivalstva in da bi vsi, ki bodo hodili po novi razgledni cesti, se vžgali v ljubezni do naše domovine in njenih lepot. Nato je prerezal g. ban trak, ki je zapiral cesto, in jo proglasil za odprto.

Kakor hitro je bila cesta predana prometu,

so izročili zastopniki občin, po katerih teče cesta, g. banu v priznanje zahvale diplome častnega občanstva.

Enako diplomo je izročil banu načelnik okrajnega odbora Franjo Žebot, pod čigar načelstvom je gradnja nove ceste najbolj napredovala in bila dokončana.

Sledili so še govori zastopnikov planinskih in tujsko-prometnih organizacij, nakar se je pomaknila dolga vrsta avtomobilov proti vrhu, kjer se je zbrala pred cerkvijo sv. Areha ti-sočglava množica, ki je čakala na sv. mašo, katero je opravil zunaj na prostem z nagovorom prevzv. g. škof dr. Ivan Tomažič. Službo božjo je ganljivo povzdignilo ljudsko petje s sodelovanjem pevskega zbora »Maribor« pod vodstvom g. kapelnika Jan. Ev. Gašpariča.

Po svetu

Duhovništvo v sovjetski Rusiji še ni uničeno. Sovjetske oblasti že od vsega početka nasprotujejo duhovništvu vseh veroizpovedi. To nasprotovanje ne obstoja samo v ukrepih zoper svobodno delovanje duhovščine in zoper vse svoboščine ter pravice cerkva, marveč se večkrat stopnjuje do krvavega preganjanja. Na stotine in tisoče duhovnikov so zaprli, brez sodnega postopka obsodili, poslali v pregnanstvo ali pa usmrtili. Kar jih je ostalo doma, so vsi pod najostrejšo kontrolo policijskih oblasti, brez vseh pravic za življenjska sredstva, brez hrane, brez obleke. Pričakovati je bilo, da bo duhovništvo v Rusiji sploh prenehalo. Ta nada brezbožnikov pa se ni izpolnila. Duhovništvo se obnavlja, čeprav ni v Rusiji ne bogoslovnih šol ne semenišč. To neprestano obnavljanje prihaja iz vrela žive vere v Boga, ki še vedno teče med ruskim ljudstvom. Tega vrela ni moglo zamahiti krvavo preganjanje, ne sovražni oblastveni ukrepi zoper vero in bogoslužje in tudi ne brezbožniška propaganda. Nova ruska duhovščina bi se mogla razdeliti v tri dele. Nekateri duhovniki opravljajo telesna, ročna dela ter se mešajo med delavce; ker dobro poznajo marksistično-komunistične nauke, se spuščajo v znanstvene razgovore z brezbožniki ter uživajo radi svojega znanja in poguma velik ugled. Drugo vrsto tvorijo potujoči duhovniki, ki hodijo od vasi do vasi, od mesta do mesta ter oznanjajo Kristusove resnice in delijo sv. zakramente. Ljudje jih spoštujejo radi njihove verske gorečnosti ter jim dajejo hrano. V tretjo vrsto spadajo vaški duhovniki, ki so ljudstvu ne samo dušni pastirji, marveč tudi zdravniki in svetovalci kmetom.

Njihova neomajna vera in vdanost Kristusu, njihova ljubezen do ljudstva, njihova požrtvovalnost in neustrašenost pred smrtjo vzbuja ne samo občudovanje, temveč ima tudi velik vpliv na ljudske množice. To tudi ugotavlja boljševiško mladinsko glasilo »Komsomolskaja pravda«, ki toži nad kulturno premočjo duhovščine.

Potujoče kapelice. Vsak dan je namenjen v božjo čast in naše zveličanje. Cerkev pa nas gotove dni posebno spominja na Boga in nato, kar je potrebno, da se udeležimo milosti odrešenja. To je pomen nedelje kot Gospodovega dne in od Cerkve zapovedanih praznikov. Prva cerkvena zapoved veleva, da posvečujemo zapovedane praznike, druga pa, da smo ob nedeljah in zapovedanih praznikih pobožni pri sveti maši. To je dolžnost vsakega kristjana in to mu tudi mora biti ob nedeljah in praznikih prva skrb. Kjer vlada med ljudmi živa vera, se prazniki vestno posvečujejo. Ne neugodno vreme, ne velika oddaljenost od cerkve ne more vernih kristjanov zadržati, da ne bi izpolnili te svoje glavne nedeljske dolžnosti. Tako je tudi med Slovaki bila stara tradicija (izročilo). V novejši dobi se kajpada opaža ponekod v tem pogledu opušcanje, ki ga povzroča verska mlačnost. Zato pa ne bo odveč, da pokažemo na primer vnetih katoličanov v Zedinjenih državah Severne Amerike. Ker so katoličani raztreseni po raznih krajih in ponekod in takšni manjšini, da si ne morejo ne zgraditi ne vzdrževati lastnih cerkva, jim omogočajo izpolnjevanje nedeljske dolžnosti potujoče kapelice. Te kapelice so nameščene na avtomobilih, ki ob nedeljah in praznikih vozijo od kraja do kraja, kjer je kaj

Kratke tedenske novice

Zadnje nedelje so pretekla štiri leta, odkar je na Grškem ministrski predsednik general Metaksas.

Ta teden bodo pričela pogajanja med Romuni, Bolgari in Madžari za ureditev vprašanja bolgarskih zahtev v Dobrudži in madžarskih na Sedmograškem.

Francozi pravijo, da znašajo njihove izgube v tej vojni milijon in pol ubitih ter ranjenih. To francosko ugotovitev pobijajo Italijani, ki trdijo, da je to nemogoče, ker so izgubili Nemci po lastnem priznanju od prvega dneva ofenzive na zapadu, 10. maja, do premirja s Francijo celokupno 150.000 mož. Francozi so se le branili in je nemogoče, da bi bili več izgubili kot pa Nemci, ki so napadali.

Pri Canujogu med Clevelandom in Pittsburgom v Severni Ameriki sta trčila 1. avgusta tovrni vlak in motorni vagon. Ubitih je bilo 41 popotnikov.

Te dni bo dograjena vodna cesta, ki bo spajala reki Dnjester in Bug na Ruskem. Prekop je dolg 202 km in omogoča vodno pot iz Črnega v Baltiško morje.

Obravnavajo proti glavnim vojnim krivcem na Francoskem bo začela 8. avgusta.

Med Vatikanom in Nemčijo bodo pričela pogajanja za ureditev položaja katoličanov v od Nemcev zasedenih državah.

Med Anglijo in Japonsko raste nasprotje od dne do dne. Japonci so začeli z aretacijami Angležev na Japonskem, Angleži jim odgovarjajo z zapiranjem japonskih državljanov v območju angleškega vladarstva.

Japonci zahtevajo, da se jim dopusti v francoski Indokini ureditev lastnih letalskih in pomorskih oporišč, ki bi naj omogočila japonski armadi, da se vojna s Kitajsko čimprej konča.

Hitler se je vrnil dne 4. avgusta zopet v Berlin, kjer se je razgovarjal z maršalom Göringom, z vrhovnim poveljnikom nemške vojske generalom Brauchitschem in z zunanjim ministrom von Ribbentropom.

Italija stopa vedno bolj v ospredje s svojimi zahtevami po Palestini in predvsem po Jeruzalemu.

Po ruskem mnenju se bo razširila sedanja evropska vojna v svetovno, ker posedajo nekatere evropske države, ki so premagane, ogromno kolonialno posest.

Ameriški senatni odbor je 5. avgusta z 12 proti 3 glasovom sprejel uvedbo obvezne vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah. Na predlog vojnega ministra bo vpisanih za vojaško službo 42 milijonov mož od 18. do 54. leta.

Nemški bombniki so vrgli v zadnjih štirih tednih na Anglijo skupno 7000 bomb vseh vrst Angleži jim — po poročilih angleških časopisov — vračajo s petkratno vsoto.

Pred kratkim je bil v vzhodni Turčiji v okrožju Josgadu potres, ki je porušil okrog 1000 hiš in zahteval nad 1200 človeških življenj.

Na železnici med Kalkuto in Daccao v angleški Indiji je iztiril potniški vlak. Ubitih je bilo 30 popotnikov, 70 pa ranjenih.

Postelja iz kristala. Najdražja postelja, kar so jih kdaj napravili, je bila tista, ki jo je pred sto leti ruski car podaril perzijskemu šahu. Bila je vsa iz kristala in okrašena s sijajnimi srebrnimi ornamenti. Stopnice iz modrega stekla so vodile do te razkošne postelje, ki je spadal k njej tudi vodometa z dišečo vodo. V razsvetljenem prostoru se je postelja bliskala, kakor da je sestavljena iz samih diamantov.

Tatinski milijonar. V rumunskih brzovlakih je v zadnjih časih izginjalo nenavadno mnogo brisač. Tatu so končno prišli in so ga spoznali v splošno presenečenje za znanega rumunskega multimilijonarja, ki se je vozil vsak dan z vlakom, da je v njih kradel brisače. Stroški za vož-

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

*

Trezika je zatajila, da je imel Končnik s posli večne križe in da je zaradi tega bilo marsikaj narobe. Prav zadnji čas si je najel za gospodinjo neko starejšo žensko, ki je rada pila. Babnica je bila napol pijana in je bolnemu otroku dala zvečer žganja piti, da bi imela ponoči svoj mir pred njim, in tako je dekle nenadno in naglo umrlo. To vse je Tilka izvedela šele pozneje. — Zdaj je iztrgala desnico iz Trezikine rok in vprašala razburjeno:

»In moj Tonček, kaj je z njim?«

»Temu menda ni hudo,« je Trezika oklevala z odgovorom. »Nekaj bolehen je zadnje dni. Davi je bil Končnik tu v mestu, je prišel po zdravnika.«

»Ježeš Marija, Tonček bo tudi umrl,« je zajokala Tilka, »vse bo prišlo nadme.«

»Ne, ne, Tilka, najhuje si tudi ne smeš misliti. Otroku je treba le dobre postrežbe. Končnik je bil davi tudi pri meni in me je vprašal, če bi mu ne vedela za kako zanesljivo žensko, ki bi mu šla gospodinjit.«

»Jaz pojdem, sama bom stregla otroku,« je rekla Tilka odločno; »tega mi ne sme braniti.«

»Jurij ti gotovo ne bo branil; še vesel bo, če boš

15 prišla. Saj me je vprašal danes, ali nič ne vem o tebi. Ni več tako mogočen kakor včasih, je postal bolj pohleven.«

»Z njim nočem imeti opravkov. Le otroka hočem videti in mu streči. Še danes pojdem tja, zdaj takoj.«

»Za božjo voljo, Tilka, nikar se ne prenagli! Danes je že prepozno — saj se bo že kmalu jelo mračiti. Jutri zjutraj se lahko odpelješ s sedmim vlakom do Podklanca; od tam imaš le pol ure na Ledine. Na Ledinah ali pa pri Ledineku se pravi tam.«

Trezika je morala Tilko po vsej sili zadrževati, da se je dala pregovoriti in je ostala čez noč v mestu. Govoriti z njo pa ni bilo več mogoče. Ne besede ni bilo od nje in če jo je Trezika kaj vprašala, je odgovorila čisto zmešano. Trezika jo je povabila, naj pri nji prenoči, pa ni hotela, ampak je šla k Orlu prenočevat. Tu si je naročila večerjo, pa se je je komaj dotaknila. Nato je dejala gostilničarki, da pojde drugo jutro na kratko pot in da se bo šele čez kak dan ali morda šele čez kak teden vrnila; s seboj bo vzela le mali kovčeg, velikega pa bo pustila tu. Potem je plačala, kar je bilo, in je šla v svojo sobo.

VIII.

Ledinekova kmetija ali — kakor so ljudje rekli — »na Ledinah« je bila lepa domačija nekoliko v hribo. Širna polja in travniki so se razprostirali po položnem

katoličanov, ni pa ne cerkve ne duhovnika. Taka potujoča kapelica ima svojega duhovnika. V kraju, kjer se potujoča kapelica ustavi in kjer prebivajo katoličani, opravi du-

hovnik božjo službo ter podeli ljudem svete zakramente. Potem potuje v drug kraj. Takšne potujoče kapelice obstojajo že v mnogih škofijah.

Kratka zgodovina Gibraltarja

Odkar je stopila v sedanjo vojno Italija ob strani Nemčije, se imenuje dnevno v vojnih poročilih angleška trdnjava Gibraltar, ki je ključ do Sredozemskega morja. Gibraltar pogosto bombardirajo italijanska letala; na drugi strani se pa množijo vesti, da ga bodo lepega dne napadli Nemci s privoljenjem Španije s kopnega in da že imajo tozadevne čete pripravljene ob francosko-španski meji. Komu bi naj pripadel enkrat zavzeti in Angležem iztrgani Gibraltar, tega še ni zaupal javnosti nobeden od vodilnih mož vojskujočih se velesil. Ako bi Angleži izgubili Gibraltar, potem bi zdrknila njihova moč v Sredozemlju na ničlo in bi bil tudi Sueški prekop brez odločilne veljave za Angleže. Ker je pomen Gibraltarja na dnevnem redu najnovejših vojnih dogodkov, hočemo v naslednjem predočiti našim čitateljem kratko zgodovino te angleške trdnjave, o kateri gre glas, da je nezavzetna.

Prvo angleško zanimanje za Gibraltar

Prvi Anglež, ki je pokazal veliko zanimanje za Gibraltar, je bil Cromwell. Leta 1656. je rekel: »Ako je enkrat Gibraltar trdno v naši roki, potem bo to naši trgovini v veliko korist in bo pomenilo znatno motnjo za Španijo; mi bomo za ta primer v položaju, ne da bi vzdrževali ob vsaki obali močno brodogradnjo, s šestimi malimi, tam (v Gibraltarju) zasidranimi ladjami, da napravimo Špancem več škode, kakor sicer s celim našim brodogradnjem.«

Anglija zasede slučajno Gibraltar

Po tej izjavi znamenitega angleškega državnika se ni zgodilo nič. Anglija je samo čakala na kak ugoden slučaj. Čakanje je trajalo celih 50 let in zadeva se je res slučajno odigrala takole:

V španski nasledstveni vojni je sklenil nemški knez Jurij iz Hessen-Darmstadta, ki je bil v angleški službi, z angleškim admiralom Jurijem Rooke po nekem nesrečno izpadlem vojnem pohodu po Sredozemlju — da bi se ne vrnila čisto praznih rok v London — napasti špansko trdnjavo Gibraltar na slepo srečo. Ker je bila španska posadka precej slaba, je napad uspel. Nemški knez in angleški admiral sta razobesila 1. avgusta 1704 na gibraltarskih skalah angleško zastavo, katere ni snel od tedaj nikdo več.

španski skalah angleško zastavo, katere ni snel od tedaj nikdo več.

Španci se zaman trudijo, da bi se zopet polastili trdnjave

Hitro po nenadni angleški zasedbi novembra 1704 so napravili Španci svoj prvi protinapad. Da bi Španci sigurno uspeli, se jim je ponudil pastir Simon Susarta, ki je natančno poznal s kozje paše gibraltarsko skalovje. Kozji pastir bi naj popeljal v trdnjavo španske čete v noči po pastirskih stezah z vzhoda. Za ta pastirjev predlog je bil tudi španski general Villadarias. Izbral je 500 zanesljivih Špancev, kateri so morali priseči na najsvetejši zakrament, da bodo rajši umrli, kakor pa bi se odpovedali udeležbi napada. Španski napadalci so se imenovali »sveta četa«.

Po lestvah iz vrvi jim je uspelo, da so se polastili prvih angleških zakopov na višini. Ko so bili pa srečno na vrhu, so jih opazili zgodaj zjutraj iz mesta Gibraltar. Od tam je

bila z vso naglico poslana pomoč, ki je v družbi s trdnjavsko posadko hitro opravila s »sveto četo«. Angleži so Špance postrelili in so jih pometali preko skalovja. Samo pastirkažipot s par spremljevalci se je rešil in obvestil o popolnem porazu španskega generala.

Eno leto pozneje so tvegali Španci ponoven napad. Tudi tokrat so dosegli prvotno uspeh. Že je zavihrala španska zastava na najvišji trdnjavi. V zadnjem trenutku se je posrečilo Angležem, da so obšli že zmagovite Špance, so jih potiskali korak za korakom iz utrdbe ter so jih slednjič popolnoma uničili.

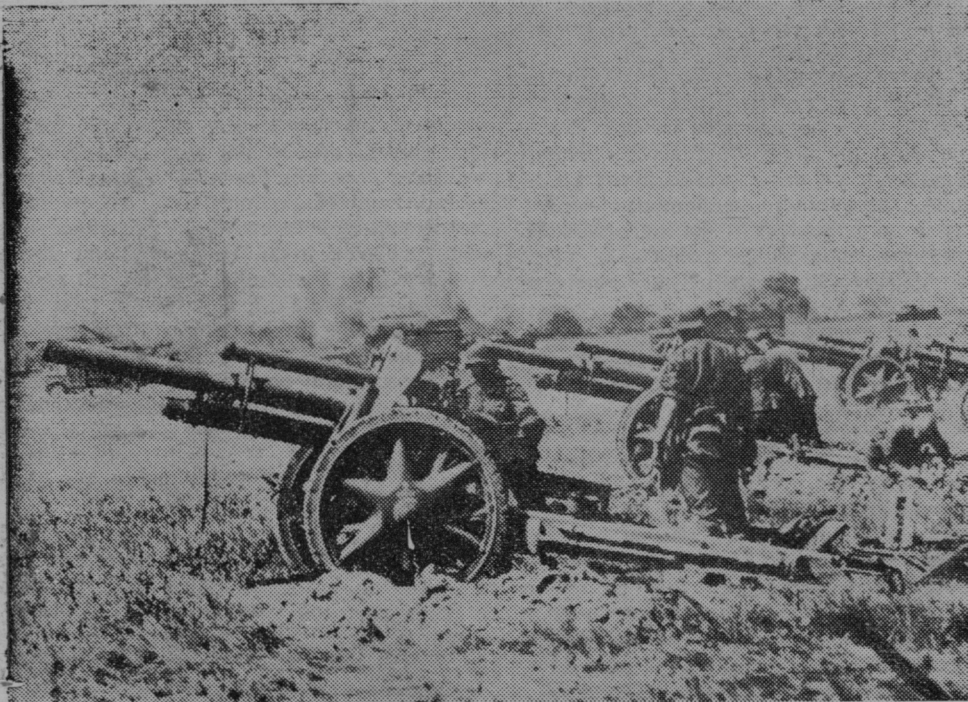
Pomenljiv izrek angleškega poslanika

Leta 1705. so spoznali Angleži, da je Gibraltar večjega pomena zanje, kakor vse razne druge postojanke, katerih so se polastili ob Sredozemskem morju. Na jesen 1705 je poudaril angleški poslanik Methuen v portugalski prestolnici Lizaboni: »Anglija ne sme nikdar pustiti iz rok Gibraltarja.«

Triletno obleganje Gibraltarja

Leta 1779. je pričela oblega Gibraltarja, ki je trajala tri leta. Obrambo gibraltarske obale je zaupala Anglija svojemu najboljšemu možu, Juriju Avgustu Eliottu.

Za glavni naskok na trdnjavo je zbral sovražnik vse, kar je bilo v tistih časih napa-



Poljski topovi v pripravljenosti

bregu. Hiša je bila trdno zidana in je mogočno strmela na vas Podklanec pod seboj. Levo od hiše je skozi gozd hitel potok, na desno pa je bilo videti prav do bližnjega mesteca in po Bistriški dolini.

Bil je danes lep in topel v igredni dan; okna na Ledinah so žarela in ptiči so veselo frfotali okoli zidov in peli in čivkali. V hiši pa je bilo nenavadno tiho. Nihče se ni zasmel, nihče požvižgal, nihče ni glasno spregovoril, brez besede so hodili posli eden mimo drugega, kvečjemu so si kaj pošepetali. V prijazni sobi na zgornjem nadstropju je sedel Končnik zraven bolnega sinčka, ki je ležal ves vročičen v postelji in je težko sopal. Že skoraj dvajset ur je sedel Končnik ob bolnem otroku, ni se ganil od njega, ni spal, ni jedel, ves čas mu je stregel kakor mati. Dajal mu je zdravilo, brisal mu je pot s čela, večkrat ga nežno in ljubo nagovarjal. Nikomur ni zaupal otroka in postrežbe, ko je videl, kako je Ančka žalostno umrla.

Večkrat se je danes ozrl skozi okno in potem spet na bolnega sinčka. Zunaj na tratih je klilo novo življenje, tu v sobi pa je prežala smrt na mlad cvet. Nesrečni oče je vse poskušal, da bi otroku lajšal bolečine; bil pa je neroden in je s svojo nerodnostjo večkrat dosegel nasprotno, kot je želel.

Ko je spet enkrat hotel stopiti iz sobe, ga je prestregla dekla in mu dejala, da je spodaj neka tuja gosposka ženska, ki hoče na vsak način z gospodarjem

govoriti. Nevoljno je stresel glavo, potem je le šel dol, medtem pa je ostala dekla pri malem bolniku.

Z namenom, da tujko prej ko slej odpravi, je odprl vrata. Pri mizi je stala lepa, po mestno opravljena ženska. Zastrmel je v njo in stopil korak bliže. Napol prestrašen, napol vzradoščen je tedajci vzkliknil:

»Tilka!«

Umaknila se mu je in rekla hladno in opeto:

»Čula sem, da si iščete gospodinjo. Če vam je prav, prevzamem službo za en mesec.«

Še bolj je zastrmel in zazijal v njo. Ali se moti? Ne, ne, saj je njena postava, njen obraz, njen glas. To ni pomota.

Srce mu je divje tolklo, zdelo pa se mu je, da mu kri zmrzuje v žilah od njene hladnosti. Še svojemu jeziku ni bil kos in ni mogel spregovoriti.

Tedaj je vprašala ona:

»Ali vam je otrok bolan?«

»Da, Bog se usmili!« je odgovoril zamolklo.

»Kaj mu je?«

»Zdravnik pravi, da je davica.«

»Moj Bog, tedaj bo umrl — tedaj ne pomaga nič!«

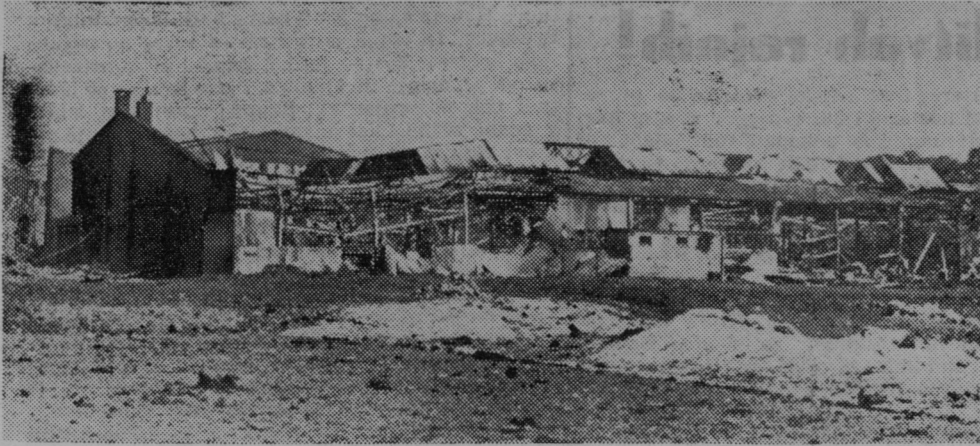
Mož je zastokal in molčal. Po kratkem preudarku je dejala žena hlastno:

»Tega mi ne morete braniti, da bom svojemu otroku stregla.«

nje so bili seveda večji nego vrednost ukradenih brisač, ki jih je čudni tat v ostalem pozneje anonimno vedno vračal železniški upravi.

Trdoživa družina. V madžarskem mestu Kecs-kemetu je v starosti 108 let umrla vdova Bogidsanova. Stara gospa izvira iz družine, ki je dolgo življenje v njej dedno. V tej družini je živel n. pr. neki član že 120 let. Pokojna ni bila nikoli bolna. Še na svoj stoti rojstni dan ni potrebovala nocočnikov. Seveda so tudi njo vprašali za skrivnost njene dolgega življenja. Odgovorila je, da je treba zgodaj vstajati, zgodaj odhajati spat, piti mnogo mleka in nič vina.

Tajni bogataš. V Nitri na Slovaškem je umrl trafikant Jankovič, ki



Slika nam predstavlja neko letališče na zapadu, katerega so obmetavala sovražna letala in ga popolnoma uničila s shranjenimi letali vred.

dalcu na razpolago. Francoski inženir d'Arcon je izumil kot pripravo za glavni naskok dne 16. septembra 1782 tako zvane plavajoče topniške baterije, ki so bile zgrajene za uspešno obstreljevanje gibraltarske skale. Mnogo znamenitih generalov iz vseh dežel, pa tudi radosednežev, kakor poznejši francoski kralj Karel X., se je zbralo, da bi opazovalo na lastne oči napad Špancev na nezavzeto trdnjavo. V Londonu in Parizu so sklepali visoke stave, ali se bo Gibraltar držal, ali pa ga bo zopet osvojila Španija z novim orožjem — s plavajočim topništvom.

Zopet je bil Nemeč, namreč žebljarski Schwänkendick iz Nürnberga, ki je v tej odločilni uri otel Gibraltar Angležem. Ko je ponehal na večer bobneči ogenj španskih plavajočih baterij, je ulil omenjeni žebljarski žareče krogle, katere so bile izstreljene v takem stanju in so zantile splave, na katerih so bili topovi. Proti polnoči je gorelo že deset takih splavov. Ob jutranjem svitu je bilo videti samo še eno plavajočo baterijo. Kar pa ni zgorelo, je požrlo morje.

Po tej veliki oblegi si ni upal noben sovražnik, da bi se bil lotil napada na Gibraltar.

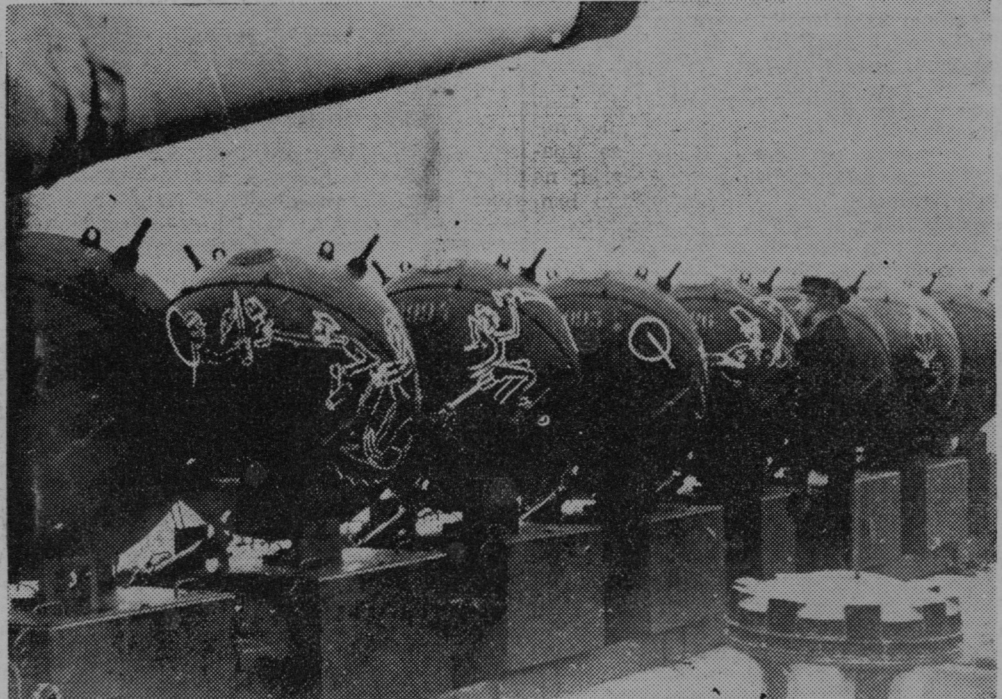
Izjava, ki je obdržala pomembnost 150 let

Kmalu po tem brezuspešnem triletnem napadanju Špancev je izrekel angleški državnik Karel James Fox v parlamentu besede, ki so obdržale svojo veljavo do danes in se glasi: »Ministrstvo s pametjo bo vedno rabilo Gibraltar, da bo lahko ločilo Francijo od Francije, Španijo od Španije in druge narode. Trdnjava Gibraltar je ena od najbolj važnih posesti Anglije. Gibraltar nam je dal ugled v očeh narodov. Gibraltar dokazuje veličastno našo nadmoč. Vrnite Gibraltar Špancem, Sredozemsko morje bo zopet ribnik — ribnik,

po katerem se bodo po svoji volji vozili in trgovali. Oddajte Gibraltar, države Evrope, katere se razprostirajo ob Sredozemskem morju, ne bodo več dolgo pričakovale od vas proste vožnje po tem morju.«

Gibraltar oporišče

Še enkrat — 23 let pozneje — je odmevalo od gibraltarskih skal bobnenje topov. Tokrat



Nemški minonosce na poti k polaganju min. da z njimi zapre morski prostor pred vdorom sovražnih ladij. Mornarji si krajšajo na vožnji čas s tem, da slikajo na mine zabavne slike.

so ga smatrali vsi za reveža. Imel je malo prodajalno v stranski ulici, kamor se je izgubilo le malo ljudi. O njem so pripovedovali, da živi samo od krožnika tople juhe na dan. Po njegovi smrti pa se je pojavila v neki banki starejša ženska, ki je predložila hranilno knjižico na njegovo ime. Glasila se je na 700.000 slovaških kron. Ženska je zahtevala, naj ji denar izplačajo. Ugotovili so, da je bil trafikant res vložil skoraj tri četrtn milijona kron. Policija skuša zdaj ugotoviti, od kod mu je bil ta denar.

Pot okoli sveta — v copatah. V Kodanj na Dansko se je vrnil po devetletni odsotnosti neki Peter Andersen. Ta leta je prebil na potovanju okrog sveta. Potova-

»Saj ti ne branim.«

»Torej vam je prav, da ostanem in da en mesec gospodinjim, pred vsem pa strežem svojemu otroku?«

»Prosim te,« je rekel, dodal pa še žaljivo: »In koliko plače zahtevaš za to?«

»Plačo mi lahko sami določite,« je odgovorila in zaničljivo odmahnila z glavo.

Zbegano jo je gledal. Zdela se mu je še lepša, še mikavnejša kakor pred štirimi leti, ko jo je nagnal. Nežnejša je gotovo bila; toda napravljala se je strašno tuje: že zaradi svoje gosposke obleke in gosposkega vedenja, posebno pa še s tem, da ga je ves čas vikala. Poskušal je tudi sam, da bi jo vikal, pa tega ni spravil iz sebe. Morda bi ji bil ganil srce, ko bi se bil ponižal in jo prosil za odpustanje. Ali tej misli se je protivila njegova zakrknjena prevzetnost. Ženi pa je bilo ljubše, da se ji ni skušal približati.

»Kje je moj otrok?« je vprašala čez nekaj časa.

»Pojdi z menoj!«

Šla sta k vratom. Tu je ona obstala in rekla z zapovedujočim glasom:

»Jaz vam bom rekala ,gospod Končnik', vi pa mi lahko rečete ,gospa Tilka'; pred posli pa se pišem ,gospa Dobrovnik'.«

Pokimal je in ji pritrtil. Pobralla je svoj mali kovčeg in šla za njim po stopnicah. Ko je dekla zapustila sobo,

je stopila Tilka k posteljici bolnega otroka, ki je naglo in težko dihal. Deček je bil zrastel, obraz se je zdel materi tako spremenjen, da ga skoraj ni več spoznala. Bleda ko smrt je stala ob posteljici in je nekaj časa nemo gledala v otroka. Potem se je sklonila k njemu in mu nežno pošepetala:

»Tonček, ljubi Tonček, glej, mama je prišla. — Ali me nič več ne poznaš?«

Deček je odprl oči in jo pogledal tuje.

»Tonček, moj Tonček,« je rekla še mehkeje in še bolj nežno, »jaz sem tvoja mama, jaz te imam rada. Pa nekaj lepega sem ti prinesla: srebrno tičko in železnico z mašino.«

Tedaj so se dečku jele oči motno svetlikati. Stegnil je ročico in pritipal do njenega lica. Zasopihal je in zahrpal:

»Mama, tu bodi! Sem tako bolen.«

Ženi so se udrle solze po licu. Pritisnila je vroč poljub otroku na potno in zagorelo čelo in zaihtela na ves glas:

»Moj ljubi, ljubi Tonček!«

V tem kriku je bilo toliko ljubezni in toliko bolesti, da je postalo možu na mah jasno, kaj je morala žena vse pretrpeti.

Žena se je rahlo rešila rokice, ki jo je bil sinček položil okoli njenega vratu, in je dejala ljubo:



CROATIA BATERIJE

žepne anodne-ogrevače, izdeluje samo domača ivornica

CROATIA

tovarna baterij

JOSIP PASPA,
Zagreb, Koturaška 69.

Današnji Gibraltar

Celih 150 let si ni upal nad Gibraltar nikdo več, da bi se polastil tega velevažnega skalovja. Kljub tako dolgotrajnemu miru pa so Angleži neprestano z vso skrbjo čuvali nad gibraltarsko trdnjavo. Ako bi nam bilo omogočeno, da bi lahko pogledali skozi te skale, bi lahko opazovali v njih človeško mravljišče. Da si ustvarimo površno predstavo o gibraltarskih utrdbah, omenimo, da je v notranjosti gibraltarskih skal razmeščenih 5—6 vojnih divizij in 4000 najbolj modernih topov.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Upokojeni profesor-duhovnik umrl. V bolnišnici v Slovenjem Gradcu je umrl po daljšem bolehanju na srcu g. Ernest Terstenjak, profesor v pokoju. Rodil se je 23. decembra 1870 v Ljutomeru. Mašniško posvečenje je prejel leta 1894. Kaplan je bil pri Sv. Ani v Slov. goricah, v Slov. Bistrici in v Kamnici. Služboval je kot kurat v kaznilnici v Gradcu in za tem je bil sprejet v vojaško službo in je bil kurat v Trstu in Pulju. Ko je končal na vseučilišču v Gradcu prirodoslovne nauke, je bil imenovan za profesorja v Inomostu. V svetovni vojni je vršil posle vojaškega duhovnika na ruski ter italijanski fronti. Po vojni je deloval na učiteljišču v Mariboru, pozneje pa kot vojaški kurat v Valjevu do upokojitve. V pokoju je bil nekaj časa hišni duhovnik pri grofu Pachta v Zg. Sv. Kungoti, nato pa župni upravitelj pri Sv. Juriju ob Pesnici. Srčna bolehnost ga je prisilila, da je opustil dušno pastirstvo in se je preselil k Sv. Martinu pri Vurbergu, od tam pa v slovenjegraško bolnišnico, kjer je opravljal vestno službo hišnega duhovnika. Blagopokojni je bil vesten ter goreč duhovnik in zaveden Slovenec tudi v vojaški službi pod staro Avstrijo. Velik prijatelj je bil dijaštva, katerega je podpiral in pripomogel dvema nečakoma, da sta danes duhovnika. Pogreb se je vršil zadnji petek dopoldne. Truplo pokojnika so ob 10 prenesli iz bolnišnice v mestno župno cerkev, kjer so bile molitve, nato pa pridiga in žalna sv. maša. Na zadnji poti je rajnega spremljalo 23 duhovnih sobratov, zdravniki iz bolnišnice, setre usmiljenke, predstavniki mesta, mestnih ustanov in oblasti ter velika množica ljudstva. V cerkvi mu je govoril poslovilni govor dekan msgr. Fr. Ks. Meško, nato sta dva njegova nečaka — župnika Weingerl — opravila zanj sv. daritev. Ob odprtem grobu se je profesorju zahvalil za petletno delovanje v bolnišnici upravnik g. primarij dr. Lojze Simoniti. Pevci so zapeli žalostinko in zemlja je pokrila telesne ostanke blagega in plemenitega duhovnika.

Zadnje spremstvo g. zlatomašnika Jakoba Cinglaka. V zadnji številki je poročal »Slov. gospodar« o smrti 83 letnega zlatomašnika Jakoba Cinglaka v Ptujju. Pogreba se je udeležilo zelo mnogo ljudi, ker je bil blagopokojni dobro znan. Pogrebni spreved je vodil g. ptujski prošt Greif ob asistenci štirih duhovnikov in navzočnosti 41 duhovnih sobratov. Iz proštove poslovilne pridige smo poslušalci izvedeli, da je bil rajni zlatomašnik šestkrat upravitelj raznih župnij in med temi dvakrat velike vojniške fare, kjer je deloval 28 let. Kot upokojenec je tudi v Ptujju rad pomagal v proštijški cerkvi, dokler ga ni priklenila bolezen na bolniško posteljo. Kakor vse druge razne križe in težave, je prenašal tudi bolezen z zgljedno potrežljivostjo ter vdanostjo v voljo božjo. Na pokopališču se je poslovil od zlatomašnika v imenu prevz. g. škofa njegov prijatelj g. stolni kanonik dr. Ivan Žagar iz Maribora. Zahvalil se je umrlemu za dolgoletno dušno pastirsko skrb in ljubezen, za katero mu bodi Bog obilen plačnik!

V visoki starosti 78 let je pretekle dni v Soboti umrl oče tukajšnjega odvetnika Bajlec

Jožef, katerega zemeljske ostanke so prepegljali ob veliki udeležbi ljudi v njegov rojstni kraj Bogojino. Isti dan smo pokopali tudi mlado dijakinjo Samec Nadico, katero je neizprosna smrt iztrgala iz rok ljubečih staršev v rani mladosti. Bog jima daj nebesa — ostalim pa naše sožalje!

V cvetu mladosti je 25. julija v Turnišču mirno v Gospodu zaspal 25letni posestnikov sin Raščan Jožef, ki ga je že dalj časa mučila zavratna bolezen — jetika. Kljub vsestranskemu prizadevanju staršev, da bi sina ohranili pri življenju, mu smrt ni prizanesla in nas je zapustil. Naj mirno počiva, a preostalih naše sožalje!

Smrtna kosa pri Sv. Barbari v Haložah. V tem tednu je zopet imela smrt svoj pohod po naši župniji. V Paradižu je umrl ugleden možak-poštenjak kmet Kolednik Franc iz znane Brkove hiše. Bil je veren katoliški mož, dober sosed in dober gospodar. »Slov. gospodar« je zahajal od začetka v to hišo. Rajni je bil prijazen, gostoljuben človek, ki ni zavrgel siromaka in popotnika. Star je bil komaj 48 let. Zapušča nedoletne otroke z materjo-vdovo. Isti dan, kakor Kolednik, je bil pokopan ubogi trpin viničar Jakob Emeršič iz Gradišča. Bil je viničar mnogim vinogradnikom in je kot tak veliko trpljenja preстал pri delu, pa malo dobrega. Pokopan je bil

tudi Emeršič Franc, bivši posestnik v Brezovcu. Iz vojne je prinesel s seboj neozdravljivo bolezen, kostno jetiko. Zaman si je prizadeval za priznanje invalidnine. Nazadnje pa je umrl tudi nek novorojenček. Skupno torej štiri smrti v enem tednu. Vsem žalujočim naše sožalje — vsem rajnim pa mir in pokoj!

Smrt zaslužnega javnega delavca. V šmarju pri Jelšah so 2. avgusta pokopali zaslužnega javnega delavca Antona Grobelška. Rojen leta 1865. se je leta 1899. poročil s Franciško Lorgarjevo iz Senove, s katero je imel devet otrok, izmed katerih jih živi še osem. Bil je vnet cerkveni pevec, soustanovitelj Kmečke posojilnice in njen blagajnik do leta 1925., poleg tega pa še cerkveni ključar šmarske cerkve in romarske cerkve pri Sv. Roku. Njegova zasluga je, da se je obnovila kapelica in križev pot. Proti vsem, kateri so prišli z njim v stik, je bil ljubezljiv in nadvse ustrežljiv. Svoje obširno posestvo je kljub visokim letom opravljal do smrti. Naj počiva v miru! Žalujočim naše sožalje!

Smrt mladega moža. V Podvinu pri žalcu so pretekli mesec pokopali posestnika Antona Rozmana. Pokojnik je bil skoz in skoz dober krščanski mož in zvest naročnik našega lista. V 39. letu starosti je, previden s sv. zakramenti, zapustil pet malih nepreskrbljenih otrok in žalujčo ženo. Od aprila je bolehal na ledvicah. Tej bolezni se je pridružil še prehlad in tako je bilo vse zdravljenje zaman. Naj v miru počiva — preostalih naše sožalje!

Dopisi

Mariborska okolica

Pobrežje pri Mariboru. Fantovski odsek in Dekliški krožek priredita v nedeljo, 11. avgusta, ob 15 na letnem telovadišču ob Slomšekovem domu prvi telovadni nastop. Na predvečer slavnostne fanfare. Vabimo Pobrežane in Mariborčane ter vse bližnje odseke in krožke, da nas polnoštevilno obiščejo! Pridite vsi na naš mladinski praznik! Po nastopu narodna zabava. Sodeluje gasilska godba Maribor.

Dravsko polje

Ptujski gora. V nedeljo, 11. avgusta, priredi vodstvo Marijinega svetišča na Ptujski gori veliko tombolo za popravilo znamenite starodavne cerkve. Zob časa je v teku stoletij zapustil na tej lepi cerkvi sledove vidnega propadanja, kateri zahtevajo nujnega popravila, sicer je ta veličastna cerkev zapisana razsulu. Širša javnost je poklicana, naj vsak po svojih močeh nekaj stori, da se ta obljubljena romarska cerkev, zgodovinski in umetniški edinstven spomenik te vrste, otme razsulu. Sedaj se popravlja zunanost cerkve. Lahko se že ugotovi, kako krasen bo končni izgled cerkve, ko bo gotova. Posebno mogočna gotska okna in podporniki, ki obdajajo cerkev, so obnovljeni prišli spet do svojega prvotnega izraza in veljave. Južna in vzhodna stran z ba-

ročno kapelo sv. Franciška je že gotova, kar pa še ni niti polovica, a proračun je skoraj že izčrpan. Zato polagamo vse upanje v letošnjo tombolo, ki mora uspeti nad vse prireditve te vrste, ki smo jih imeli doslej. Pa saj so tudi dobinki taki, da so vzbudili splošno zanimanje med Gorci in okoličani. Posebno Ptujčani se zelo zanimajo za našo tombolo, tako da bo ob tej priložnosti vozil poseben avtobus iz Ptujja. Gotovo ne bo nikomur žal dati 2 din za cerkev in zadeti katero izmed 15 tombol, kakor n. pr. 1. prvovrstna krava s teletom, 2.—5. moška kolesa, 6. žensko kolo, 7. namizna ura, 8. klaftra drv, 9. moška obleka, 10. ženska obleka itd. Vseh dobikov bo nad 400. tako da bo mogel zadeti vsak sebi primeren dobitek dobre kakovosti. Za pijačo in jedačo bo tudi v obilni meri poskrbljeno. V primeru slabega vremena se tombola preloži za en teden. Tablice so že v razprodaji, zato hitro sežite po njih, ker po vsej okolici gre glas, da na Ptujski gori sreča čaka vas! — Ob prazniku Marijinega Vnebovzetja (na Veliki šmaren) traja romarski shod na Ptujski gori tri dni: 14., 15. in dne 16. avgusta. Romarji pridejo od blizu in daleč. Več procesij, ki grejo v šmarje pri Jelšah k sv. Roku in na Sladko goro, opravi mimogrede pri gorski Mariji svojo pobožnost. Na dan sv. Roka pa pridejo na Goro procesije iz Slivnice, Hoč in Cirkovc. Za spovednike bo poskrbljeno, tako da bo lahko vsak opravil svojo dolžnost.

»Tonček, priden si, moj. Tu bom pri tebi, zmeraj bom pri tebi. Ko ti bo bolje, ti bom pokazala mašino. Zdaj le lepo spi; kmalu ti bo bolje.«

Bolesten smehljaj je zaigral otroku okoli ust, potem je spet zaprl trudne oči. Tilka je vzela iz kovčega stekleničko z dišečo kolonjsko vodo, ulila si je nekaj kapljic v roko in obrisala z njo dečka po čelu in licih. Prijeten čist duh se je razširil po sobi.

Čez nekaj časa se je obrnila na moža, da ji je pokazal sobico, kjer se je lahko preoblekla. Ko se je vrnila čedno po domače opravljena, se možu ni zdela več tako tuja, ampak domača ko nekdanj. Njeno vedenje pa se ni spremenilo; bilo je hladno ko prej. Posteljina ji ni bila po volji, češ da je že vsa potna in umazana. Tedaj je šel mož in prinesel kup novo opranega perila. Z njegovo pomočjo je oblekla otroku novo srajco; medtem ko je on držal otroka, je hitro postlala posteljico in pognila sveže prte, potem je otroka spet rahlo položila in ga skrbno pokrila. — Tudi to ji ni bilo po volji, kako je bila posteljica postavljena, češ da otroku tako sonce ravno v obraz sveti. Poskusila jo je premakniti. Ko sama ni mogla, je priskočil mož, da bi ji pomagal. Pri tem je moral njeno roko prijeti, ki jo je dalj držal, kakor je bilo potrebno. Ona pa mu jo je iztrgala, kakor da jo je kaj pičilo. Njemu je udarila kri v glavo, rekel pa ni nič in se je usedel daleč od nje k oknu, medtem ko se je usedla ona zraven posteljice. Ne besede nista sprego-

vorila; tu pa tam se je žena na skrivnem ozrla po njem. Na zunaj se ni Bog ve kaj spremenil; edino dve gubi na čelu sta ga delali nekoliko starejšega in tisti prevzetni izraz na licu mu ni bil več tako očiten kakor nekoč. Danes je bil videti ves zdelan in zbit. Zaradi tega se ji je skoroda zasmilil in čez nekaj časa je dejala:

»Lahko greste in si spočijete; bom jaz pri otroku. Če bi bilo kaj treba, vas bom poklicala.«

S težkimi koraki je odcoklal v svojo spalnico in se je vrgel na posteljo. Toda po njegovi notranjosti so divjala čustva tako strašno, da ni mogel skleniti oči.

Popoldne je prišel doktor iz mesteca. Bil je še mlad gospod, ki se mu je Tilka predstavila kot nova gospodinja. Zdravnik je opazil prav materinsko skrb nove střežnice. Potem ko je poklicala moža, je zdravnik poskušal, da bi otroku očistil grlo; pa mu ni uspelo, ker je začel deček na ves glas hripati in ga je jelo dušiti. Doktor je mignil z rameni in je dejal, da je le malo ali nič upanja, da bi okreval. Ko je odšel, je vprašala Tilka moža:

»Ali so ga že sprevideli?«

»Ne. Saj je še premlad,« je odgovoril nevoljno.

»Z osmimi leti je treba otroka že prevideti,« je vztrajala na svojem; »šla bom k fari po gospoda.«

Tedaj se je vdal in je rekel:

»Ni treba, da bi sama hodila. Poslal bom hlapca.«

(Dalje sledi)

nje je začel zavoljo visoke stave, ki mu je med drugim zagotavljala brezplačno oskrbo in prenočevanje ves ta čas, toda pod pogojem, da ne bo v tem času nikoli obul pravih čevljev, temveč bo hodil samo v klobučevinastih copatah. Pogoje je točno izpolnil in s seboj je prinesel v domovino 136 parov ponošenih copat.

Nov svetovni mojster. Nov svetovni mojster je mister Albert Goodman iz Lakewooda v Ameriki, in sicer je dosegel, kakor poročajo, svetovno prvenstvo, kar se tiče pitja kave. V pol ure ali točneje v 31 minutah in 52 sekundah je izpraznil nič manj nego 86 skodelic kave. Srečna Amerika, ki si lahko celo v današnjih prilikah privoščiti takšne rekorde!

Slovenske gorice

Negova. V nedeljo, 28. julija, je tukajšnji g. župnik v pokoju Bratkovič tiho obhajal svojo zlato sv. mašo. V svoji skromnosti ni hotel nobenih zunanjih slovesnosti, a farani so se mu vseeno izkazali hvaležne za blagodejno delovanje skozi 30 let v negovski župniji, saj jim je bil dober dušni pastir, pravi duhovni oče. Da posvetni duh ni zajel župnije v večji meri, je njegova zasluga. Bil je zaželjen pridigar, izkušen katehet, župljanom moder voditelj in svetovalec, dosleden in odločen, vedno dobre volje in dovopen, da je župnija lahko ponosna na svojega bivšega dušnega pastirja. Sedaj uživa zaslužen pokoj. Predčasno je moral v pokoj, sluh mu je odpovedal, sicer bi še iz srca rad pastiroval med svojimi ljubljenimi Negovci. Dobri farani niso mogli kar mimo zlatega jubileja svojega duhovnega očeta. Za zlato sv. mašo so mu okrasili cerkev, slovesno petje je donelo po hiši božji, molili so in darovali sv. maše, sv. obhajila za svojega blagega gospoda. Poklonili so mu duhovni šopek 652 sv. obhajil, ki so jih darovali za njegov časni in večni blagor. V udanosti, zvestobi in ljubezni mu vsi farani želimo še mnogo srečnih, veselih in zdravih dni med nami. Dobri Bog daj g. zlatomašniku dočakati še biserno sveto mašo, še več, ako je božja volja, enkrat pa nebeško krono v družbi vseh svojih faranov!

Sv. Trije Kralji v Slov. goricah. Na praznik Marijinega Vnebovzetja bomo prelepo proslavili Marijin god. Na predvečer bo pridiga, slovesne večernice in rimska procesija, na praznik sam rano, pozno in popoldansko opravilo. Romarji iz Slov. goric, Prekmurja in Medjimurja: pridite gotovo!

Sv. Urban pri Ptuj. Od Sv. Urbana poročamo, da nam je odšla 1. avgusta po lastni prošnji gđna učiteljica in predsednica Dekliškega krožka Rezika Mohorkova na Hajdino pri Ptuj. Radi svojega prijaznega nastopa je bila povsod priljubljena. Najbolj jo bo pogrešal Dekliški krožek, ki ga je vodila več let. Članice krožka ji želimo obilo sreče in blagoslova na njenem novem službenem mestu! Prosvetno oblast pa prosimo, da nam da prav takšno učiteljico, kakor je bila gđna Mohorkova.

Slovenska Krajina

Turnišče. Z neko otožnostjo smo vzeli na znanje vest, da je naš g. kaplan Holzedel Anton premeščen na župnijo v Dolnji Lendavi. K nam je prišel pred petimi leti kot novomašnik in skozi vsa ta leta vneto in neumorno opravljal kaplansko službo. Kot katehet je s pravo požrtvovalnostjo poučeval naše malčke verouk ter je v cerkvi vpeljal skupne molitve v književni slovensščini. Z uspehom je vodil tudi Marijino družbo. Kot tajnik Prosvetnega društva si je mnogo prizadeval, da je uredil in s pomočjo raznih podpor izpopolnil farno knjižnico. Glavno pozornost pa je obračal na to, da je bil med službo božjo pravi red. Na njemu lasten način je preprečil postopanje mladine okrog cerkve, ko se je vršila služba božja. Našemu agilnemu g. kaplanu kličemo iskreni »Zbogom« ter mu želimo, da bi tudi na novem službenem mestu Bog blagoslavljal njegovo delo! — Na njegovo mesto je dodeljen prekmurski rojak g. Kozar Lojze, ki se naj med nami prav dobro počuti! — V nedeljo, 11. avgusta, bo Vsemogočnemu daroval novo sv. mašo g. Magdič Ivan iz Renkovec, ki je študiral v Italiji.

Gomilici. Naše običajno Anino proščenje, ki bi se pri domači kapelici moralo vršiti že 28. julija, je bilo zaradi novih maš v sosednjih farah odloženo na nedeljo, 4. avgusta.

Beltinci. Le redko katera fara se lahko ponasa s tem, da bi imeli kar trije novomašniki na en dan svoje nove maše v eni župniji, kakor je to bilo pri nas v nedeljo, 28. julija. Na to slovesnost se je pri nas kljub neugodnemu vremenu zbralo ogromno število ljudi, ki so prihitali od blizu in daleč. En novomašnik je pel sv. mašo na prostem, a dva v cerkvi. Pridigal jim je g. ravnatelj Radoha Jožef, ki je vse spravil v šole, in so njegov izbrani govor prenašali zvočniki, da so ga vsi lahko slišali.

Dokležovje. Po daljšem presledku smo v naši kapelici 4. avgusta zopet imeli novo sv. mašo, ki jo je Bogu daroval salezijanec g. Pintarič Stefan. Bog blagoslovi njegovo delo!

Nedelica. V drugi polovici preteklega meseca se je na Brezjah poročil naš rojak g. Zver Ivan, ki je pred kratkim končal pravosodne študije na ljubljanskem vseučilišču. Za življenjsko družico je vzel učiteljico Juršič Hedviko. Čestitamo!

Bogojina. Te dni so nas zapustile akademičarke slovenskega katoliškega društva »Savica«, ki

so bivale med nami več kot teden dni. Med svojim bivanjem so priredile več primernih predavanj za naša dekleta ter so obiskale večino krajev lepe Slovenske Krajine, odkoder so odnesle, kakor so se izrazile, najlepše vtise in spomine. Veselilo nas bo, če nas še obiščejo!

Kapca. Pred nedavnim so naši fantje iz neznanega razloga napadli vračajoče se hotiške fante ter so jih s koli tako obdelali, da je en rekrut udarcem podlegel ter mrtev obležal. Podivjanci so že prišli v roke pravice. Upamo, da jih bo kaznen spametovala in jim za vselej zbila iz glave tako podivjanost, iz rok pa kole.

Savinjska dolina

Šmartno ob Paki. V nedeljo, 28. julija, so imeli v Rečici ob Paki tukajšnji gasilci obnem z gasilci iz Paške vasi in Mozirja vajo, ki je prav lepo uspela. Vsem k uspehu iskrene čestitke! — Zadnje čase se slišijo razne pritožbe tukajšnjih občanov. Ob nedeljah in praznikih, kakor tudi skoraj vsako noč, se na tukajšnji železniški postaji redno izlaga, oziroma nalaga les v železniške vozove in tudi v tako zvane »arpe«. Vse tukašnje ljudstvo pa tudi mimo vozeči se tuji se nad tem skrunjenjem nedelj in praznikov na vso moč zgražajo. Radi ponočnega ropota in premetavanja desk in lesa pa se vznemirjajo ponoči seveda tudi vsi bližnji prebivalci, ki radi tega nimajo nikakega miru. Ob nedeljah in praznikih — pozno zvečer — pa so se v zadnjem času pričeli oglašati tudi »nočni junaki«, ki z vpitjem in razgrajanjem delajo nemir. Poslužujejo se pa pri tem raznih tujih kletvic, kar je pač znak njihove srčne kulture. Odkrili smo že tri takšne junake in vsi trije so — čudom čudo — iz »boljših« družin ter korajžni člani napredne organizacije. — Na železniški postaji v Paški vasi pa smo odkrili »novo zvezdo«, oziroma junaka iz Vel. vrha, ki si je izbral za svoj poklic: izzivanje ljudi. Ta svoj poklic dobro in prav pridno izvršuje, posebno ob nedeljah zvečer pri izletniškem vlaku, ki pelje proti Celju. Da bi dosegel boljši uspeh, nagovarja mlade pobaline, da mu pomagajo.

Dravinjska dolina

Oplotnica. Kaj pravite, gospod urednik? Kot prijatelj naših kmečkih družin sem obiskal tri domove v oplotniški okolici. So to hiše, kjer je globoko vsidrana narodna in katoliška zavednost ter se tudi sigurno ne bo omajala. Povsod se čitajo naši listi »Slov. gospodar« ali »Slovenec«. Gospodarstvo se vodi razumno v mejah možnosti današnjega časa. Vesel sem se vračal domov, ker so bili povsod vlnudni. Na eni kmetiji pa sem bil posebno vzradoščen: kljub manjšemu obsegu, saj redi troje govedi, je družina številna. Starši in

mislim osem ali devet otrok, od katerih pa niso vsi doma. Torej posebni zakonski blagoslov naših zdravih kmečkih korenin, zdravega rodu, ki pospešuje narodno notranjo moč. Vedite, gospod urednik, da Vam to sporočam s posebno častjo! Mnogo je po naši lepi Sloveniji še takšnih hiš in tudi takšnih številnih družin, kakor je gornja. Čutim veliko spoštovanje do njih in mislite, da ne zaslužijo posebne pohvale in nagrade? Mnenja sem, da bi bilo pravilno v političnih, gospodarskih in socialnih reformah, ki so pred nami, to bolj upoštevati kakor pa je upoštevano doslej. Tako bi se dalo pravo priznanje krepkim nosilcem našega slovenskega rodu in steber družinam jugoslovanske domovine. Sigurno se boste, gospod urednik, z menoj strinjali... — ce č.

Šmarski kraji

Sladka gora. V ponedeljek, 12. avgusta, bodo zopet prihajali k nam romarji; ob 18 bo prva pozdravna pridiga, v torek glavni romarski shod, v sredo pa že slovo od sladkogorske Marije. Mnogi so letos že prišli: mladi in stari, preprosti in nekaj tudi imenitnih. Občudovali so lepo Marijino svetšče, počastili Mater in Sina ter si prosili blagoslova. Za glavni romarski shod jih zopet prijazno vabimo z vseh strani, od blizu in daleč, da bo ta sicer miren in tih kraj odmeval Marijinih pesmi in poln živahnega vrvenja. Skupno se bomo zahvalili Kraljici miru, da nam je istega do zdaj ohranila, prosili jo bomo, naj nas tudi v bodoče varuje vojne in vsega hudega. Z veseljem pričakujemo romarjev iz daljnih Slov. goric, Prekmurja, od Sotle in Save, prav tako prijazno vabimo bližje sosedje. Izredno dolga je bila lani procesija s Ponikve, naj bo letos enako od tam in iz drugih župnij! Prosvetno društvo bo priredilo v torek zvečer pomenljivo in pretresljivo predstavo »Mrtvaški ples«. Poiščimo zopet pota na Sladko goro, pohitimo k božji in svoji Materi, izprosimo si milost, da pot k Njej najdemo takrat, ko nas zagradi smrt!

Dobje. Iz našega kraja se poredkoma oglašamo v »Slov. gospodarju«. Delo na kmetijah nas zaposluje iz noči v noč in nimamo časa misliti na težave, ki nas tarejo. Slabo vreme ovira vse leto poljska dela, ki se radi pomanjkanja delovnih moči niso mogla pravočasno izvršiti, radi česar bo letošnji pridelek zelo skromen. Vse to bo še povečalo revščino naših družin, od katerih so bile mnogim zavrnjene prošnje za nakazilo vojaške podpore, kar bi se moralo nujno popraviti, da se vsaj malo pomore tukajšnjemu prebivalstvu v njegovi stiski. Posebno je bila prizadeta Vodišekova družina iz Slatine pri Dobju, od katere so bili odsotni poleg gospodarja še trije sinovi, a strela je ubila njihovo pridno, komaj 18 let staro Nežiko.

Kmečka trgovina

Kako je z živili?

Najvažnejše življenjsko sredstvo je kruh. Zato je umljivo, da se s tem v zvezi posveča pri nas največja pažnja baš ceni pšenice. O tem imamo vsako leto obširne razprave, ki so posebno letos, v dobi obče stiske, prišle posebno do izraza. Konec temu je napravila vlada z uredbo o letošnjih cenah pšenice. Osnovna cena za pšenico je določena na 250 din 100 kg, to pa le, če 1 hl pšenice tehta 76 kg. Pšenica boljše kakovosti, katere 1 hl teža je preko 76 kg, je dražja za 2.50—12.50 din in znaša torej 252.50—262.50 din 100 kg. Pšenica slabše kakovosti, katere 1 hl teža je manjša kot 76 kg, je pa cenejša za 2.50—15 din in znaša 235—247.50 din 100 kg. Za stroške in zaslužek pa smejo trgovci z žitom gornjim cenam zaračunati največ 13 din za 100 kg, tako da bi stala najboljša pšenica z 1 hl težo 81 kg 275.50 din 100 kg, a z 1 hl težo 70 kg 248 din 100 kg.

S to uredbo se obnemem razveljavljajo vsi predpisi, ki so izšli doslej o cenah pšenice. Prekrški (če bi kdo dražje prodajal ali ceneje kupoval) se bodo kaznovali s šestimi meseci zapore in denarno kaznijo od 1000 do 100.000 din. Kazni izrekajo okrajna sodišča. Vso pšenico, kolikor je bo za prodati, bo odkupil Prizad, ki je v ta namen dobil od ministrstva financ 800 milijonov din.

Vlada je določila cene tudi za koruzo, in to 170 din za 100 kg. K tej osnovni ceni se smejo prišteti stroški prevoza in 12% zaslužek. Toda ker koruze ni dobiti, je povsod dražja, kajti vsak raje plača malo več, ne glede na od vlade določeno ceno, samo da koruzo dobi. Tako je da-

nes stvarno koruzo skoraj povsod 225—250 din. To ceno bo imela tudi bolgarska koruzo, uvožena v našo državo. Pri koruzi torej vidimo, da ne zadošča samo vladno določanje cen, kajti kljub vsem določbam cene naraščajo. Treba je obnemem poskrbeti tudi za dovoljne količine blaga, če se hoče z določenimi cenami doseči tisti uspeh, zaradi katerega je bila uredba izdana. Kakor je primer pri koruzi, bo najbrž tudi pri pšenici, to je, da se bodo kljub uredbi cene dvignile, če ne bo na razpolago dovolj blaga.

Cena ranega krompirja se suče okrog 105 din za 100 kg. Vendar se rani krompir ne kupuje v velikih množinah, ker za zalogo raje vsak kupi pozni krompir. Nemci so za krompir obljubili sicer boljše ceno (nad 150 din 100 kg), a vlada je radi pomanjkanja krompirja v državi in radi pomanjkanja živil sploh, prepovedala vsak izvoz krompirja. Kakšna bo cena poznega krompirja, se še zaenkrat ne ve, kaže pa, da se bo sukala okrog 150 din 100 kg.

Vedno bolj se širi glasovi o enotni moki in enotnem kruhu. Govori se celo o uvedbi živilskih nakaznic. O enotni moki in enotnem kruhu je bilo govora že v merodajnih vladnih krogih, do čim o uvedbi živilskih nakaznic ve povedati le ljudska govornica. Vse to nam pa jasno kaže, da se bližamo z naglimi koraki splošnemu pomanjkanju tako živil kakor tudi življenjskih potrebščin. Krivda radi tega pa leži v vojni in na splošni blokadi Evrope, v katero smo kljub nevtalnosti pahnjani tudi mi, tako da nosijo težka vojna bremena vsi narodi Evrope, pa čeprav ne po lastni krivdi.

V Evropi draginja, po ostalem svetu pa cene padajo

Vsem državam v Evropi je vojna prinesla draginjo, ki se iz dneva v dan stopnjuje. Vzrok je ta, da je ves promet med evropskimi državami in prekomorskimi deželami (posebno po zlomu Francije in vstopu Italije v vojno) popolnoma prenehal, saj še edino preko Španije in Portugalske pride nekaj prekomorskega blaga v Evropo. Radi tega se v prekomorskih deželah kopiči blago v velikih množinah, kar ima za vzrok padec cen. Blago po načrtu uničujejo (n. pr. Brazilija, ki je sklenila sežgati 6 milijonov ton koruze), v Evropi pa ga iz dneva v dan bolj primanjkuje. V Ameriki (Pensilvanija) je padla cena navti za 25%, radi česar so znižali njeno pridobivanje. Amerika ima toliko gume (kavčuka), da jo noče več kupovati, radi česar gume v nizozemski Indiji sploh več ne proizvajajo. Seveda je tudi cena padla. V Evropi pa gume kot navte zelo primanjkuje in je iz dneva v dan dražja. Ista slika se nam pokaže na trgu s kovinami in žitom. Cene pšenice so padle v Ameriki za 35%, pri kovinah je pa padla posebno cena kositr, bakru in cinu. Tudi cene kolonialnega blaga, ki v Evropi v tako naglem tempu naraščajo, povsod drugod po svetu stalno padajo, ker je tega blaga iz dneva v dan več. To je tudi razumljivo, saj je samo Nemčija s Skandinavijo in Holandijo pred vojno porabila okrog 200.000 ton kakava. Isto je s kavo, pri kateri so države, ki kavo pridelujejo, izgubile pri izvozu 8 milijonov vreč.

Iz gornjega je razvidno, kako je vojna svetovno tržišče postavila na glavo. Na eni strani je blaga preveč in ga morajo uničevati in pod ceno prodajati, dočim v Evropi vsega primanjkuje in draginja iz dneva v dan narašča. Da bi se pa to nenaravno stanje v kratkem času popravilo, ni upanja, kajti dokler bodo Angleži ob pripomoči Amerike gospodarji morja, bo stiska v Evropi naraščala, kljub vsem uspehom na vojaškem polju v Evropi.

Drobne gospodarske vesti

8000 ton olivnega olja bo izvozila Turčija. Dalje bo Turčija izvozila tudi mnogo grozdja in bombaža, za katerega se zaradi tekstilne industrije posebno zanima naša država. Promet s Turčijo namreč zaradi vojne ni prizadet.

Organizacija naše zunanje trgovine stopa v novo obdobje. Govori se, da bo vsa naša zunanja trgovina organizirana po strokah v prisilne strokovne organizacije, po vzorcu italijanskih korporacij. Izvoz in uvoz se bo spravil v sklad z običnim interesom države, tako da bo oskrba države s potrebnimi predmeti prešla od posameznega uvoznika na državo. Odpadlo bo poslovanje države s tisoči izvoznih in uvoznih trvd, uvedene bodo določene omejitve, od izvoznikov in uvoznikov se bo pa zahtevalo sodelovanje po državnem načrtu. Potrebni izvoz in uvoz se bo določil za gotovo dobo naprej.

Za 30.000 mark bomo lahko izvozili suhih gob v Nemčijo. Dovoljenje za nakup suhih gob pri nas je dobilo sedem nemških trvd, katerim bo do prodajali gobe naši nakupovalci-trgovci.

500 vagonov koruze bomo dobili od Bolgarov. Uvoz bolgarske koruze se bo izvršil preko Prizada.

10.000 ton cementa bi po dogovoru morali dobaviti naše tvornice cementa Albaniji. Italijanska motorna ladja »Eros« je pred kratkim v Vranjici natovorila 800 ton cementa za Albanijo, ki gre na račun gornjega dogovora.

Dinar v razmerju s tujim denarjem. Po odredbi finančnega ministra je v avgustu naš dinar do tujega denarja v sledečem razmerju: angleški funt 212 din, ameriški dolar 55 din, nemška marka 14.80 din, francoski frank 1 din, švicarski frank 12.51 din, italijanska lira 2.28 din, bolgarski lev 45 par, romunski lej 28 par, švedska krona 13.25 din, češka krona 1.50 din, turška lira 34 din, španska pezeta 5.12 din, finska marka 1.06 din.

Jugoslovansko-turški trgovski razgovori so se pričeli v Ankaru. Turčija se zanima za naše železo, jeklo, les in papir, mi pa predvsem za turški bombaž. Pomanjkanje bombaža je pri nas radi vojne na Sredozemskem morju že tako občutno, da se govori, da bo morala radi tega za oktobrom naša tekstilna industrija odpustiti vse delavce. Kaj to znači, vidimo najbolje že v Mariboru, kjer bi s tem bilo na cesti okrog šest tisoč delavcev. Isto kot z mariborskimi, bi se zgodilo s tekstilnimi delavci drugih mest, kot: Kranja, Varaždina, Karlovca itd., kjer je prav tako izredno veliko število tekstilnih delavcev.

Cene lanenega in ricinusovega semena je odredil minister za trgovino in industrijo. Laneno seme je po tej odredbi po 440 din 100 kg, ricinusovo seme pa po 500 din 100 kg. Te cene veljajo za nakup od proizvajalcev.

3. avgusta je bila podpisana trgovska pogodba s Slovaško. Trgovski promet s Slovaško bo na podlagi nove pogodbe znaten. To je prva trgovska pogodba, podpisana med našo državo in Slovaško.

Težave z Italijo radi bombaža. Kakor smo že poročali, je v italijanskih lukah blokiranih milijon kilogramov bombaža, ki so ga kupile naše tekstilne tovarne iz Maribora, Kranja in Tržiča. Glede tega bombaža kakor tudi glede uvoza italijanskega bombaža so se na Bledu vršila pogajanja med našo in italijansko tekstilno industrijo. Ta pogajanja so se pa razbila. Več upanja stavi naša industrija na nova službena pogajanja med našo državo in Italijo glede uvoza bombaža. Nova službena pogajanja se bodo najbrž vršila v Milanu.

Službeno poročilo ljubljanske blagovne borze

Smreka, jelka. Hlodi I, II. monte 240—290 din, brzojavni drogovi 220—260, bordonali merkantilni 325—375, filerji 265—305, trami ostalih dimenzij 265—315, šcorete konične od 16 cm dalje 555—595, paralelne od 16 cm dalje 645—715, podmerne od 10—15 cm 600—660, deske-plohi kon. od 16 cm dalje 495—545, par. od 16 cm dalje 525 do 605 din kub. meter; kratice 100 kg 70—80 din.

Bukev. Hlodi od 30 cm dalje, I, II. 135—185, hlodi za furnir, čisti, od 40 cm dalje 255—305, deske-plohi, naravn, neobrobjeni, monte 300 do 350, naravn, ostrorobi, I, II. 520—600, parjeni, neobrobjeni, monte 420—480, parjeni, ostrorobi, I, II. 590—700 din kub. meter.

Hrast. Hlodi I, II., premera od 30 cm dalje 240—380, bordonali 800—900, deske-plohi, boules 850—950, neobrobjeni I, II. 700—800, frizi 765 do 835 din kub. meter.

Ostali les. Macesen 1110—1290, brest 700—800, javor 700—800, jesen 770—850, lipa 670—770 din kubični meter.

Parketi hrastovi 70—90, bukovi 50—60 din kvadratni meter.

Drva bukova 19—22 din, hrastova 17—20 din 100 kg.

Oglije bukovo, vilano 75—85 din 100 kg.

Žito. Ječmen bački in sremski 220—225, oves bački, sremski in slavonski 242.50—245, rž bačka 225—230, ajda 195—200 din 100 kg.

Mlevski izdelki. Moka pšenična bačka in banatska Og, Ogg 475, pšenična št. 2 440, št. 5 420, št. 6 400 din 100 kg. — Otrobi pšenični 195—200, drobni 180—185 din 100 kg.

Deželni pridelki. Fižol ribničan 525—575 din, prepeličar 575—625; krompir: rožnik pozni in rani, kresnik 125—130 din; seno: sladko 85—90, polsladko 75—80, kisló 65—70 din; slama 40 do 45 din 100 kg.

Cene goveje živine po sejmih

Voli. Maribor debeli 7—8 din, poldebeli 6—7, plemenski 6.50—8 din; šmarje pri Jelšah I. 9.50, II. 8 din, III. 6.50 din; Konjice I. 9 din, II. 8 din, III. 7 din; Kranj I. 9.25 din, II. 8.50 din, III. 7.25 din; Krško I. 8—9 din, II. 7—8 din, III. 6.50 din kg žive teže.

Biki. Maribor 5—7 din kg žive teže.

Krave. Maribor debele 6—7 din, plemenske 5.50—7 din, klobasarice 4—5 din, molzne 5.50 do 8 din, breje 5—7 din; šmarje pri Jelšah I. 6.50, II. 5.50 din, III. 5 din; Konjice I. 7 din, II. 6 din, III. 5 din; Kranj I. 8.50 din, II. 7.25 din, III. 6 din; Krško I. 7 din, II. 6.50 din, III. 5—6 din 1 kg žive teže.

Mlada živina (telice in mladi voli). Maribor 6.50—7.75 din; šmarje pri Jelšah I. 9 din, II. 7.50 din, III. 6 din; Konjice I. 8 din, II. 7 din, III. 6 din; Kranj I. 9.25 din, II. 8.50 din, III. 7.25 din; Krško I. 7.50 din, II. 7 din, III. 6.50 din 1 kg žive teže.

Teleta. Maribor 6—7.50 din, šmarje pri Jelšah I. 9 din, II. 7 din; Konjice I. 9 din, II. 8 din; Kranj I. 9 din, II. 8 din; Krško I. 9 din, II. 6 din 1 kg žive teže.

Svinje

Plemenske. Maribor 5—6 tednov 110—145 din, 7—9 tednov 150—200 din, 3—4 mesece 210 do 320 din, 5—7 mesecev 350—470 din, 8—10 mesecev 480—610 din, 1 leto stare 750—920 din komad; 1 kg žive teže 8—10.50 din, 1 kg mrtve

teže 12—15 din. Na ptujskem sejmu so bili 6 do 12 tednov stari prasci po 120—240 din komad.

Pršutarji (proleki). Ptuj 9.50 din, šmarje pri Jelšah 10 din, Konjice 14 din, Kranj 11—12 din, Krško 10 din kg žive teže.

Debele svinje (špeharji). Ptuj 11 din, šmarje pri Jelšah 12 din, Konjice 14 din, Kranj 12—13 din, Krško 11.50 din kg žive teže.

Meso, mast, kože

Goveje meso. Maribor volovsko I. 14—16 din, II. 12—14 din, meso bikov, krav in telic 12—14 din; Ptuj 16 din, šmarje pri Jelšah I. 14—16 din, II. 12—14 din, III. 10 din; Konjice I. 16 din, II. 14 din, III. 12 din; Trbovlje 14 din; Kranj I. 16 din, II. 14 din; Krško I. in II. 14 din, III. 12 din kg.

Telčje meso. Maribor I. 12—16 din, II. 10—14 din; Ptuj 12—16 din; Trbovlje 16—20 din kg.

Svinjsko meso. Maribor 14—18 din, Ptuj 16 do 18 din; šmarje pri Jelšah 16—18 din; Konjice 18 din; Kranj 18—20 din; Krško 16—18 din kg.

Slanina. Maribor 16—19.50 din, Ptuj 16—18, šmarje pri Jelšah 18—20 din, Konjice 20 din, Trbovlje 19—20 din, Kranj (suha) 28 din kg.

Svinjska mast (zabela). Maribor 20—22 din, Ptuj 22—23 din, šmarje pri Jelšah 20—24 din, Konjice 22 din, Trbovlje 22 din, Kranj 23 din, Krško 24 din kg.

Goveje kože. šmarje pri Jelšah 12 din, Konjice 20 din, Kranj 12—14 din, Krško 12 din kg.

Telčje kože. šmarje pri Jelšah 16 din, Konjice 15 din, Kranj 18 din, Krško 16 din kg.

Svinjske kože. šmarje pri Jelšah 8 din, Konjice 7 din, Kranj 8 din, Krško 10 din kg.

Tržne cene

žito. šmarje pri Jelšah: pšenica 300 din, ječmen 275 din, rž 270—290 din, oves 275 din, koruza 260 din; Konjice: pšenica 300 din, ječmen 300 din, rž 300 din, oves 250 din, koruza 275 din; Kranj: pšenica 350 din, ječmen 300 din, rž 300, oves 250—300 din, koruza 235 din; Krško: pšenica 275 din, ječmen 250 din, rž 275 din, oves 300 din, koruza 250 din 100 kg.

Moka. Maribor: bela 4.25—4.50 din, črna 3.50 do 3.75 din; Ptuj: bela 4.50 din, črna 3—4 din; šmarje pri Jelšah pšenična 4.50—4.75 din, koruzna 3 din, ajdova 5—6 din; Konjice pšenična 4 din, koruzna 2.50 din; Trbovlje bela 4.75 din, črna 4.25 din; Kranj pšenična 4.50—5 din, koruzna 3.50 din, ajdova 4—8 din kg.

Fižol. Maribor 6—7 din, Ptuj 5—6 din, šmarje pri Jelšah 6—8 din, Konjice 6 din, Kranj 5 do 7 din, Krško 6 din kg.

Krompir. Maribor 2—2.25 din, Ptuj 2 din, Konjice 2.50 din, Kranj 2 din, Krško 2 din, šmarje pri Jelšah 2 din kg.

Seno. šmarje pri Jelšah 125—130 din, Konjice 65 din, Kranj 130 din, Krško 50 din 100 kg.

Slama. šmarje pri Jelšah 20 din, Konjice 30, Kranj 75 din, Krško 25 din 100 kg.

Med. šmarje pri Jelšah 20 din, Konjice 20 din, Kranj 24 din, Krško 18 din kg.

Volna. Kranj neoprana 28—35 din, oprana 38 do 42 din; Konjice neoprana 35 din, oprana 50 din 1 kg.

Jabolka. Kranj II. 12—14 din, III. 10 din kg.

Hruške. Kranj II. 16 din, III. 8—12 din kg.

Mleko. Maribor 2—2.50 din, Ptuj 2 din, šmarje pri Jelšah 1.50—2 din, Trbovlje 2.50 din, Kranj 2.50 din, Krško 2 din liter.

Maslo. šmarje pri Jelšah 36—40 din, Kranj 34 do 38 din, Krško 40 din kg.

Jajca. Maribor 0.60—1 din, Ptuj 0.75 din, Konjice 1 din, šmarje pri Jelšah 0.60—0.70 din, Trbovlje 1 din, Kranj 1 din, Krško 0.75 din komad.

Drva. šmarje pri Jelšah 90—100 din, Kranj 120—140 din, Krško 110 din kubični meter.

Vino. Navadno mešano pri vinogradnikih v okolici šmarja 4 din, Konjice 4.50 din, Krškega 4—4.50 din liter. Boljše sortirano pri vinogradnikih v okolici šmarja 5—6 din, Konjice 5—6 din, Krškega 5—6 din liter.

Sejmi

12. avgusta živinski in kramarski: Svetina (ponedeljek po Mariji Snežni), Sv. Jurij pri Celju-okolica; svinjski: Središče — 13. avgusta svinjski: Ormož; tržni dana: Dolnja Lendava; živinski: Ljutomer; živinski in konjski: Maribor — 14. avgusta svinjski: Celje, Ptuj, Trbovlje — dne 16. avgusta svinjski: Maribor; goveji: Rakičan; živinski in kramarski: Mozirje, Vuzenica; živinski: Sevnica ob Savi — 17. avgusta svinjski: Brežice, Celje, Trbovlje; goveji in kramarski: Kapele pri Brežicah, šmarje pri Jelšah.

Razgovori z našimi naročniki

Civilna ali vojna pilotska šola. M. I. V Mariboru ne obstoja nikaka civilna pilotska šola, pač pa v Beogradu, vendar za Vas ne prihaja v poštev, ker ne izpolnjujete pogojev za sprejem. Verjetneje pa je, da Vas sprejmejo v pomorsko zrakoplovno podčastniško šolo v Divuljah, kjer se zahtevajo le sledeči pogoji: da ste dovršili štiri razrede ljudske šole z dobrim uspehom, da niste mlajši od 16 in ne starejši od 18 let, da ste dobrega vladanja, da niste v sodni preiskavi, niti sodno kaznovani, da ste zdrav, da niste oženjen, da imate odobrenje staršev, odnosno varuha za vstop v šolo. Prošnjo bi morali vložiti do 1. septembra ter jo nasloviti na poveljnika pristojnega vojaškega okrožja. Pouk traja tri leta ter se šolanje vrši na državne stroške.

Podčastniške šole. R. L. Kar se tiče višine stroškov za sprejem v razne podčastniške šole, so ti stroški enaki, ker jih imate le s pribavo potrebnih listin. Vaša starost in izobrazba zadošča za sprejem v skoro vse podčastniške šole. Trenutno so razpisane sledeče: 1. bolničarska podčastniška šola v Nišu, ki sprejema gojence, rojene v letih 1923. do 1919; prošnjo je nasloviti na poveljstvo pristojnega vojnega okrožja do dne 15. septembra; 2. vojno-glasbena šola v Vršču, ki zahteva od gojencev, da so muzikalni; prošnje je vložiti do 1. septembra; 3. pomorsko zrakoplovna podčastniška šola v Divuljah; pogoji za sprejem so navedeni v odgovoru M. I. zgoraj in veljajo ti pogoji tudi za sprejem v prvi dve šoli; 4. stručna podoficirska šola mornarice v Šibeniku; prošnjo je nasloviti na poveljnika pomorskega poveljstva v Šibeniku do 1. septembra; 5. strojna šola mornarice v Denoviču, ki pa zahteva od gojencev ali tri razrede srednje šole, ali da so prebili vsaj dve leti v kakem rokodelskem obrtu.

Gozdarska šola. O. I. Gozdarski šoli se nahajata v Mariboru in v Sarajevu. V mariborski bo predvidoma s 1. oktobrom otvorjen enoletni tečaj. — Razpis je med današnjimi naznanili.

Kazen vojaškega begunca. J. J. D. p. D. Memimo, da kazen ne bi bila prehuda, zlasti ako se begunec prostovoljno vrne in javi pristojni vojaški oblasti. O višini kazni ne moremo prerokovati; sukala se bo predvidoma okoli 6 do 12 mesecev.

Kobila in voz z opremo na orožnih vajah — odškodnina? A. A. Oddaja vprežne živine in voz vojaški oblasti za čas orožnih vaj je državljanska dolžnost in Vam ne pritiče za to nikaka redna odškodnina. Poskusite s prošnjo na pristojno divizijsko oblast, naj Vam izjemoma podeli odškodnino, odnosno podporo ali pa vsaj vrne živino.

Orožne vaje in starost preko 35 let. Š. F. V sedanjih izrednih razmerah poziva vojaška oblast na orožne vaje tudi hranilce in tudi osebe preko 35 let stare — kakor je pač potreba. Radi tega Vam ne moremo z gotovostjo odgovoriti, ali bo Vaš sin oproščen orožnih vaj ali ne. Vsekakor lahko poskusite prošnjo na pristojno vojaško okrožje, naj ga oprostite.

Oddaja posestva s premičninami; usoda puške. J. M. Ako ste oddali svoji hčerki »posestvo s premičninami vred, kar leži in stoji«, smatramo, da v zvezi temu lahko razpolagate s svojo puško, odnosno jo prodate, ako ste jo uporabljali kot lovski zakupnik ali Vam je bila posest dovoljena radi osebne varnosti in se ni izrecno dogovorilo, da oddate vse svoje premičnine.

Priča zahteva previsoko pričnino. F. B. Po zakonu ima priča pravico do povračila potrebnih stroškov, povzročenih s potovanjem v kraj zaslišanja, z bivanjem v tem kraju in s povratkom iz njega. Za zamudo časa sme zahtevati odškodnino samo, če je radi tega občutno oškodovana v dnevnem zaslužku. — V Vašem primeru je priča očitno šla peš, tako da s potovanjem ni imela stroškov, niti z bivanjem v kraju zaslišanja, ker se je lahko takoj vrnila. Potem takem bi imela priča pravico le do onega dela dnevnega zaslužka, ki ga je izgubila radi pota, odnosno zaslišanja. Ako je zahtevala več, je bila dolžnost sodišča, da pričnino pravilno odmeri. Zoper odmero je možna pritožba, katero lahko vložijo priča in stranka, katera mora pričnino plačati.

Izračunavanje zemljiškega osnovnega davka. K. I. Članek, ki ste ga čitali, je pravilen. Najbrž je v njem manjkala pripomba, da ni merodajen davka, ki ste ga našli v stari »občinski knjigi«, marveč višina katastralnega čistega donosa po podatkih v letu 1929. Slednji znesek je pomnožiti z 20. Davčna uprava se mora držati podatkov katastrske uprave.

na se določi po premoženjskih razmerah staršev, oziroma proslincev ter znaša 100 do največ 300 din mesečno. Manj premožni proslilci dobe zraven tega še primerne podpore od pristojnih okr. kmetijskih odborov. Starost 16 do 25 let. Prošnje za sprejem (banovinski kolek 10 din) je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole v Sv. Juriju ob juž. žel. takoj, najkasneje pa do dne 20. avgusta. Prej vložene prošnje imajo prednost. Priložiti je: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. npravstveno spričevalo, 4. šolsko spričevalo, 5. obvezno izjavo staršev, oziroma varuha (banovinski kolek za 4 din), da bodo krili stroške šolanja in da ostane proslilec na domačem posestvu, 6. davčno potrdilo o imovinskem stanju, o velikosti posestva in o višini neposrednih davkov pri proslilcih, ki žele dobiti znižano vzdrževalnino. — Vse poveljstvo se obveste proslilci pisмено. — O poveljstvo izobrazbenstvo se naproša, da blagovoli na ta zavod opozoriti tiste kmečke gospodarje, ki imajo za to šolo primerne sinove. — Vsa nadaljnja pojasnila daje na željo ravnateljstvo kmetijske šole.

Sprejem na državno učiteljsko v Mariboru. Gospod minister prosvete je odločil, da se v I. letnik lahko vpiše 80 učencev in 40 učenk. S tem je spremenjen prvotni razpis ministrstva, po katerem bi bilo lahko sprejetih le 35 učencev in 35 učenk, in je posebno fantom, ki so primerni za učiteljski poklic, dana možnost, da ta poklic dosežejo. Prošnje za sprejem se vlagajo na ravnateljstvo do 14. avgusta.

Sprejem na drž. učiteljsko v Mariboru. Prosilci in prosilke naj se predstavijo ravnateljstvu v sredo, 28. avgusta, ob osmih! Tisti z meščanskih šol bodo naslednje dni (od 29. do 31. avgusta) opravljali izpit iz slovenščine in matematike. Kdor je sprejet, s tem še ni vpisan; vpisovanje bo dne 5. septembra.

Državna nižja gozdarska šola v Mariboru. Novo šolsko leto državne nižje gozdarske šole v Mariboru bo pričelo 1. oktobra. Sprejemali se bodo gojenci v enoletno šolo. Pouk v šoli bo trajal deset mesecev, in sicer od 1. oktobra do dne 31. julija 1941. Za sprejem v to šolo se zahteva z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Vsak proslilec, ki nima višje izobrazbe kakor ljudsko-šolsko, bo moral s sprejemnim izpitom dokazati, da ima zadostno znanje in osnovnih šolskih vedah. V enoletno šolo se bodo sprejemali predvsem sinovi malih, srednjih in velikih gozdnih posestnikov, ki ostanejo doma kot gospodarji, potem tisti kandidati, ki imajo že nekaj gozdarske prakse, in slednjič ostali, ki imajo veselje do gozdarske stroke. Kandidati, stari pod 18 let in nad 24 let, se bodo sprejemali le izjemoma. Šola je združena z internatom. Oskrbnina za internat znaša mesečno 500 din. Pridnim in siromašnim proslincem se bodo dovolila po možnosti do polovice prosta mesta, toda šole v drugem polletju šolskega leta. Prošnje je vložiti najkasneje do 31. avgusta pri ravnateljstvu šole, ki daje na željo vsa potrebna pojasnila.

Dijaški dom v Ptujju sprejme tudi letos dijake državne realne gimnazije in meščanske šole pod ugodnimi pogoji. Starši, ki nameravajo poslati svoje sinove v zavod, naj jih čimprej prijavijo. Zahtevajte brezplačno prospekt pri Vodstvu dijaškega doma v Ptujju.

Rače. Prosvetno društvo bo imelo 18. avgusta ob treh popoldne veliko tombolo. Poleg desetih tombol bomo razdelili še tri sto lepih dobitkov. Pred tombolo bo Fantovski odsek organiziral tekme kolesarjev. Člani odsekov vljudno vabljeni! Najboljši bodo nagrajeni. Po tomboli pa vse vabimo na prsto zabavo. Preskrbljeno bo za vse. Vsi, ki si želite razvedrila, ne zamudite prilike!

Sp. Polskava. Tukajšnja Kmečka zveza priredi v nedeljo, 18. avgusta, poučni izlet na kmetijsko šolo v št. Jurij ob juž. žel. Prijavite se pravočasno radi organizacije!

Sv. Marija v Puščavi. Letošnje romanje k Sv. Mariji v Puščavo na praznik Vnebovzvetja Device Marije, 15. avgusta, in na nedeljo, 18. avgusta, naj bo namenjeno prošnji, da nas Bog usliši na priprošnjo Matere božje in nam obrani mir. Spored bo sledeč: 14. in 17. avgusta popoldne spovedovanje romarjev do 21. Ob 19. romarska pridiga, nato pete litanije in blagoslov. 15. in 18. avgusta od 5 do 12 spovedovanje. Od 6 do 12 se vrstijo sv. maše. Ob 7 in 10 bo pridiga. Vsakdo bo lahko v miru opravil svojo romarsko pobožnost, ker bo spovednikov dovolj na razpolago. Pridite k Materi božji v Puščavo in prosimo, da nam Kraljica miru izprosi tako zaželen mir!

Pošten človek vse laže pretrpi nego očitek, da je izdajalec svojega naroda!

Fran Levstik: Besede Slovincem.

Naznanila

Zdravniška posvetovalnica

Cenjene naročnike opozarjamo, da bo za bodoče »Slov. gospodar« dajal odgovore v vsaki številki na razna uredništvu poslana vprašanja o bolezenskih pojavih in o zdravljenju istih, če le mogoče s ceneni in predvsem domačimi zdravilnimi sredstvi. Na tozadevna vprašanja bo odgovarjal v poljudnih in vsakemu razumljivih vrstah prvovrsten zdravnik.

★

Zahvala sotrudnikom pri slavnostni otvoritvi in blagoslovitvi ceste na Pohorje. Pripravljali odbor za blagoslovitev in otvoritev ceste Reka-Sv. Arah se prijazno zahvaljuje vsem, ki so kaj pripomogli, da se je ta slovesnost tako izredno lepo izvršila. Iskrena hvala: pevcem, godbenikom, gasilcem, avtomobilistom, motociklistom in vsem drugim društvom, zastopnikom oblasti, občin, okrajnih cestnih odborov, zvezi Maistrovih borcev, Tujsko-prometni zvezi ter sploh vsem, ki so na ta ali oni način sodelovali, dali vozila na razpolago in s tem pripomogli do tako sijajnega uspeha naše prireditve. Pripravljali odbor radi velikega števila sotrudnikov ne more vsakemu posebej izreči zahvale in prosimo vse, da vzamejo ta način zahvale na znanje. — Za pripravljali odbor: Predsednik Franjo Žebot s. r., tajnik dr. Tominšek s. r.

Vzajemnost, društvo duhovnikov lavantinske škofije, vabi vse svoje člane na redni občni zbor, ki bo 19. avgusta ob 9.30 v Mariboru, bogoslovje. Glavni trg 7, s sledečim dnevnim redom: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbornikov. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. Ako ob določeni uri ne bo navzoča ena desetina vseh članov, se vrši občni zbor pol

ure kasneje na istem kraju ob vsaki udeležbi. Ker je Vzajemnost preizkušena zagovornica stanovskih koristi lavantinske duhovščine, se pričakuje od članov gotova, točna in mnogoštevilna udeležba. — Odbor.

Romanje slovenskih delavcev na Mali Šmaren. Devetero romanj slovenskega delavstva je Zveza Združenih delavcev preložila od Velikega Šmarna na Mali Šmaren. Romanja na Sveto planino nad Trbovljami, na Goro Oljko, na Ptujsko goro, v Jeruzalem in na Gorco pri Sv. Petru pri Mariboru se vršijo torej na Mali Šmaren. Za to so prosili zlasti delavci iz rudarskih okrajev in iz krajev železarske industrije. Na Veliki Šmaren na žalost to delavstvo ne praznuje. Kapital v svojem interesu zahteva, da ta dan delajo kakor delavni dan. Slovenski delavski dan pa bi rad združil v Marijinih svetiščih in na verskih zborovanjih poleg teh svetišč vse verne slovenske delavce iz vseh krajev Slovenije, rudarje in kovinarje pa še prav posebno. Zato se bo delavstvo in se bodo njegovi prijatelji na Mali Šmaren, ki letos po koledarskem redu pride na nedeljo, zbrali pri Mariji in jo prosili pomoči za stan in za narod in za njegovo vodstvo. Slovenskega delavskega dne se bomo udeležili vsi v svojih okoliših, da ta dan izpričamo svojo pripravljenost, vztrajati v zvestobi do Boga, do krščansko-socialnih načel, delavni za delavski stan in za narod.

Banovinska kmetijska šola v Sv. Juriju ob j. ž. Na banovinski kmetijski šoli v Sv. Juriju ob j. ž. začne novo šolsko leto 16. septembra. Šola je enoletna in traja do 31. avgusta 1941. Na tem zavodu se poučujejo in praktično vežbajo gojenci v vseh kmetijskih panogah: poljedelstvo, travništvo, živinoreja, mlekarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo in vse ostale panoge, s katerimi se peča slovenski kmet. Tako se gojenci teoretično in praktično izvežbajo za vsako kmetijo v Sloveniji, da lahko postanejo dobri kmečki gospodarji. Vsi gojenci stanujejo v zavodu, kjer imajo hrano in vso oskrbo. Mesečna vzdrževalni-

Hudobca sta klicala

1.

»Kdor bo dobil Roziko, edinko bogatega Barbariča, bo srečen!« je vzdihnil marsikateri fant.

Rozika je namreč bila živahna, ljubka deklica, pobožna in nedolžna, zvesta in vesela in če je koga pogledala s svojimi ko noč črni mi očmi, mu je srce zadrhtelo.

Kar se tiče srečnega fanta, ki jo bo dobil, moramo povedati, da si ga je Rozika že izbrala. Ta izvoljenec je bil Brglezov Drejč, ki je sicer reven, toda fant od fare. Bil je postaven fant, bistrega duha, veselega značaja in marljiv. Sedaj je služil pri kraljevi gardi.

Mlada sta se ljubila, ne da bi stari za to vedeli. In če bi vedeli, bi gotovo nasprotovali. Zlasti Barbarič bi bil neizpros, ker je že leta sem sovražil Brglezove. Razen tega pa je bil velik skopuh, ki je sanjal o bogatem zetu.

Medtem ko je bil Drejč pri vojakih, je prišel k vaškemu kovaču za pomočnika neki pritepenec. Izdal se je za Karla Kavrana. Glede dela mu ni mogel nihče nič očitati, ker je bil marljiv, toda njegov hinavski pogled se ljudem ni dopadel. Ljudi se je sploh izogibal, kadar pa je slučaj nanesel, da je s kom govoril, mu ni upal pogledati v oči.

Najbolj zanimivo je bilo, da je stari Barbarič sklenil s tem kovaškim pomočnikom prijateljstvo. Pomočnik je ves prosti čas prebil pri Barbariču. Ko je prišel, sta se zaprla v sobo in dolgo ostala skupaj. Pri slovesu mu je bogati kmet prijazno stresel desnico.

Kaj se je moglo skrivati za tem nenavadnim prijateljstvom? In kako je sploh prišlo do njega?

Vsak človek ima neke posebnosti. Kmetova posebnost je obstojala v tem, da je bil babjeveren. Babjevere se je navzel v otroških letih od neke stare služkinje, ki je dolga leta služila pri njih in mu je pripovedovala o raznih nenavadnih, skrivnostnih rečeh. Čim bolj je doraščal, tem bolj se je utrjevala v njem ta napaka. V sobi je imel skrinjo, ki jo je skrbno zaklepal. V njej je imel celo vrsto starih knjig o vedeževanju in raznih skrivnostnih pojavih. Iz njih je črpal znanje o duhovih. Iz njih se je tudi naučil, kako je treba zarotovati hudobca in iskati zaklad. Svojega znanja pa ni mogel izkoristiti, ker je bil strahopeten.

Nekoč se je vračal s sejma. Na potu ga je dohitel pomočnik Kavran. Pozdravil je in se mu pridružil. Kmalu se je razvil med njima živahen razgovor. Pomočnik je poznal kmetov značaj in je tako govoril, da bi si pridobil njegovo zaupanje. Barbariču se je fant res dopadel in je začel pripovedovati o duhovih. Pomočnik mu je pritrjeval.

»Oh, ljudje dandanes nimajo nobene vere!« je hlinjeno vzdihnil. »Smejejo se, če jim kdo govori o zarotovanju klicanju duhov. Jaz pa vem, da je vse to resnično.«

Barbariču se je srce topilo od zadovoljstva. »Že zdavnaj sem si želel človeka, s katerim bi mogel govoriti o teh rečeh. Pridi zvečer k meni na razgovor.«

Fantove oči so zažarele, in sicer iz posebnega vzroka. Dva-trikrat je bil srečal Roziko. Deklica se mu je zelo dopadla. Bogatašvo vabilo mu je bilo zelo dobrodošlo. Upal je, da si bo po očetu tudi hčer pridobil.

To je bil začetek prijateljstva med kmetom in pomočnikom.

Kavran je potem vsak večer obiskal Barbariča in mu pripovedoval o izmišljenih čudovitih dogodivščinah. Ko je kmet bil že čisto zaverovan vanj, mu je začel pripovedovati o tem, kako je nekoč sam šel iskat zaklad.

»Vse je šlo po sreči,« je govoril skrivnostno, »samo na koncu je prišla smola. Ko sem prikopal do posode, ki je bila polna denarja, sta pritekla dva črna kostruna in me tako dolgo pehala, dokler nisem zbežal.«

»Kaj ne poveš?« se je začudil kmet. »In praviš, da si našel polno posodo denarja?«

»Da, velik lonec!« je lagal fant.

»Tudi jaz vem za kraj, na katerem je zakopano veliko denarja,« je po daljšem molku rekel Barbarič. »Toda hudobec drži svoje kremplje na njem.«

»Res? Kje pa je tisti kraj?« je vprašal fant. »Morda bi se dalo kaj narediti.«

»Kake pol ure hoda od vasi je kraj, ki se imenuje hudičev kot. Tam je skrit zaklad.«

Nato sta se o vsem pogovarjala in sklenila, da bosta naslednjo noč šla po zaklad.

Rozika si je v začetku trla glavo nad tem, kaj imata oče in Karel med seboj. Ko pa je nekajkrat mimogrede poslušnila pri vratih, se ji je začelo svitati.

»Tak lopov!« je zmerjala sama pri sebi. »Oče je že tako čisto nor, ta pa ga bo še bolj zmešal.«

Nesreča je bila ta, da si ni vedela pomagati. Mati je že bila v grobu, Drejč je bil pri vojakih, drugega človeka pa ni imela, ki bi mu mogla stvar zaupati.

2.

V deželi je zavladala pomlad. Vse je brstelo in prve cvetlice so že odprle cvetne glavice.

Rozika je bila že od ranega jutra v vrtu in je pripravljala gredo za solato. Roke so marljivo delale, misli pa so bile daleč.

Dekletov obraz je bil žalosten. Z očetom se zadnji čas sploh ni dalo govoriti. Venomer je hvalil Kavrana, Drejča pa je zmerjal. Rozika ga je zagovarjala in hvalila, toda zaman. Oče se je ob takih prilikah tako razsrdil, da je začel vpiti.

Rozika je bila tako zatopljena v misli in delo, da ni opazila moža, ki se je bližal hiši. To je bil pismonoša Golobov Boštjan.

Pismonoša je že stal pri vrtni ograji, toda Rozika ga še vedno ni opazila.

»He, dekle!« je zaklical.

Rozika se je stresla. Vzravnila se je in pogledala proti ograji. Njen obraz je bil žalosten. Boštjanu se je celo zdelo, da je na njem videl sledove solz.

»Rozika, kaj vidim?« je začudeno vprašal. »Zdi se mi, da si celo jokala... No, le potolaži se! Kmalu se boš smejala.«

Iz torbe je vzel pismo in ji ga izročil.

Rozika je hlastno segla po pismu. Odprla ga je in naglo prečitala.

»Drejč se bo vrnil!« je veselo vzkliknila. »Že jutri bo prišel — najprej za nekaj dni, potem pa kmalu za stalno.«

»No, saj sem rekel, da se boš kmalu smejala... Sedaj pa mi povej, zakaj si prej jokala. Meni lahko vse poveš, saj sva sorodnika.«

Rozika se je razveselila. Naposled ima človeka, kateremu bo mogla vse povedati. Čudila se je, da se že prej ni spomnila na Boštjana.

»Če me boste poslušali, vam rada vse povem.«

Nato je začela pripovedovati. Pismonoša jo je mirno poslušal. Ko je za hip umolknila, je pripomnil:

»To se sliši ko kaka pravljica.«

»In pomislite,« je nadaljevala deklica, »danes ponoči bosta šla oče in Kavran v Hudičev kot po zaklad. Včeraj zvečer sta se o vsem natančno dogovorila.«

»Ali si vse dobro slišala?«

»Prav dobro.«

»Točno opolnoči bosta tam?«

»Da.«

Boštjan se je nato poslovil in šel dalje. Zamislil se je nad tem, kar mu je povedala Rozika.

*

Dnevu je sledila zelo temna noč. Vaščani so že spali, samo pri Barbariču je brlela v eni sobi luč. Za mizo sta sedela Barbarič in kovaški pomočnik. Slednji je imel v rokah knjižico o vražah in zarotovanjih in se je mučil, da bi se naučil zarotilne besede, ki jih bo izgovarjal opolnoči v Hudičevem kotu.

Na mizi so ležali razni predmeti, ki jih bosta potrebovala pri svojem poslu: železen trinožnik, blagoslovljena sveča, črna kokoš, lonec, v katerem je bila skrivnostna mešanica, rjuha, star meč in pločevinasta ponev.

»Vsak bo torej dobil polovico vsega, kar najdeva,« je dejal fant in se je dvignil. Prej je imel še ta namen, da bo kot plačilo za sodelovanje zahteval tudi Rozikino roko, a ko je spoznal, da ga dekle ne mara videti, je to opustil.

»Da, polovico!« je ponovil kmet.

»Iti bo treba!« je rekel fant. »Ali imate s seboj ključ od blagajne?«

»V mojih zarotovalnih knjigah ni zapisa, da bi ga moral imeti s seboj,« je odvrnil kmet.

»V mojih pa je. Ključ mora pritegovati denar nase, drugače je iskanje brezuspešno.«

Barbarič je vzel ključ in s težkim srcem izročil tovarišu.

»Tako, sedaj pa pojdiva!«

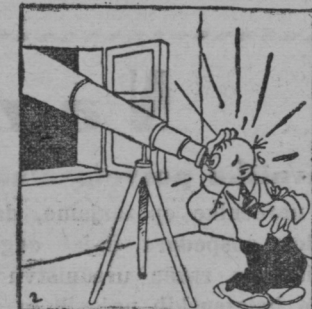
Vzela sta predmete, ki so bili na mizi pripravljeni, in odšla.

(Konec sledi)

Pogled v mesec



Profesor prinese daljnogled, da bi pogledal mesec.



Jo, meseca ni nikjer!



Naenkrat — oh, groza! Kaj je to?



Profesor ves preplašen pobegne — po daljnogledu pa počasi prileze — njegov maček!

MALA OZNANILA

Cenik malim oglašom.

Vaaka beseda v malem oglašju stane 1 din. (Preklicji, Poslano, Izjave pa 2 din za besedo.) Davek se zaračunava posebej: do velikosti 20cm³ 1 din, do velikosti 50cm³ din 2'50. — Kdor inserira tako, da ne pove svojega naslova, ampak mora zbirati prava lista prijave, doplača še 5 din. — Mali oglasi se morajo brezizjemno plačati naprej, sicer se ne objavijo. Kdor hoče odgovor ali naslov iz malih inseratov, mora priložiti znamko za 2 din, sicer se ne odgovarja.

SLUŽBE:

Išče se najemnik na majhno vinogradniško posestvo. Pismene ponudbe na: Jožef Brodnik, Šmarje pri Jelšah. 1118

Iščem za november 1940 najemnika, ki je vešč dela v kleti, sadonosniku in hlevu. Stanovanje (3 sobe, kuhinja) prosto. Ponudbe upravi lista pod »Zanesljivost 1119«.

Iščem viničarja z najmanj šestimi delovnimi močmi. Ponudbe upravi lista pod »Strokovnjaško delo 1120«.

Viničarja s štirimi, najmanj pa tremi, dobrimi delovnimi močmi sprejmemo. Gostilna Resnik, Maribor, Meljska 85. 1107

Sprejemem takoj pridnega, poštenega, starejšega hlapca in služkinjo. Krajnc Tomaž, Fram. 1108

Sprejemem pridnega in poštenega ofra in viničarja s 4—5 delovnimi močmi. Vinograd Avgust Zlahtič, Fram. 1109

Majer s tremi delovnimi močmi se takoj sprejme: Košaki 40. 1112

Išče se viničar za Zg. Voličino pri Sv. Rupertu, Slov. gorice, z najmanj tremi delovnimi močmi, miren, vesten, pošten in vešč vseh vinogradniških in sadjarskih poslov. Predstaviti se v Mariboru, Kolodvorska ulica 6/I, vrata 11. 1113

Vajenec se sprejme za fino čevljarstvo pri dobrem mojstru Slovincu v Zagrebu s popolno oskrbo. Pisati na: Ivan Brumec, Zagreb, Zvonimirova ulica 27. 1116

Viničar, popolnoma samostojen v vseh viničarskih delih, tudi pripravljanju trt, kakor tudi v kletarstvu, se sprejme za Zanierjeve vinograde v Bučki gorci. Ponudbe z opisom vseh služb in spričeval, če mogoče tudi sliko, naj se vpošljejo na: Anton Cvenkel, Sv. Peter, Savinjska dolina. 1102

Iščem viničarja s štirimi delovnimi močmi in majerja s tremi delovnimi močmi. Naslov v upravi. 1124

Iščem vajenca za pekarno, zdravega in poštenega. Učna doba po dogovoru. Dopisi: F. Vaupotič, pekarna, Slov. Bistrica. 1125

Zakonski par brez otrok išče stalno službo pri boljših ljudeh. Naslov v upravi. 1126

Vajenec se sprejme. Ferdo Ferk, kovač, Dol. Počehova 6, p. Pesnica. 1127

Sprejemem gospodinjjo na kmečko posestvo. Naslov v Cirilovi prodajalni Ptuj, Slovenski trg 7. 1133

Gospodinja na deželo se sprejme. Ernejšek Anton, Ložane 29, Sv. Marjeta ob Pesnici. 1132

Zanesljiv viničar s tremi delovnimi močmi, brez drugih stanovančev, se sprejme na dobro mesto v bližini Maribora. Naslov v upravi. 1134

Čedno kmečko dekle, staro 20—24 let, ki zna prati, molsti, kolesariti, sprejme takoj Adalbert Gusel, Maribor, Kalvarska cesta 4. 1137

Mizarskega pomočnika sprejme J. Kobale v Sl. Bistrici. Strojno mizarstvo. 1141

Pekovski vajenec se takoj sprejme v vso oskrbo. Rudi Štuklek, pekarna, Zreče pri Slovenskih Konjicah. 1142

Sprejme se takoj hlapec za vsa kmečka dela. Plača 150 din. Krenčič, Pesnica. 1144

Močno vajenka sprejme pletarna Maribor, Slovenska 26. Hrana in stanovanje v hiši po dogovoru. 1145

Sprejemem pošteno in pridno služkinjo, ki zna kuhati in nekaj šivati. Nastop službe takoj. Naslov se izve v upravi »Slov. gospodarja«. 1146

Kolarskega vajenca sprejme Simon Skaza, Ptuj. 1074

POSESTVA:

Lepo posestvo se proda v ugodni legi v bližini banovinske ceste, obsegajoče osem oralov, hiša zidana. Natančna pojasnila daje Franc Breznik, gostilničar, Sv. Ana v Slov. goricah. 1114

Vinogradno posestvo, 9 oralov, Janžki vrh pri Ptujski gori, se proda. Vprašati: Polič-Jarh, Maribor, Koroščevo 20. 1111

Prodajam posestvo s sadonosnikom, njivo, vinogradom in gozdom. Mirko Strašek, Jarmovec, p. Dramlje pri Celju. 1128

Posestvo v najem za polovico pridelka, 23 oralov, v Slovenskih goricah, brez vinograda. Pogoji: štiri delovne moči in en par dobre vprežne živine. Najemnik nima nikakih denarnih dajatev. Ponudbe upravi lista. Resnim ponudnikom se pošlje pogodba vnaprej na vpogled. Nastop pred 1. novembrom 1940. 1115

Kompletno posestvo z vinogradom, sadovnjakom, gozdom in lepim gospodarskim poslopljem ter stanovanjsko hišo — vse v eni parceli, velikost 23 oralov, je na prodaj v Slivnici pri Celju. Pojasnila dobite v Petrovčah št. 1. 1129

Bukov gozd kupi Obran, Maribor, Loška 13. 1122

Dve majhni posestvi na prodaj. Eno s tremi orali, drugo z osmimi. Petrič Anton, Sv. Jakob v Slov. goricah, Ročica 16. 1135

Posestvo se takoj proda s preužitkom radi družinskih razmer, arondirano, ležeče ob banovinski cesti, v izmeri 33 oralov, v Zg. Zerjavcih 20, p. Sv. Lenart v Slov. goricah. 1139

Prodajam novo dvostanovanjsko hišo, ob banovinski cesti. Ogledati pri Černejšek, Levič, Laporje. Sadonosnik najlepše rodi. 1046

Proda se lepo posestvo v najboljšem stanju. Posloplje zidano in z opeko krito, lepe njive, travniki in gozd, pri banovinski cesti. Približno 16 oralov. Proda se zaradi bolezni. Izve se v Gočovi štev. 23, Sv. Trojica v Slovenskih goricah. 1082

RAZNO:

Prodajam omare, postelje, mize, stole in drugo pohištvo. Starinarna Donko, Maribor, Vetrinjska 24. 1123

Singer čevljarjski stroj proda Lipuš, mehanik, Maribor, Koroška cesta 90. 1136

Šivalni stroj zamenjam za drva. — šivalne stroje prodajam tudi na mesečne obroke. Mehanik Draksler, Maribor, Vetrinjska 11. 1140

Šivalni stroj, rabljen, prodam poceni ali zamenjam za drva za kurjavo ter rezan in tesan les. Ussar Alojz, Maribor, Trubarjeva 9. 1143

Kdor oglašuje — napreduje!

MOSTIN



Moštna esenca Mostin za izdelovanje prvovrstne zdrave domače pijače. 1 steklenica za 150 litrov 20 din. Poštnina povzete za 1 steklenico 20 din, za 2 ali več 25 din.

JABLIN

za izdelovanje domače pijače brez dodatka pravega sadjevca. Zavitek za 50 litrov 20 din, poština povzete za 1 zavitek 10 din, za 2 ali več zavitkov 15 din.

Drogerija KANC,
Maribor,
Slovenska ulica
Zaloga v Celju:
Trg. Loibner,
Kralja Petra cesta 17
Zaloga v Ptuj:
Drog. Skočir,
Slovenski trg 11

OGLASI

v „Slov. gospodarju“ imajo najboljši uspeh!

Pozimi

bo
grozila
lakota

GOSPODINJE,

pripravite vse mogoče jedi, shranjene v kozarcih in drugod!

Za vkuhanje vam nudimo:

Pergament papir, pola po din 1'— ali din 1'25
Pergament na metre, meter po " 4'—
Celofan papir z gumijevimi obročki po din 2'50, 3'—,
3'50 in " 4'50
Vrvca za vezanje, klobčič " 2'25

KUHARSKE KNJIGE VSEH VRST,

posebno še:

Humek, Sadje v gospodinjstvu din 24'—
Humek, Breskev in marelica " 10'—
Priol, Spravljanje in shranjevanje sadja " 15'—
Pčelnikov, Gospodinjstvo " 130'—
Prato, Nauk o gospodinjstvu " 160'—
Kališnik, Slovenska kuharica " 160'—

Tiskarna sv. Cirila, Maribor — Ptuj



Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskavnice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 5

Cekov račun št. 10 602

Telefon interurb. št. 2113



MALA OZNANILA

RAZNO:

Oddam za svoje tri otroke od 6 do 9 let stare.
Naslov v upravi. 1121

Kmetje! Vaš rips ali bučno seme lahko izdelate ali zamenjate v oljarni Grašič, prej Večernik, Jelovec pri Kamnici. 1110

Še vedno kupite dobro, po ugodnih cenah: nogavice, pletenine, bluže, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki), kombineže, modrčke, srajce, obleke, predpasnike, platno, odeje, koce, blago, perilo, konfekcijo, rute, šivalne potrebščine, galanterijo, milo, drobnino. Andrej Oset »Mara«, Koroška cesta 26 (poleg težnice, Vodnikov trg). 1098

Mošna esenca, izvrsten izdelek, za izdelovanje jako dobre in zdrave domače pijače z izvrstnim okusom. Cena steklenici 20 din. Dnevna razpošiljatev. Ivan Pečar, trg. kemikalije etc., Maribor, Gosposka 11. 738

Repico (rips), bučnice in sončnice zamenjate ali prodate najbolje v Oljarni, Maribor, Taborska ulica (pri mostu). 1088

Cunje, krojaške odpadke, star papir, ovčjo volno, dlako arovce, staro železje, kovine, baker, medenino kupi in plača najbolje: Arbeiter, Maribor, Dravska ulica 15. 11

MOSTIN za napravljajanje izvrstne domače pijače. Steklenica 20 din. Drogerija I. Thür, Maribor, Gosposka ulica 19. 525

Halo! Pomlad! Leto! OSTANKI mariborskih tekstilnih tovarnen, dobro uporabni, pristnobarvni, brez napak! »Paket serija H« 15—18 m prima oxfordov, turing in frenšev za posebno močne moške srajce v izbrano lepih vzorcih. »Paket serija M« 14—17 m za ženske obleke, dečve in predpasnike, deleni, kretan, druk, crepi itd. v najlepši sestavi. Vsak paket poštne prosto 155 din. Za enako ceno dobavimo gornja paketa tudi mešano, vsakega polovico. »Paket serija Z« 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum, damski ali moški plašč, in sicer: Z-1 130.—, Z-2 160.—, Z-3 200.—, Z-4 250.— in Z-5 300.— din. Vsak paket poštne prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neodgovarjajoče zamenjam! Navedene cene veljajo samo tako dolgo, dokler traja zaloga. Pričakujem cenjena naročila in beležim s spoštovanjem RAZPOŠILJALNICA KOSMOS, Maribor, Razlagova ulica 24/II.



BREZPLAČEN POUK V IGRANJU
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG!
MEINEL & HEROLD MARIBOR št. 106



VZAJEMNA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI

ZAVARUJE:

POŽAR
VLOM
STEKLO
KASKO
JAMSTVO
NEZGODE
ZVONOVE
ŽIVLJENJE
KARITAS

V s a k
slovenski gospodar zavaruje
sebe, svojce in svoje imetje
le pri naši zavarovalnici



Hranilnica Dravske banovine Maribor

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vse te vloge pri tej hranilnici Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Centrala: Maribor
v lastni palači na oglu
Gosposke in Slovenske ulice

*

Podružnica: Celje
nasproti pošte, prej
Južnoštajerska hranilnica

Denar naložite najbolje in najvarneje pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici

v Mariboru

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Gosposka ulica 23

Ulica 10. oktobra

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri. Stanje hranilnih vlog din 53,000.000.-

Mislinjska dolina

Špegel Marija:

V tem lepem kotičku Slovenske zemlje

Prijatelj, si li že videl Mislinjsko dolino? Morda si, navdušen nad nje prelestjo, zrl v ta z vasmi in cerkvicami posejani dol z vrha Uršlje gore, s hribov in holmov bližnjega obrobnega Pohorja? Ali si jo občudoval v pestri in živi pomladni obleki — bogatem rožnem cvetu sadnega drevja; si li videl valovati jo v zlatem klasju žgočega poletnega sonca, rdeti jo ajdovih pelj v zgodnji jeseni, blesteti jo pod snežno pernico pozimi? Morda si jo videl vso pokrito z belo prosojno meglo, le Homec se je kopal v jutranji zarji kakor otoček sredi meglenega morja. — Si li čutil smeh temnih smrekovih lesov in šepet mecesovega gaja? ...

Če je tako, vem, da se ti je vtisnil v spomin ta prelepi del zelenega Štajerja.

Spremila bi te, ljubitelj naravnih lepot in raziskovalec narodove duše, po naši Mislinjski dolini. Vsaj bežno bi te rada opozorila na zanimivost, ki se ti tod odkrivajo z vsakim korakom, če le imaš odprte oči.

Huda luknja

To poglavje sicer ne bi spadalo pod naš naslov, ker se kraj nahaja na gornjem delu Šaleške doline, a ne morem si kaj, da te ne bi brž opozorila na to redko zanimivost. Še preden prispeva po banovinski cesti iz Velenja v Mislinje, porabiva nekaj minut za ogled naše štajerske »Županove jame«, »Hude luknje« imenovane. Na levo pod skalno steno ti objame pogled vhod v podzemeljsko jamo, na nasprotni strani ceste pa pod strmim skalnatim obokom v duplini star marmornat spomenik »Princa Johana«. Spomenik je bil postavljen v času, ko so tod zgradili cesto na Velenje, in je star že preko 120 let. Ta duplina da mnogemu, ki mora iskati na poti zavetja pred nalivom, varno zatočišče. — Še bolj pa te vabi vase skrivnostna podzemeljska jama. Vhod v jamo je odprt, a brez lučke ne prideš daleč. Ako pa hočeš videti vse lepe kapniške oblike in ostale zanimivosti, te spremi vodnik z lučjo. Pot te ne vodi navzdol, ampak lepo po izpeljanih lesenih stopnicah in kamenitih ploščadah vedno višje. Plaziš se skozi mala skalnata »okna« in speš po serpentinah navzgor. Kako te očara pogled na majhno jezerce, ležeče v kotanji visoko in hribov in obsijano od dnevne svetlobe, ki prihaja nekje od vrha. Ves čas te spremlja vrtlo bobnenje slapa, ki iz jezera divje vrši kakih 60 m globoko v prepad. Vitki kristalni kapniki, stalagmiti in stalaktiti, grozeče vise nad teboj ali te strašijo ob strani, kjer se rišejo sence kakor postave orjaških velikanov, ki ljubosumno čuvajo tisočletne skrivnosti. Društvo za raziskovanje jam v Ljubljani je jamo že večkrat pregledalo, a ker je bil vzpon v višinc pretežaven, je svetovalo, izpeljati stopnice, kakor visoko se pač da. Vsa jama je verjetno še zelo dolga, saj še baje nihče ni prišel do konca. Pripovedujejo, da je jama »Zijavka« pri Belih vodah samo podaljšek, oziroma drugi izhod te jame.

Divji mož-hostnik

Kake pripovedke krožijo o tem kraju! Grozen velikan hostnik da je bival v podzemeljski jami in je vsakogar, kdor se je približal, izvabil v goro s tem, da je presunljivo jokal kakor otrok. Ko pa je prišla uboga žrtev blizu, je planil nanjo z divjimi šapami in jo takoj ratrgal. Posebno med potujočimi tovarniki je rad izvabljal lepe mladeniče; ti so mu baje šli najbolj v slast. Domačini so se izogibali tega po njihovem mnenju zakletega

kraja in raje naredili velik ovinek, kakor hodili tod mimo.

Ob priliki turškega vpada v slovenske dežele pa so bližnji prebivalci zaslutili možnost, poskriti se varno pred sovragom v to duplino. Zavalili so pred vhod velikanske skale in barikade ter zaupno molili za pomoč v stiski. Pasja turška duša pa je zavohala kristjansko meso in z divjim vikom in krikom je drhal navalila k vhodu. Ker pa le niso mogli nič doseči, so zažgali pred jamo velik ogenj in hoteli s dimom prisiliti kristjane k predaji. A čudež! Veter je dim sproti odnašal po vsej soteski, le v jamo ni našel pota. Tri dni in tri noči so oblegali to podzemeljsko trdnjavo in požirali slino ob mislih na lepa dekleta, ki so pridno metala kamenje z višin nanje. A osramoščeni so morali oditi, ker je božja previdnost čudežno rešila verne kristjane.

V davnih časih se je v tej soteski zgodilo mnogo skrivnostnih zločinov, ker je bil samotni kraj res prikladen za to. Na cesto mole velikanske skale, pod njimi šumi poskončno pesem zelena Paka, ki se pa včasih divje razljuti in udari kar čez rob. Tako je v jeseni leta 1938. izpodprala cesto, porušila kot pravi gorski hudournik mostova, tako da je bil za nekaj časa vsak promet onemogočen. Tudi naprave v jami je neurje večidel izpodpralo in odneslo. Uprava Hude luknje se sedaj trudi, nadomestiti odplavljena stopnišča in popraviti škodo. Cesta skozi sotesko pa je sedaj tako lepo urejena, da nudi res užitek, voziti se skozi to romantično pokrajino apnenastih skal in divjih čeri. — Par let je tu samotaril puščavnik, ki je pred trdim življenjem zbežal v ta mirni kotiček, zlagal pesmi in vodil ljudi v jamo. Pa ga je pregnala bolezen, pobrala ga je smrt in je samo še kapelica spominjala nanj. Zdaj pa še kapelice ni ... Pač vse mine ...

Zapustila sva Hudo luknjo in pol ure hoda, pa zagledava kakor belo golobico vrh holma cerkvice sv. Lenarta. Znova zbereva poguma za pot, ki se v strmih serpentinah vije na sedlo. Šele, ko prispeš vprav na vrh k cerkvici, zagledaš vrsto strmenih hiš — trg Sv. Lenart — uradno Straže. Tu se začenja

Mislinjska dolina

Obdana na vzhodu od temnega Pohorja (edinih slovenskih Praalp), na zapadu pa od dravsko-savskega gorovja, tvori obliko kotline. Namaka jo kakor živ srebrn trak vijoča se Mislinja, ki izvira izpod Planinke. Nad vasjo Velika Mislinja se dolina zožuje v zanimiv »Mislinjski graben«, po katerem teče Pergerjeva električna železnica. Po njej prevažajo les iz pohorskih šum in izdelke Pergerjeve tovarne za lepenko na železniško postajo. Nekajkrat se je poslužijo tudi turisti, namenjeni na Pesek ali na Kopo (Malo in Veliko) ter druge planine, da prištedijo moči in časa.

Od Mislinje proti Dravogradu visi dolina od kraja prav močno, pozneje manj, tako da se zniža na svojih 25 km dolžine za okrog 300 m. Pri Dravogradu, tem strateško tako važnem kraju naše domovine, se izliva Mislinja v Mežo, ki priteče iz koroških Karavank. Tu se dolina konča.

Najširša je dolina tam, kjer stoji romantični Slovenji Gradec. Tu doseže širino 2,5 km. Temna Dobrava, ki se začenja blizu mesta, se razteza vzdolž vse Mislinjske doline od Slovenjega Gradca blizu Mislinje, torej kakih 16 km. Ta daje pokrajini vprav svojevrstno lice nekako tako, kakor črne oči zagorelemu dekletu.

Nekdaj jezero

Zgodovinarji-arheologi pripovedujejo, da je nastala Mislinjska dolina na ta način, da so se v davni geološki dobi, ko se je Pohorje kot lakolit dvignilo iz globočine, nekateri kosi zemeljske površine pogreznil v globino. Zemlja se je usedla in zravnala ter ostala lahno valovita. Zanimivo je dejstvo, da sta bili v davnih dobah Uršlja gora in Peca ognjenika, ki sta bruhala lavo iz mogočnih kraterjev v času, ko je bila naša domovina še pod vodo. Skozi manjša žrela so prihajale svinčene pare. Pozneje se je svinec strdil ter se spojil z drugimi prvini in tako najdemo v okolici Plešivca in Pece mnogo svinca. Tudi mineralne vode, ki se nahajajo tudi pri Šmartnem pod Homcem, so ognjeiškega izvora po navedbah g. A. Kosa.

Prelepa je pripovedka, ki je še sedaj vsa živa med našim ljudstvom, o tem, kako je nastala Mislinjska dolina, oziroma kako je jezero, ki je zalivalo vso Mislinjsko dolino, oteklo. Nekako takole se glasi: Na strmih hribov, kjer stoji sedaj cerkev sv. Pankracija na Gradu tik nad Starim trgom, je stal nekdanj razkošen grad. Lastnik gradu je bil od sile mogočen deželni knez, ki ga je vse sovržilo. Tudi on sam je bil trd kot kamen, le svojo edinko, lepo hčerko Elizabeto, je ljubil iz vsega srca. Vse ji je dovolil, kar si je pozelela. Vprav na nasprotni strani je v približno isti višini kot Grad, kjer stoji sedaj poslopje častitljivega gradu »Gradišča«, kipi mogočno proti nebu dvorec, črnosivo velikansko poslopje. V njem sta samotarila priletna grofica-vdova in njena hčerka Helena, Elizabetina prijateljica. Elizabeta se je ravno najbolj razcvetela, pa ji je presedalo biti vedno doma, želela je nekoliko pogovoriti se s prijateljico z Gradišča. Čeprav se je pripravljalo k hudi uri, je sedla v čoln, krepko prijala za vesla in urno odveslala od grajskega obzidja, da je niti stražar ni mogel opaziti, dokler ni bilo že prepozno. Njen oče je ves nemiren in preganjan od zle slutnje odšel gori v stolp in motril mirno sivkastomodro površino jezera, ko naenkrat stražna zagrmi. Visoki valovi zagrnejo čoln, zibajoč se sredi jezera. Elizabeta se je potopila. Oče se je takoj opravi, da pokliče usmiljeno hčerko Elizabeto, češ, nesreča se je pripetila tam na jezeru. A hčerke nikjer. Spoznal je, da je prisostvoval smrti svoje lastne hčerke — miljene edinke. Takoj pokliče tri na smrt obsojene ujetnike ter jim da na razpolago: »Ali prekopljete pod Gradiščem hrib, da se jezero izlije, ali pa vas dam še danes, nocoj, usmrtili.« Kopalji so ujetniki z vso silo, voda pa je vedno bolj otekala. Čez štiri dni je jezero izteklo, bili so rešeni. Na mestu, kjer so našli Elizabetino truplo, je dal nesrečni vitez, ki se je radi smrti otroka ves spremeni, postaviti lično cerkvico sv. Elizabete. Odsihmal so začeli v dolini sejati in obdelovati polja, zrasle so vasi in bele cerkve kakor kresnice o kresu. Od tedaj je Mislinjska dolina bogata od blagoslavljalajočih Očetovih rok ...

Toliko, da imaš, prijatelj, nekoliko splošnega pregleda. Upam, da si s te razgledne točke, kjer sva obravnavala zgodovino nastanka kotline, tudi zadovoljen pil s toplimi pogledi vso to lepoto, ki se ti je odtod nudila. Sedaj pojdiva dalje.

Ob vzhodju Črnega vrha

Cerkvica sv. Lenarta, mimo katere sva zavela nazaj v dolino, je samo podružnica farne cerkve sv. Ilja, kamor bova prispela v pičli četrt uri. Vsa vas, že od daleč prijetno vabljiva bleščečih se belih hiš na pobočju hriba okrog farne cerkve, daje prav lepo sliko. Posebno šele lansko leto blagoslovljen prostoren in svetel Farni dom je ognjišče za staro in mlado iz št. Ilja. Društva, tako gospodarstva kakor stanovska, so v polnem razmahu. Dobri ljudje in podjetni gospodarji so šentiljski farani. Ob 1900 letnici Kristusove smrti

— v svetem letu — so postavili Njegovo znamenje visoko gori na hrib nad šentiljsko vasjo in s tem dali poudarek svojemu globoko usidranemu verskemu prepričanju. Blagostanje tega kraja — kakor vse Mislinjske doline — pa je v glavnem odvisno od gozdovja, zato srečujeva voz za vozom lesa in naju spremlja skozi vso pot od Mislinje mimo Dovž do Turiške vasi neusmiljeno vreščanje cirkulark in monotona pesem žag. Debeli hlodi romajo k žagi, rezano blago na kolodvor in od tam po širnem svetu, daleč tja v tuje dežele. Razne izkopanine dokazujejo, da je bil tudi ves ta del od Mislinje do Turiške vasi in skozi do Slovenjega Gradca že v rimski dobi naseljen. Morda so imeli v dolini že Iliri in Kelti svoja domovja, a zastor, ki zakriva tajne prošlosti, se je nekoliko odgrnil šele za rimsko dobo.

Leta 1473., 1476. in 1478. so Turki pridrli do Turiške vasi, ki ima po njih tudi svoje ime. Tu je bilo krdelo Turčinov grozno tepenih od naših pra-pradedov, sa se je v okolici Turiške in Tomažke vasi vršila velika bitka med kristjani in Alahovimi sinovi.

Šmartno

V najlepšo vas slovenjgraške doline, Šmartno, sva prispela. Rodovitne njive dajo dovolj kruha za domačo potrebo. Živinoreja se tu še bolj uveljavlja kot ostale panoge kmetijstva. Šmarska fara, nadžupnija, ima posebno veliko kapelic in cerkva-podružnic. Le-te dičijo ravnino in najlepše holme in hribe, vse lesketajoče se v svoji v zelenju tako lepo izraženi belini, v čast svojemu farnemu patronu sv. Martinu, v proslavo kraljice Marije prečiste Device tam gori na Homcu, v počeščenje sv. apostolov Andreja, Filipa, Jakoba ter Tomaža, sv. mučenika in viteza Jurja ter device-mučenice sv. Barbare in spokornice Marije Magdalene. Vse cerkve in kapelice so lepo oskrbovane, kar tudi priča o srčni kulturi šmarčanov. Še šeleste starodavne vaške lipe in naš rod še hrani starodavne in prelepe šege, ki se izkazujejo ob priliki porok, praznikov itd. Posebno močno je razvita kmečka stanovska zavest, saj organizacija Kmečke zveze skrbi za različni tečaji, sestanki in predavanji za stanovsko izobrazbo naše kmečke mladine. Šmarska fara je zelo razsežna. Na vzpetinah Pohorja so raztresene večje kmetije trdnih gospodarjev, v dolini je opaziti strjena naselja — večinoma srednji in mali posestniki. Tujski promet se je v zadnjih letih precej dvignil, saj nudi šmarska okolica tako krasne izprehode po senčnatih gajih in ob dišečih njivah.

Na veleposestvu Hartenstein, kjer spi toliko dobre orne zemlje, sočnih travnikov in pašnikov, bi bilo zelo primerno urediti kmetijsko šolo; kako bi bila koristna za utrditev naše narodne zavesti na vsej severni meji domovine!

Že več let sem se vrši regulacija potoka Mislinje, ki je kot razbesneli hudournik včasih napravila ogromno škodo po vsej Mislinjski dolini. Ob lanskoletnih velikih povodnjih pa se je pokazalo, koliko je vredna regulacija, saj je le na nekaterih mestih (ker še ni regulirana) prestopila bregova.

Ko sva si nekoliko ogledala Šmartno, naju prijazno vabi k sebi romarska cerkva

Marije na Homcu

Pod senco smrekovega baldahina greva po položni poti proti vrhu. Smejejo se ob cesti sočne rdeče jagode, pozdravljajo dišeče ciklame pod grmičevjem, polnim belega cvetja, duha ti razvedrijo ubrane melodije ptičic, da nehote vzklikneš: »Kako lepo!« Ni čuda, da so naši pradedi postavili na tem zelenem otočku cerkvico v čast nebeški Gospe. Omamen vonj po lipovem cvetju ti pove, da sva že na cilju, še preden zagledaš prebelo cerkvico. Strmo kamnito obzidje kaže, da je morala služiti kot trdnjava v času turških vpadov. Pod Marijino zastavo in ob Njenem hramu

so se pogumno borili za dom in rod kristjani iz Mislinjske doline, oziroma šmarske okolice.

Lepa nova kapelica pod obzidjem v modernem slogu vzbudi pozornost. Postavljena je bila letos v zahvalo homški Mariji od gospe Hladinove iz Celja. Slovesna blagoslovitev se je vršila v nedeljo, 28. julija.

Vsako leto se pripeljejo romarji na Veliko Gospojnico od blizu in daleč z vlakom, okrašenimi vozovi, s kolesi, da jo primerno počaste. Mnogim je uslišala prisrčne prošnje, podelila zdravje in pomagala v stiskah homška Marija, zato pogled vse te zahvalne slike, prelepe vezenine in spomine za oltarjem in po stenah cerkve. Baročna cerkvica sama je lično zgrajena in zelo pestro poslikana, skrbno očiščena in svetla. Mnogo strtih src je zadržalo v tem Marijinem hramu svoj mir in nov žarek upanja, zasijalo je vnovič v otroški ljubezni do nebeške Gospe.

Legenda o postanku Homca je res zanimiva: Neka grešna umirajoča duša je zaprosila za duhovnika. Še preden je prišel božji služabnik z Najsvetejšim, je stal ob zglavju umirajoče hudobni duh. Trdil je zlobno: »Moja si, grešna duša.« Ko pa je prišel duhovnik, je zakričal nad njim: »Za to dušo je škoda vsakega očenaša, moja je!« Duhovnik, videč satanovo trmo, poskusi na ta način: »Hudobec, jaz predlagam, da greva staviti. Kdo bo prej: ali ti prevatil z vrha Velike Kope oni-le hrib ali pa jaz prej sveto mašo prebral. Kdor zmaga stavo, dobi dušo.« Hudobec se je zadovoljno namuzal in se podal v stavo. Duhovnik je odbrzel v cerkev, hudobec pa na planino. Divje je zgrabil v ogromen objem del hriba in z velikimi skoki valil gmoto v dolino. Zemlja se je stresala in neznanško je bučalo. Duhovnik je prebral že do zadnjega blagoslova, ko je uboga duša drgetaje poslušala, kako vali vrag hrib že od štalekarja navzdol. Mollila je prisrčno — maša je bila končana. Vrag je divje zatulil, prijel s šapami valečo se skalo s prstjo vred in jo v divji jezi zalučal v dolino. Grozen potres je spremljal dejanje, ko pa je čez čas posijalo ljubo sonce, je bil homški hribček že ves v zelenju in svetju. Duša je bila rešena, hvaležni kristjani pa so ondi postavili Marijino svetišče.

Kajne, prijatelj, kako bogat je zaklad narodovih pripovedk! — Ogledala sva si že vse večje zanimivosti, sedaj pa jo mahnila naravnost v mesto, ki leži samo pol ure od tod. Med z žitom in krompirjem nasejanimi polji naju vodi pot s Homca.

Slovenji Gradec

Mimo bolniškega in mestnega pokopališča, ki je mestu v ponos, rajnim pa v čast, prideva v to naše gospodarsko, kulturno in politično središče Mislinjske doline. Lega mesta je lepa, romantična. V ozadju se dviga ponosna Uršlja gora, na čigar pobočju biva v vasi Sele naš ponos — dekan in svetovno znani pisatelj preč. msgr. Franc Ksaver Meško.

Mesto se je v zadnjih dveh desetletjih temeljito prenovilo in razmahnilo. Lepe moderne stavbe, lepo urejene ceste, dva mestna parka z udobnimi klopčami, udobno urejeno kopaljšče, krasni izprehodi, vse to privablja vsako leto letoviščarje, druga leta tudi iz sosednjih držav. Zdrav oster zrak in izprehodi po gozdovih prijaajo vsehomur, ki poseti Slovenji Gradec, zato smo imeli vsako leto dosti tujcev.

V polnem razmahu sta trgovina in obrt, tudi industrija se povoljno razvija. Znana je v trgu m svetu »Tovarna meril«, ki je edina te vrste v državi. Daleč na vzhod pošilja svoje izdelke »Junačko koso« tovarna kos K. Köllnerja, pa tudi tovarna usnja Potočnik dobro uspeva.

Seveda pospešuje obrt in trgovino tudi ta ugodnost, da je v mestu sedež toliko oblastev, oziroma državnih uradov. Tu je sedež okrajnega načelstva, okrajnega sodišča ter davčne in katastrske uprave. Denarni promet posredujejo trije zavodi. Meščanska in ljudska šola usposabljata našo podeželsko mladino za

bodoče poklice. Gradi se še velika stavba, ki bo dala našemu mestu poseben poudarek.

Meščani so prijazne in uslužne, a nekoliko nezaupne narave, radi so veseli in dobre volje. Kakor vsako majhno mesto je pa tu seveda središče raznih intrig, pa tudi središče ljubke domačnosti. Govorica se od štajerskega narečja ne loči veliko, le nekatere besede delajo preglavico mnogemu prišlecu (Štamle grta morte jet, če oče pret po v nem kraju dovsa nazaj — pojdite tam-le gor, če se hočete vrniti po onem kraju nazaj).

Nekako od Vrh pa do Dravograda teče meja med koroškim in zahodnoštajerskim narečjem. Seveda je primešano v našo govorico precej nemških spačk, ki pa vedno bolj ginejo. Kljub temu, da je bil nemški pritisk v teh krajih posebno močan, se ni vpognilo naše ljudstvo tako daleč, da bi pozabilo na svojo narodnost, pozabilo na slovesko govorico. Prav kakor pravi Lovrenčičeva »Trentarski študent«:

A narod, narod naš pa le ostane!
V zavesti, da stoletja kljuboval
je in prebolel vse velike rane,
ki bile so krvave dosihmal,
krivično mu tolikokrat zadane,
mogočno rastle bo sred rodnih tal.

Znameniti cerkvi

Se dolgočasiš, prijatelj? Pa stopiva v našo farno cerkev, da ti prijeten hlad osveži duha in ga povzdigne k Bogu. V oltarju, glej, prelepo sliko farne patrone sv. Elizabete, delo domačega slikarja-umetnika Mihaela Straussa iz leta 1732. Ves glavni oltar razodeva preciznost izdelave okraskov v baročnem slogu in se čudovito ujema z ostalo prav razkošno notranjostjo cerkve. Krasne nove orgle s prenovljenim lepim korom vred lepo izpopolnjujejo harmonijo notranjščine božjega hrama. Glej prenovljen oltar sv. Ane, tu ob oltarju sv. Družine dvoje krasnih novih barvastih oken sv. Cirila in Metoda; mesto prej zatohlega prostora pod zvonom se zablesti pred teboj krasna ločena krstna kapelica, blagoslovljena šele eno zadnjih nedelj. Stopiva še nazaj v cerkev. Tu glej epitaf Otona Heriberta pl. Kulmer, ki se je odlikoval v bitki proti Turkom pri Ivaniču ob Tisi ter je umrl v Slovenjem Gradcu leta 1746.

Še starodavno cerkvico Sv. Duha (zgrajeno leta 1494.) si poglejva. zgrajena je v poznogotskem slogu. Na levi strani glavnega oltarja vidiš znamenite freske, predstavljajoče pasion. V levem stranskem oltarju se nahaja kip sv. Trojice, umetnina iz leta 1450. Desni oltar je pa votivni oltar sv. Florjana, postavljen v spomin na požar leta 1632. V tej cerkvi so se vršile tudi volitve mestnih sodnikov.

Pogled v zgodovino

O, koliko zgodovinskih skrivnosti hrani mesto z okolico Stari trg! Saj zgodovina mesta Slovenji Gradec se začinja z zgodovino Starega trga, ki leži tik pod »Gradom«, na levem bregu Suhadolnice. Bežen pogled nazaj ti poda sledečo sliko:

Leta 1912. je dr. Winkler z izkopavanjem ugotovil, da je bila na sedanjem župnijskem polju v Starem trgu nekaj rimska naselbina Colatium. Bila je to najbrž vojaška postojanka ob cesti, ki je peljala iz mesta Virinum na Gosposvetskem polju preko Upellae (sedanje Vitanje) v mesto Celea (Celje). Pri svojih raziskovanjih je odkril Mitrovo svetišče, našel je nekaj rimskega denarja in posod. Pred par leti je bilo nad Slovenjnim Gradcem odkrita rimska cesta, ki je bila speljana čez Florjanov gozd. Cesto sta odkrila mestni župnik in prof. Baš leta 1937.

Zopet nam za dolga stoletja potem zgodovina ne ve ničesar povedati, dokler se na griču nad sedanjim Starim trgom ne pojavi utrjen grad, o katerega pričetku pa ni ničesar znanega. Pozneje, nekako v 11. stoletju, so del gradu spremenili v cerkev, ki je jako

zanimiva. Posvečena je sv. Pankraciju. Vse štiri oboke drži močen marmornat manolit, ogromen steber, o katerem krožijo čudne pripovedke. Govore, da ga je imel nek keltski fant za palico, ali da ga je »ajdovska deklica« v predpasniku prinesla na hrib. Zvonik stoji štiri metre oddaljen od cerkve sam zase — nekdanji grajski stolp, kamor so zapirali nesrečne tlačane. Cerkev obdaja še zdaj jako močan obrambni zid s strelskimi linami.

Od cerkve sv. Radegunde v Starem trgu se vrste skozi do cerkve na Gradu kapelice sv. križevega pota — vsak petek v postu se tukaj veliko premoli. Prihajajo domačini in obiskovalci z vseh strani okoliša. Pri trinajsti postaji križevega pota je viden vhod v podzemeljski rov na grad, očitno še iz davnih časov izpeljan.

Ob koncu 11. stoletja se prvič omenja v nekih listinah trg (forum) »Windischgratz«, sedanji Slovenji Gradec. Od tega stoletja naprej pa najdemo to ime stalno omenjeno v zgodovini. Bilo je važno mesto, močno utrjeno. Ostanke mestnega obzidja vidimo še danes.

Mesto je večkrat menjalo lastnike. Ob koncu 11. stoletja je bil lastnik mesta in »Gradu« grof Werigand, njegovi nasledniki so bili koroški vojvode iz rodu Sponheim-Ortenburg, mejni grofje Istre in Dalmacije. Leta 1173. je prešel v last grofov iz rodu Meran. Grof Berthold je kot oglejski patriarh podaril to posest 30. aprila 1151. oglejskemu patriarhatu. Tega dne je namreč posvetil cerkev sv. Elizabeti, svoji nečakinji na čast, ki je bila leta 1236. prišteta med svetnike. Berthold je imel kovnico denarja na gradu in v mestu v sedanji hiši Unger. Nekaj teh novcev ima sedanji župnik g. Jakob Soklič.

Vendar oglejski patriarhi niso bili dolgo lastniki gradu in mesta; od leta 1267. je njih posestnik koroški vojvoda Ulrik III., ki pa je umrl brez dedičev in vso svojo posest prepustil češkemu kralju Otokarju II.

Leta 1272. je Orthof von Windischgratz na povelje Otokarja II. ujel Otokarjevega nasprotnika Seyfrida Marenberškega in ga izročil Otokarju, ki je dal baje nesrečneža v Pragi mučiti in potem usmrtiti. Vendar pa ta žalostna zgodba najbrž ni resnična, temveč je Seyfried umrl že na poti v Prago. To je bil tudi povod, da je mnogo plemenitašev na Štajerskem odpadlo od Otokarja in se pridružilo Rudolfu Habsburškemu.

Oglejski patriarhi, zopetni poznejši lastniki, so imeli v mestu lastno hišo (sedanjo Ungarjevo pekarijo).

Leta 1364. je vojvoda Rudolf zastavil Slovenji Gradec štajerskemu deželnemu glavarju Cholo pl. Saldenhofen (Kolu Vuzeniškemu). — Z velikimi slovesnostmi je bil leta 1441. v mestu sprejet vojvoda Albreht VI., ki je dne 7. februarja 1441. potrdil mestu stare privilegije in pravice.

Leta 1443. je cesar Friderik podelil dohodke župnije Stari trg svojemu zasebnemu tajniku in svetovalcu Eneju Sylviju Piccolomini, poznejšemu papežu Piju II. Isti cesar je tudi leta 1455. dovolil, da se sme vsako leto na dan sv. Elizabeté vršiti v mestu sejem.

Ob času turških vpadov je Slovenji Gradec hudo trpel. Mesto so Turki oplenili in požgali, prebivalce pa tirali v sužnost.

Leta 1489. so Ogri, »ajdi«, napadli »Grad« ter ga zavzeli z mestom vred.

Leta 1509. je požar vpepelil velik del mesta, katerega so pa do prihoda cesarja Maksimilijana zopet pozidali (leta 1514.). Po nepredvidnosti je leta 1632. zopet nastal požar, ki je razen cerkvice Sv. Duha, bolnišnice in gradu Rotenthurma (sedaj ljudska šola) vpepelil celo mesto. Pri požaru sta razen drugih našla smrt tudi mestni sodnik in njegov sin.

Ko so se Francozi pomikali iz Gradca proti Kranjski, je en oddelek Macdonaldovega kora korakal tudi skozi Slovenji Gradec. Ker se je mesto Francozom uprlo, sta bila dva me-

ščana po prekem sodu obsojena na smrt. Enega izmed njiju so ustrelili.

Dne 10. maja 1881. je zopet pogorel velik del mesta.

Leta 1850. je bilo ustanovljeno v mestu okrajno načelstvo za sodne okraje Slovenji Gradec, Marenberg in Šoštanj.

Do leta 1900. je bil Slovenji Gradec in okolica prav za prav brez vsake prave zveze s svetom. Najbližja železniška postaja je bila Dravograd in od tam do Slovenjega Gradca je vozil poštni voz. Leta 1897. so pričeli graditi železnico Velenje—Dravograd in januarja 1900. je privozil v Slovenji Gradec prvi vlak.

Zopet je 10. maja 1903. postal Slovenji Gradec žrtev velikega požara, ki je vpepelil 80 poslopij, vso Cerkvono (sedanjo Meškovo) ulico, ki pa je prav kmalu lična vstala iz razvalin. Iste leta je dobilo mesto električno luč iz lastne elektrarne, ki so jo postavili ob Mislinji.

Državni prevrat se je v mestu izvršil še razmeroma mirno. Ko so se leta 1919. pričeli boji za Koroško, je prišlo v pričetku maja nekaj moč koroškega Heimwehra tudi v mesto. Toda že drugi dan so naše čete vpostavile zopet red, heimwehrovci so se umaknili v hribovje severno od Slovenjega Gradca, kjer so se vršile majhne praske, dokler jih niso naše čete vrgle daleč na Koroško nazaj.

Še nekaj pomembnega! Novembra 1. 1924. je mesto podelilo častno meščanstvo prvemu Slovincu, duhovnemu svetniku, dekanu in župniku na Selih g. Francu Ksaverju Mešku, zaslužnemu slovenskemu pesniku in pisatelju. Leta 1938. pa je podelilo častno meščanstvo našemu banu dravske banovine g. Marku Naltlačenu.

(Vir: F. Šentjure, Zgodovinske črtice o Slovenjem Gradcu.)

*

Podnebje pri nas je radi visokega obrobne gorovja mrzlo in ostro, toda zdravo. Megla leži samo v jeseni in pomladi, a se razprši že v zgodnjih jutranjih urah. Mnogo je dežja, posebno v marcu, aprilu in septembru. Značilen, pa seveda zelo pretiran, je ljudski izrek: »Pri nas je devet mesecev zima, tri mesece pa mraz.« Snega je pozimi mnogo, zato je slovenjgraška okolica priljubljena posebno smučarjem. Zato, potrpežljivo sopotnik, pohitiva, saj »ima Uršlja kapo« in naznanja dež.

Od Slovencega Gradca pa do Dravograda imava še dobrih 11 km. Pot pod nogo!

Ob Mislinji

Mimo vasice Troblje naju vodi cesta v Pameče, čedno vasico, prislonsko na šentanski hrib. Vrh hriba pozdravlja čedna cerkvice sv. Ane, kjer se vrši vsako leto ob sv. Jakobu in sv. Ani žegnanje. Tu je dolina široka kakoga tričetrt kilometra, in polna valujočega žita in dehteče detelje...

Preko železnega mostu prideva v št. Jedert (železniška postaja), dalje v Bukovsko vas, kjer se lične hišice plaho skrivajo med zelenjem sadnega drevja. Kakih 20 minut dalje je vasica št. Janž s čedno farno cerkvico sv. Janeza. Po banovinski cesti greva naprej, pot naju vodi ob tekstilni tovarni Ornik in Mitrovič v Otiški vrh. Vprav nad cesto se na Kronski gori blišči cerkvice sv. Petra z dvema velikima zvonikoma. Tudi šentpeterska fara je zelo razsežna in izrazito pohorskega značaja. Trdni gospodarji bivajo na lepo zakroženih domačijah, ki tvori vsaka zase celo kraljestvo. Domačnost je tod razvita in šentpeterčani so čisto svojevrstni štajerci, veseli in žilavi ko dren. — Nad holmi in grički je ključ Mislinjske doline Sv. Križ, starodavna romarska pot, zame od rane mladosti prelepih spominov polna.

Pod hribom Sv. Križ je že od daleč viden ob Meži studenec »Kisla voda«. Tu se mnogi krepčajo z res dobro mineralno vodo in okoličani jo pridno vozijo v sodih na svoje domove, seveda, kadar že zmanjka mošta. Sem sva prispela preko šele lansko leto zgrajenega novega betoniranega mostu, ki veže Štajersko s Koroško. Od tod prideva v starodavni Dravograd, o katerem je bilo pa na tem mestu že dosti lepega napisano.

*

No, prijazen sopotnik, ljubitelj narave in raziskovalec narodove duše, si li našel tod, kar si želel in iskal? Potrdil mi boš pa gotovo, da je mična in ljubka naša Mislinjska dolina za oko; če pa hočeš prav spoznati dušo tega ljudstva, ostani v kraju sedem let in še tedaj ne boš vedel in slišal vsega. Udeleži se narodovih slovesnosti, shodov in sestankov pridi v društva, pridi v cerkve, popevaj z nami tisto našo himno:

Pozdravljam te, pohorska stran,
in Urškin hrib, široko znan...
Na sred doline cerkvice,
na ličnem Holmcu zgrajena...

Te ubrane melodije, plavajoče v jasni mesečini preko doline, vonj nageljnov in lilij iz cvetnih gredic, pritajeno šumenje temnih lesov — je zvok, je harmonija svetovnega bitja.

Podatki o zemlji in ljudeh

Mislinjska dolina leži v območju okraja Slovenji Gradec. Pri navedbi statističnih podatkov nam ni pred očmi samo dolina, marveč ves okraj.

Površina okraja znaša 48.340 ha, od tega je neproduktivnih 1036 ha.

Število prebivalstva znaša po podatkih iz 1931. leta 30.232. Povprečna naseljenost znaša 61 ljudi na kvadratni kilometer. Prirodni prirastek prebivalstva znaša na leto približno 12,17 na tisoč. Glede prirastka stoji okraj na 17. mestu v Sloveniji. Na tisoč ljudi pride okrog 32 rojstev na leto. Umrljivost znaša letno 18 ljudi na tisoč prebivalcev.

Obdelane zemlje v okraju je 22.469 ha, in sicer njiv 8376 ha, vrtov 179 ha, travnikov 6585 ha, pašnikov 6805 ha; več pašnikov kot žlahtnih travnikov. Vinogradov je samo 52 hektarov, ker okraj radi hladnega podnebja ni sposoben za gojenje trte. Večjo površino zavzemajo sadovnjaki, ki merijo 470 ha.

Jabolčnih dreves je v okraju 92.091, hrškovih 40.580, češpljevih 24.563, češenj 7106, višenj samo 15, marelic 977, breskev 2071, orehov 5746, kostanjev 4420 in kutin 33 dreves.

V letu 1937. je bilo izvoženih 75.000 kg jabolk, po večini slabše kakovosti.

V okraju je precej razvita živinoreja. Goji se po večini belo slovensko ali marijadvorsko govedo.

Produkcija mleka je znašala v letu 1938. 3.452.000 litrov, od tega se ga je oddalo drugim 222.303 litre, okrog 500.000 litrov so ga kmetje sami dobavili konsumentom, ostalo se je porabilo doma. Mlekarski zadruzi sta dve.

V okraju se seje mnogo ovsa, letno nad 1000 ha pšenice in prosa, ki tukaj zelo dobro uspeva. Značilno je, da kmetje ne sejejo korenja.

Več kot polovica okraja je gozdov. Stiske za drva v teh krajih ne poznajo. Gozd je siguren gospodarski vir prebivalstva tega okraja. Za prodani les dobi kmet denar, s katerim plača davke, si nabavi obleko in obutev. Večkrat pripelje tudi vrečo moke iz trgovine, posebno, če je slaba letina, kar žalibog ni preredko.

Naši dušni pastirji

Dekanijski Stari trg v Mislinjski dolini načeljuje monsignor Franc Ksaver Meško, tajni komornik Nj. Svetosti papeža. Odlikovan z redom sv. Save IV. in III. vrste. Župnik pri sv. Roku na Selah. Širom sveta je priznan kot pisatelj, posebno za mladino. V zatišju pod visoko Uršljo goro ustvarja dragocene zaklade slovenskemu narodu.

Mestno župnijo v Slovenjem gradu vodi g. Jakob Soklič, tukajšnji župnik od 1. avgusta 1933.

Zelo obsežno župnijo v Starem trgu oskrbuje g. Štefan Horvat, župnik od 1. maja 1932. Pomaga mu kaplan g. Drevenšek Franc.

V Šmartnem skrbi za dušni blagor svojih faranov g. Martin Somrek, župnik na tej župniji od 1. maja 1931. Pomaga mu kaplan g. Mihelič Jožef.

Župnijo št. Vid nad Valdekom upravlja g. Ledinek Maks, provizor.

V Podgorju vodi dušno pastirstvo g. Simon Kotnik, župnik na tej župniji od 1. novembra 1930.

V Pamečah pastiruje že od leta 1925. g. župnik Anton Trinkaš.

V št. Janžu pri Dravogradu je župnik g. Vinko Pivec.

Pri Sv. Miklavžu se trudi za svoje ljudi g. Martin Štefančič.

V št. Ilju pod Turjakom pastiruje g. župnik Martin Roškar. Pomaga mu kaplan g. Justin Oberžan.

Na Razboru je župnik g. Anton Oblak.

V Doliču župnikuje g. Stanislav Veingerl.

Visoko na hribu pri Sv. Petru na Kronske gori pastiruje župnik g. Anton Medved.

Značaj naših ljudi, domov in vasi

Že v naprej mi jo hočete zabrusiti, kajne: »Vsak berač svojo malho hvali!« A ne dam se ostrašiti, saj se da o naših ljudeh toliko povedati. Stopiva v prvo hišo ob cesti, prepričaj se sam; že samo pogled po sobi zadostuje, pa že opaziš, da imajo naši ljudje smisel za snago in red. Skromni prtički — ljubka ročna dela, okna polna kipečih nageljnov, z vrta diši rezeda in opojni duh rožmarina ti pove, da tudi naše ljudstvo zna ceniti cvetje in kaže s tem srčno kulturo. Na stenah prelepe podobe svetnikov, od vrat splava na mizo Sv. Duk in priča o tisti domačnosti, ki še kljub sedanjim materialističnim časom lebdi nad domačijo. Snažno pomita okna, pometena dvorišča, lepo obdelane njive in travniki, po katerih se razlivata veđer smeh naših brhkih deklet in vrisk postavnih fantov — to je slika našega kraja.

V splošnem morem trditi, da je naš človek mirne in odkrite narave. V njih vstaja vedno večji smisel za organizacijo stanov in polagoma prodira tudi težnja po združništvu. Šele lansko zimo ustanovljena blagovna nabavljalna zadruga ima preko 130 članov. V političnem pogledu se morejo imenovati zrel narod, ki čvrsto stoji za našim narodnim voditeljem dr. Antonom Korošcem, kar se je ob vsakokratnih volitvah nazorno pokazalo.

Narodno zavest poživljajo naša društva, naše časopisje. Skoro v vsaki podeželski hiši najdeš na mizi ob četrtkih »Slovenskega gospodarja«, tega najboljšega svetovalca in prijatelja, in seveda tudi nekaj ostalih naših časopisov.

Kakor v vsakem okraju, imamo, žal, tudi pri nas nekaj poklicnih pravdarjev, ki zavija-jo vso okolico v strupeno ozračje. Hvala Bogu, da jih je vedno manj!

Tepeži so redki, le kadar je dobra sadna letina. Mošt daje tisto čudno korajžo, ki je često vzrok nesreče. A zadnja leta zaznamuje kronika vedno manj takih žalostnih primerov. Zato je tudi pesem harmonike postala nekoliko bolj umerjena in lepa...

Družine v našem okraju so večinoma bogate mladega naraščaja, kar je vsekakor zdrav pojav za našo dolino. Seveda pa so razmere v nekaterih takih družinah težavne, ko često ni niti za sol.

To naj bi bila bežna slika naših ljudi, domov in vasi.

Legenda o postanku črnega jezera na Črnem vrhu

Kake pol ure pod cerkvico sv. Uršule na Plešivcu stoji staročavna kmetija Šisernik. Kmet — gotovo prednik sedanjega Šisernika — je imel lepe črne vole. Vsako jutro se je čudom začudil, ko je našel vole popolnoma potne, kar curljalo je z njih, na rogovih pa je našel mošnjicek denarja. Zadovoljen je še opazil, da se voli vedno bolj redijo in debelijo. Zato je nekaj časa kar pustil vole vne-mar, a vedno huje ga je začela mučiti rado-vednost, kaj se z voli godi. Denarja si je že nagromadil, se izkopal iz dolgov, povečal svoje posestvo, zdaj pa je mečil, da bi mu mogel biti večji kupček le v pogubo.

Nekega večera se je radoveden skril v prazne jasli in okrog polnoči onemel od groze. Neznanski povodni mož je prišel v hlev, odvezal in odpeljal volička. Trepetal je kmetič v grozi, a ko se je pomiril, je sklenil, da ga bo trdo prijel, kako si kaj takega upa brez dovoljenja gospodarja. In res! Točno ena je odbila ura, ko prilomasti povedni mož s potnimi volički v hlev. Šisernik skoči predenj in v divji jezi zakriči nad njim: »Poberi se! Kako si upaš uporabljati moje voličke?! Kaj pa vendar počneš, golazen hudobna, z njimi?« Mirno se nasmehne orjaški povodni mož nasajenemu pritlikavemu kmetiču, se zakrohota in pove: »Jezero prevažam v sodu na Črni vrh na Pohorju. Pa saj si dobil bogato plačano, ali hočeš še več?« — »Ne,« zakriči kmet, »samo moje vole pusti pri miru, da bom lahko sam delal z njimi na mojem širnem posestvu!«

Odšel je povodni mož, skopnelo je pa tudi blagostanje pri tedanjem Šiserniku, saj se je kup le prekmalu posušil.

Od tedaj se nahaja na Črnem vrhu temno jezero, do katerega prideš po ozkih stezah med pritlikavim borovjem, ki prepleta zamóčvirjena tla. Goste temne alge pokrivajo jezersko dno in voda je popolnoma temna, niti eno živo bitje ne živi v njej. Kako neki? Saj je od povodnega moža, ki pa se je v divji jezi nad neuspehom izselil bogve kam od tod.

Zadna vola Drenovega Mihana z Mislinjske doline

»Jas Drenov Miha sm se pr nrbolši volí vsédu k pisanju, da spišem testament. Moja ta rajna Mica me ni móla prsilit, da bi drgač kaj reku al napisal kak pa sam očem.

Jaz sem počrbov od rajne mame dva para šekastih volov, od ošu pa vse ta drugo, kar mam. Če se je od vsega mojga premožaja kaz zgúblo al na kak drug furm bek préšlo, naj mi Buh odpusti, saj nisem mev slabih mislij.

Ko mam šest čir (hčerk) pa tri sine, sm se odlóču, naj si lepo razdelijo bajtarijo štákle: Nana pa Petr pa Tonč naj avžjejo na bajti spoda pod robom, vse tepke pa moštovke jim v živianje ostanejo do smrti, pa tisti rep ive grta (gor) proti kozovcu, pa seno žihr vozijo dovsa z vónega kota pod Ivežem,

tam ko od lipse vunsu zavije cesta pa gre pol dovta h mojimu hrastu. Pa vse druge prdelke, ki gratajo na testem. Oženit se Nana na sme, ko je že prestara pa bi jo kiri hotel koj samo zavol bajte, jo bi pa s punklno (otrok, štajerski izraz) postil pa šov v sviet.

Moje hodne (slabše) srajce pa ta gmájšne (iz domačega platna) gvonte naj si med sebo razdelijo kakr óčjo. Ta gúršega mi pa mrjo dat súboj v trugo. Skor vse cokle so že brez žgrebllov, pa pantoflni strgani, tak da tud ni za kaj se pipat. Punčkov (čevljev) pa tak že dovgo na nucam, rajši bus coklam, davč pa tak na pridem več ko sm že kilav pa str. Kakr sm reku, bajto dobijo vóni triji, civ Drenov grunt pa dobi Jaka za šestnajst jurjev. Cila dobi vse stare materne janke, kladine (obleke), pa jope pa civ pajn kurjega perja, pale Anúla žihr pobere gara na jespi (podstrešje) vse stare bukve, ko tak rada bere, pa an kolovrat pa motovilo. Da na bojo rekli, da sm biv komu nidlčn (nevoščljiv). Pepa, Gela pa Štefa, ko so še bolj micene, žihr pr hiši ostanejo do povnih liet, če se prej na oženijo. Če se pa kira oženi, naj da virt suboj pomi-vávncu, ane cepe pa anih par piskrov, ko jih bo tak nucala. Pa še vsak od šetih po dva jurja, če se bi pa virtu premalo zdelo, pa žihr da več. Moj špampet (postelja) dobi Nana, ko ga tak na bo več dovgo nucala, ja že ja prece prlietna. Košti (shrambe za žito) z ajdjo ostanejo virtu. Jas sm vse fajz pregruntav pa preštudirav, da mi na bo mov du gr opo-našat, da sm biv škrcpičast (skop). Ko bi le vi moji sini pa čiere tak doro virtvali ko sm jas, bi vas vse skop dov z nibes požegnáv. Aja, pa riesn! Še za svete meše mara vsak neka odrinit, dur bo dubu več naj več ofra, zame pa za mojo ta rajno ženo Mico, pa za verne duše v vicah.

Zdaj sm pa s pisanjem fertik pa ga sklenem. Miha Dren« s. r.

Rado Zakonjšek:

Poglejmo na vrhove!

Ko pride vroče poletje, se človeku, posebno če je še mlad, nekaj zgane v duši. Pogled mu vzplava kvišku, v srcu pa se vzbudi hrepenenje: dvigniti se nekam visoko, visoko, in pustiti vse pod seboj. In tako se zgodi, da se v jutru, ko še visi mrak nad dolino, dvigne iz postelje in si pomane oči. Težak nahrbtnik pride na svoje mesto, pa še obrabljeni dežni plašč, kdor se vetra in dežja boji. Po rosnih stezah jo zavije med vrtovi, med hišami in vasmí, pozdrav petelinov mu je dobrodošlica na pot.

Nam Slovencem ne manjka naravnih krasot. Dovolj imamo ravnega polja, dovolj, mo-goče celo preveč pa hribov in gora.

Tudi Mislinjska dolina je obkrožena krog in krog z visokimi hribi in gorami. Na severozapadni strani se dvigajo črni hribi prostranega Pohorja, ki sega prav v Mislinjsko dolino. Nad Slovenjim Gradcem je 1161 m visoki Kremžarjev vrh, nekoliko dalje pa se dvigajo strmi vrhovi Velike Kope, visoke 1542 m, in njegovega soseda Črnega vrha, komaj za meter višji od Velike Kope.

Kraljica med našimi gorami pa je Uršlja gora, tudi Plešivec imenovana, ki se dviga 1696 m visoko. Na vrhu je cerkev, posvečena sv. Uršuli, po kateri ima ves hrib ime. Večkrat zažari v poznem večeru s te gore kres, prav gotovo pa ob narodnih praznikih, da daleč naokrog po širni domovini izpričuje zavedenost slovenskega človeka, posebno pa mladine. Daleč, daleč se vidi ta ognjeni sij in kakor zvezda večernica se blešči v mirni noči. Nekdaj so bili taki kresovi drobne in plae zvezde upanja v lepšo bodočnost naroda, danes pa so slavospev, so vrisk narodne duše, ki da izraza svojemu čustvu, ko se dvigne na vrhove naših gora in gleda lepoto naše zemlje pod seboj.